वार्षिक प्रतिवेदन

आ.व. २०८१/०८२

लुम्बिनी प्रदेश सरकार

स्वास्थ्य मन्त्रालय

स्वास्थ्य निर्देशनालय

स्वास्थ्य कार्यालय नवलपरासी

(बर्दघाट सुस्ता पश्चिम)

नवलपरासी (ब.सु.प.) जिल्लाको नक्सा

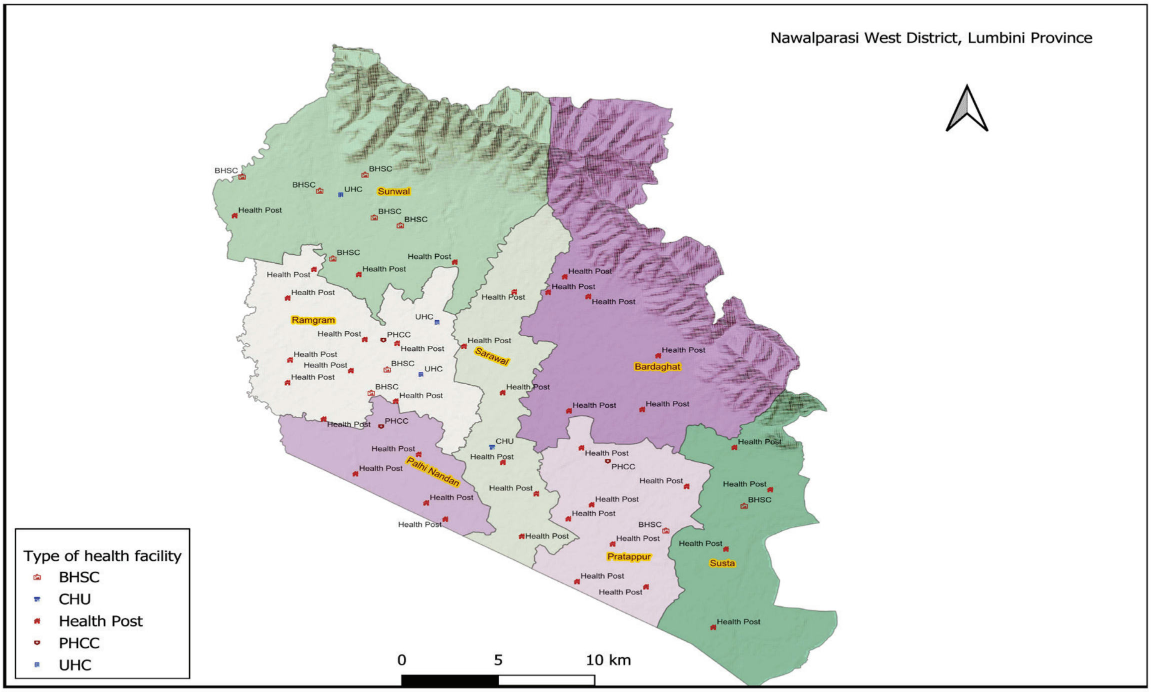

स्वस्थ व्यक्तिका हजार सपनाहरु हुन्छन् तर बिरामी व्यक्तिको एउटै सपना हुन्छ, रोगबाट मुक्ति । त्यसैले हजार सपना देख्न र सपना पुरा गर्न स्वस्थ रहन जरुरी छ।

स्वस्थ रहन ABCDE लाई अपनाऔं

A Avoid alcohol (मध्यपान नगर्नुहोस्)

B Be physically active (शारिरीक रुपमा सक्रिय रहनुहोस्)

C Cut down on salt and sugar (नुन र चिनीको प्रयोग कम गर्नुहोस्)

D Don't use tobacco products (सुर्तीजन्य पदार्थको प्रयोग नगर्नुहोस्)

E Eat plenty of fruits and vegetables (फलफुल र सागसब्जी प्रसस्त मात्रामा खानुहोस्)

"बिरामी हुने होईन, स्वस्थ हुने प्रतिष्प्रर्धा गरौं।"

वार्षिक प्रतिवेदन

आर्थिक वर्ष २०८१/८२

लुम्बिनी प्रदेश सरकार

स्वास्थ्य मन्त्रालय

स्वास्थ्य निर्देशनालय

स्वास्थ्य कार्यालय, नवलपरासी

(बर्दघाट सुस्ता पश्चिम)

लुम्बिनी प्रदेश सरकार

स्वास्थ्य मन्त्रालय

शुभकामना

स्वास्थ्य मन्त्रालय प्रदेशभरीका सबै नागरिकलाई गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न समर्पित छ। नेपालको संविधान २०७२, राष्ट्रिय स्वास्थ्य नीति २०७५, लुम्बिनी प्रदेश स्वास्थ्य नीति २०७७, सोह्रौं पञ्चवर्षीय योजना, लुम्बिनी प्रदेशको दोस्रो आवधिक योजनालगायतका नीतिगत दस्तावेजहरुमा परिकल्पना गरिएका लक्ष्यहरु र स्वास्थ्य सेवामा सर्वव्यापी पहुँच (Universal Health Coverage) हासिल गर्न प्रदेश सरकार प्रतिवद्ध छ ।

सार्वजनिक, निजी र गैर-सरकारी क्षेत्र, विकास साझेदार संस्थालगायत सबै सरोकारवालाहरूसँगको समन्वय तथा सहकार्यमा विगतका दशकहरूमा स्वास्थ्य क्षेत्रमा धेरै उपलब्धिहरू हासिल भएका छन्। विगत वर्षहरुको तथ्याङ्क हेर्दा प्रदेशको अपेक्षित औसत आयु बढेको, मातृ मृत्युदर (MMR) घटेको, शिशु मृत्युदर र बाल मृत्युदर घटेको देखिन्छ। तथापि अन्य प्रदेशको तुलनामा लुम्बिनी प्रदेशको अपेक्षित औसत आयु कम रहेको छ तथा मातृ मुत्युदर र बाल ख्याउटेपना उच्च रहेको छ। सीमित पूर्वाधार, अप्रयाप्त जनशक्ति, स्वास्थ्य सेवामा व्यक्तिगत खर्च (Out-of-Pocket Expenditure) स्वास्थ्य सेवामा सर्वसुलभ पहुँचको सुनिश्चितता जस्ता विषयहरु चुनौतिको रुपमा रहेका छन । हामी पूर्वाधार विकासमा लगानी, स्वास्थ्यकर्मीलाई तालिम र सर्वाधिक वञ्चित (underserved) जनसङ्ख्याका लागि स्वास्थ्य सेवाहरू विस्तारमार्फत यी चुनौतिहरुको न्यूनीकरण गर्न प्रतिवद्ध छौ।

आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को वार्षिक प्रतिवेदन स्वास्थ्य कार्यालय नवलपरासी (ब.सु.प.) ले प्रकाशन गर्दैछ भन्ने थाहा पाउँदा अत्यन्तै हर्षित छु। यस प्रतिवेदनले जिल्लाको स्वास्थ्य सेवा अन्तर्गतका कार्यक्रमहरुको कार्यसम्पादन, प्रगति र स्वास्थ्य सेवा प्रणालीका सबै अवयवहरूका चुनौतीहरूको समग्र रूपरेखा प्रस्तुत गरेको छ। यो प्रतिवेदनमा उपलब्ध भएका तथ्याङ्क तथा जानकारीहरु योजनाकार, अनुसन्धानकर्ता, व्यवस्थापक, सेवा प्रदायक र सम्बन्धित सरोकारवालाहरू साथै कार्यक्रम कार्यान्वयन र अनुगमन तथा मूल्याङ्कनका लागि समेत उपयोगी हुने लिएको छु।

यस वार्षिक स्वास्थ्य प्रतिवेदन तयार पार्ने कार्यमा संलग्न स्वास्थ्य कार्यालय नवलपरासी (ब.सु.प.) का प्रमुखलगायत सम्पूर्ण कर्मचारीहरुप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु। साथै स्वास्थ्य कार्यालय नवलपरासी (ब.सु.प.) परिवारले आगामी दिनमा गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा व्यवस्थापन तथा प्रवाहमा अझै महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्नेछ भन्ने अपेक्षा लिएको छु।

मा खेम बहादुर सारु

मन्त्री

स्वास्थ्य मन्त्रालय

लुम्बिनी प्रदेश सरकार

स्वास्थ्य मन्त्रालय

सन्देश

नवलपरासी (ब.सु.प) जिल्लाको वार्षिक प्रतिवेदन प्रकाशन हुनु मेरा लागि अत्यन्त खुसीको कुरा हो। यो प्रतिवेदनले जिल्ला र जिल्लाभित्रका स्थानीय तहहरूका सबै गतिविधि र उपलब्धिहरूलाई समग्र रूपमा समेटेको छ। यो प्रतिवेदनले स्वास्थ्य कार्यालयमार्फत सञ्चालित गत आर्थिक वर्षको कार्यसम्पादनहरुको प्रगतिको अवस्था प्रस्तुत गरेको छ। यसले तथ्यमा आधारित योजना तर्जुमाका लागि पनि सहयोग पुऱ्याउँछ। यस प्रतिवेदनमा उपलब्ध जानकारी योजनाकारहरू, अनुसन्धानकर्ताहरू, व्यवस्थापकहरू, सेवा प्रदायकहरू र सम्बन्धित सरोकारवालाहरूका लागि अति उपयोगी हुनेछ भन्ने विश्वास लिएको छु।

यो विस्तृत प्रतिवेदनले जिल्ला र स्थानीयतहहरुका स्वास्थ्य क्षेत्रका सबै प्रमुख गतिविधिहरू समेटेको छ, जसमा गैर-सरकारी क्षेत्रको योगदान पनि समावेश छ। एक सक्षम र प्रभावकारी स्वास्थ्य सेवा प्रणाली विकासका लागि यस प्रतिवेदनमा भएका समुदायदेखि जिल्ला स्तरसम्मका सबै तथ्याङ्कहरू सान्दर्भिक र उपयोगी हुनेछन्। स्वास्थ्य सेवा प्रवाहमा गुणस्तर कायम राख्न थप प्रयासहरू आवश्यक छन् भन्ने महसुस गरिएको छ।

अन्त्यमा, स्वास्थ्य सेवाहरूको पँहुच र गुणस्तर सुनिश्चित गर्न अथक मेहनत र समर्पणसहितको प्रयास गरिरहेको स्वास्थ्य कार्यालय नवलपरासी (ब.सु.प) को उच्च प्रशंसा गर्दछु। लक्षित परिणामहरू हासिल गर्न स्वास्थ्य सेवामा समर्पित जनप्रतिनिधिहरु, स्वास्थ्यकर्मीहरु, महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरू (FCHVs) र स्वास्थ्य साझेदार संस्थासहित सम्पूर्णमा आभार व्यक्त गर्दछु। प्रदेशबासी नागरिकहरूको स्वास्थ्य अवस्था सुधारको पहल र प्रयास गरेकोमा सम्पूर्ण सरोकारवालाहरुलाई हार्दिक धन्यवाद छ। यस वार्षिक प्रतिवेदन तयार पार्ने कार्यमा संलग्न स्वास्थ्य कार्यालय नवलपरासी (ब.सु.प) का प्रमुखलगायत सम्पूर्ण कर्मचारीहरुप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु।

दुर्गालक्ष्मी श्रेष्ठ
सचिव

लुम्बिनी प्रदेश सरकार

स्वास्थ्य मन्त्रालय

स्वास्थ्य निर्देशनालय

सन्देश

स्वास्थ्य कार्यालय नवलपरासी (ब.सु.प) ले जिल्ला स्तरीय वार्षिक कार्यसम्पादन समीक्षा गोष्ठी सम्पन्न गरी आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को समग्र वार्षिक प्रतिवेदन प्रकाशन गर्न लागेको थाहा पाउँदा मलाई धेरै खुसी लागेको छ। यो प्रतिवेदनले स्वास्थ्य कार्यालय मार्फत सञ्चालित गत आर्थिक वर्षको कार्य प्रगतिको अवस्था प्रस्तुत गरेको छ। यसले सबल पक्षहरु आत्मसात गर्दै सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरुमा केन्द्रित हुन र तथ्यमा आधारित योजना तर्जुमाका लागि पनि सहयोग पुऱ्याउँने नै छ । यस प्रतिवेदनमा उपलब्ध तथ्याङ्क तथा जानकारीहरु योजनाकार, नीति निर्माता, निर्णयकर्ता, अनुसन्धानकर्ता, व्यवस्थापक, स्वास्थ्य सेवा प्रदायक, विद्यार्थी र सम्बन्धित सरोकारावालालाई समेत उपयोगी हुनेछ।

यस प्रतिवेदनमा प्रस्तुत तथ्याङ्क र विश्लेषणले जिल्लाको स्वास्थ्य प्रणालीको अवस्थाबारे स्पष्ट जानकारी दिन्छ। प्रतिवेदनले गत आर्थिक वर्षमा धेरै क्षेत्रहरूमा प्रगति भएको सङ्केत गरेको छ तर स्वास्थ्य सेवा प्रवाहमा सहज पहुँच र गुणस्तर कायम राख्न भने थप प्रयासहरूको आवश्यकता देखिन्छ। प्रतिवेदनले जिल्ला र विभिन्न स्थानीय तहबाट विगत तीन आर्थिक वर्षमा सम्पादित स्वास्थ्य सम्बन्धी प्रमुख कार्यक्रम तथा गतिविधिहरूको कार्यान्वयन र प्रगतिको अवस्था, सवल पक्ष, अवसर तथा चुनौतीहरु र समस्या समाधानका उपायहरु लगायतका विषयवस्तुहरु समेटेको छ। साथै यसले स्वास्थ्य विकास साझेदार संघसंस्थाहरू र निजी क्षेत्रहरूको योगदानलाई पनि समेटेको छ।

नवलपरासी (ब.सु.प) जिल्लाको स्वास्थ्य सेवालाई सवल र सुदृढ गर्न मद्दत पुर्याउने संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तह एवं सरकारी तथा गैर-सरकारी संघ संस्थाहरू र विकास साझेदार संस्थाहरु लगायत सम्पूर्ण सहयोगी हातहरूलाई धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु। यो विस्तृत वार्षिक स्वास्थ्य प्रतिवेदन तयार पार्ने कार्यमा संलग्न स्वास्थ्य कार्यालय नवलपरासी (ब.सु.प) का सम्पूर्ण कर्मचारीहरु प्रति म हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु।

....

रोशन लाल चौधरी

निमित्त निर्देशक

लुम्बिनी प्रदेश सरकार
स्वास्थ्य मन्त्रालय
स्वास्थ्य निर्देशनालय
स्वास्थ्य कार्यालय नवलपरासी (ब.सु.प)

हार्दिक आभार

स्वास्थ्य कार्यालय नवलपरासी(ब.सु.प.) ले आ.ब.२०८१-०८२ को बर्षिय समीक्षा ७ वटै पालिका हरुमा सम्पन्न पश्चात, मिति २०८२ साल कार्तिक १२ र १३ गते संचालन गरि यो बार्षिक प्रतिबेदन तयार पारिएको हो। जिल्लामा वर्षमा ७ स्थानीय तह र स्वास्थ्य कार्यालयवाट संचालन गरेका कार्यक्रमहरू खासगरी Preventive and Promotive स्वास्थ्य कार्यक्रमहरू संघिय शसर्त, प्रदेश सरकार र स्थानीय तहबाट विनियोजित थिए भने अन्य आबश्यकता अनुसार संघ संस्था बिकास साझेदार हरूले समेत संचालन गरेका थिए , लक्षित जनसंख्या र हासिल प्रगति तथा गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्न आबश्यक जनशक्ति पूर्वाधार, उपकरण, तालिम, खोप, औषधि, प.व्य. साधनले प्रदान गरेका सेवाहरू लाई समेट्दै स्वास्थ्य मन्त्रालय, निर्देशनालय र अन्य परामर्श कर्ताको प्रत्यक्ष तथा परोक्ष निर्देशन तथा सल्लाहमा आ.ब. २०८२-०८३ को योजना तर्जुमा गरिएको छ ।

जिल्लाको स्वास्थ्य सेवाको अबस्था लक्ष प्रगति विस्तृत प्रतिबेदनका सम्बन्धित शिर्षकहरूमा समेटिएका छन् भने मुख्य सूचक को Fact Sheet समेत राखिएको छ।संक्षिप्तमा भन्नुपर्दा गत विगत आ.व.भन्दा सेवा सुधार भएको छ। लक्ष्य र वास्तविक जनसंख्याको विच तारतम्य नमिल्दा केहि प्रगति घटेको देखिन्छ।निर्वाचित जनप्रतिनिधि र स्वास्थ्यकर्मीहरुको संयोजन बाटनै सेवा प्रवाह भएको छ भने यदाकदा तारतम्य नमिलेको देखिन्छ ।

यस जिल्लामा सम्पन्न आ.ब. २०८१-०८२ को बार्षिक समिक्षा तथा योजना तर्जुमा सफलता पुर्बक सम्पन्न गर्नका लागि स्वास्थ्य मन्त्रालय, स्वास्थ्य निर्देशनालयबाट प्राप्त नीतिगत मार्गदर्शन, सहयोग र समन्वयका लागि पनि यो कार्यालय हार्दिक धन्यवाद प्रकट गर्दछ । साथै सातवटै स्थानीय तहका प्रमुख, उपप्रमुख, स्वास्थ्य शाखा प्रमुख तथा पालिका तथा अन्तर्गतका सम्पूर्ण स्वास्थ्यकर्मीहरु, महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरुको अनवरत सेवाबाट नै यो समिक्षा तथा योजना तर्जुमा र प्रगति सम्भव भएको कुरा हृदयंगम गर्दै धन्यवाद ब्यक्त गर्न चाहन्छु।यसैगरी पृथ्वीचन्द्र अस्पताल र निजिक्षेत्र लाई समेत धन्यवाद ब्यक्त गर्दछु । यस जिल्लामा साझेदार संघसंस्थाको रुपमा सेवा प्रदान गर्नमा योगदान पुराउने श्री BNMT Nepal, Indreni Social Development Forum, The Leprosy Mission Nepal, Green Tara Nepal, BES Nepal, Society For Integrated Allied Nepal लगायत सम्पूर्ण सरोकारवाला संस्थाहरुलाई लाइ पनि धन्यबाद ब्यक्त गर्न चाहन्छु ।

यस प्रतिवेदनमा अहम भूमिकामा रहने तथ्यांक फोकल पर्शन यवदेव न्यौपाने र सम्पूर्ण सहकर्मी, योजनाकार, ब्यबस्थापक, सेवाप्रदायक, नीतिनिर्माता, अनुसन्धानकर्ता, स्वास्थ्यक्षेत्रका विद्यार्थी तथा संचारकर्मीहरू लाई समेत धन्यवाद र यो प्रतिवेदनले जिल्लाको स्वास्थ्य सेवाको वर्तमान अवस्था, उपलब्धि, चुनौती तथा आगामी सुधारका प्राथमिकता निर्धारणमा महत्वपूर्ण आधार प्रदान गर्ने अपेक्षा गरिएको छ। आगामी दिनमा पनि सबै सरोकारवालाहरूको निरन्तर सहयोग, समन्वय र साझेदारीका माध्यमबाट जिल्लाको स्वास्थ्य सेवा प्रवाहलाई अझ सुदृढ बनाउन हामी प्रतिबद्ध छौं।

मितिः २०८२/०७/१४

अंगदबहादुर शाही
कार्यालय प्रमुख

बिषयसुची

खण्ड १ः परिचय	१
१.१ नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम) जिल्लाको परिचय	१
१.२ प्रतिवेदन तयार पार्नुको उद्देश्य	२
१.३ प्रतिवेदनको महत्व	२
१.४ जिल्लाको स्वास्थ्यको वस्तुस्थिति	३
१.५ लक्षित जनसंख्या	७
१.६ प्रतिवेदनमा जानकारीको स्रोत	७
खण्ड २ः परिवार कल्याण	८
२.१ खोप कार्यक्रम	८
२.२ नवजात शिशु तथा बालरोगको एकीकृत व्यवस्थापन	१२
२.३ पोषण कार्यक्रम	१५
२.४ मातृ तथा नवजात शिशु स्वास्थ्य	१८
२.५ परिवार योजना	२१
२.६ किशोरकिशोरीहरुको लागि यौन तथा प्रजनन् स्वास्थ्य	२३
२.७ मातृ मृत्यु तथा पेरिनेटल मृत्यु निगरानी तथा प्रतिकार्य	२४
२.८ महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविका कार्यक्रम	२५
२.९ गाउँघर क्लिनिक कार्यक्रम	२७
खण्ड ३ : महामारी तथा रोग नियनत्रण कार्यक्रम	२८
३.१ क्षयरोग	२८
३.२ एच.आई.भि.एड्स तथा यौनरोग	३०
३.३ औलो रोग	३३
३.४ डेंगु रोग	३५
३.५ कुष्ठरोग	३७
३.६ जुनोटिक तथा अन्य रोगहरु	३९
३.७ नसर्ने रोग	३९
३.८ मानसिक स्वास्थ्य	४०
३.९ महामारी तथा रोग प्रकोप	४१
३.१० रोग निगरानी तथा अनुसन्धान	४२
खण्ड ४ः उपचारात्मक तथा सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम	४४
४.१ उपचारात्मक सेवा	४४
४.२ स्वास्थ्य बिमा	४६
४.३ निशुल्क स्वास्थ्य सेवा	४८

४.४ एकद्वार सङ्कट व्यवस्थापन केन्द्र (OCMC) कार्यक्रम	४९
खण्ड ५ः लुम्बिनी प्रदेश सरकार विशेष कार्यक्रम	५०
५.१ ८० वर्ष माथिका जेष्ठ नागरिकहरुको उपचार कार्यक्रम	५०
५.२ सिकल सेल एनीमिया र बीटा थालासेमिया	५१
५.३ नसर्ने रोगको स्क्रिनिङ कार्यक्रम	५३
५.४ खानेपानीको शुद्धता परिक्षण कार्यक्रम	५४
५.५ समुदायका कुपोशित बालबालिकाको खोजपड्ताल	५४
खण्ड ६ः स्वास्थ्य सेवा अभियान	५५
६.१ स्थायी बन्ध्याकरण शिविरः	५५
६.२ HPV खोप अभियान	५६
खण्ड ७ः समर्थन कार्यक्रम (Supporting Program)	५७
७.१ आर्थिक व्यवस्थापन	५७
७.१.१ आर्थिक प्रशासन	५७
७.१.२ स्वास्थ्य कार्यालय वार्षिक वित्तीय प्रगति विवरण (कार्यक्रम अनुसार)ः आ. व २०८१/८२	५७
७.२ प्रदेश स्वास्थ्य उपचार बिशेष आर्थिक सुविधा कार्यक्रम	५८
७.३ निजी स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन अनुमति तथा नविकरण	५९
७.५ स्वास्थ्य सुचना व्यवस्थापन	६०
७.६ अनुगमन. मुल्याङ्कन तथा सुपरिवेक्षण	६१
७.७ न्युनतम सेवा मापदण्ड सम्बन्धी विवरण	६१
७.८ राष्ट्रिय स्वास्थ्य शिक्षा, सूचना तथा सञ्चार कार्यक्रम	६२
खण्ड ८ः स्थानीय तहबाट गरिएका नविनतम उत्कृष्ट कार्यहरु	६६
खण्ड ९ः नवलपरासी (ब.सु.प.) जिल्लामा स्वास्थ्य क्षेत्रमा क्रियाशिल विकास साझेदार संघसंस्थाहरु	६८

अनुसूचीहरु

अनुसूची १: नवलपरासी (ब. सु. प.) जिल्लाको लक्षित जनसंख्या (आ.व. २०८१/८२) ७०
अनुसूची २ : खोप केन्द्रको विविरण ७१
अनुसूची ३: नवलपरासी (ब.सु.प) जिल्लाको जिल्ला समन्वय समितिका पदाधिकारीहरुको नामावली ८१
अनुसूची ४: नवलपरासी (ब.सु.प) जिल्लाका स्थानीय तहका प्रमुख/अध्यक्ष, उपप्रमुख/ उपाध्यक्ष र वडाध्यक्षहरुरुको नामावली ८१
अनुसूची ५: स्थानीय तहका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत तथा स्वास्थ्य शाखामा कार्यरत कर्मचारीको नामावली ८५
अनुसूची ६: जिल्ला स्थित स्वास्थ्य संस्थाका संस्था प्रमुखहरुको विवरण ८६
अनुसूचि ७: नवलपरासी (ब.सु.प.) जिल्लामा सञ्चालनमा रहेका एम्बुलेन्सको सम्पर्क विवरण
अनुसूची ८: जिल्लास्थित स्वास्थ्य क्षेत्रसँग सम्बन्धित निकायहरुको सम्पर्क विवरण
अनुसूची ९: केही महत्वपुर्ण ईमेल ठेगानाहरु
अनुसूची १० : स्वास्थ्य कार्यालय नवलपरासी (ब.सु.प) मा कार्यरत कर्मचारीहरुको विवरण ९३

तालिकाको विषयसुची

तालिका १: स्वास्थ्य कार्यालयको मानव संशाधनको अवस्था ३
तालिका २: स्वास्थ्य सेवा प्रवाह गर्ने संस्थाहरु ४
तालिका ३: स्वास्थ्य संस्थाहरुमा भौतिक पूर्वाधारको अवस्था ६
तालिका ४: लक्षित जनसंख्या ७
तालिका ५: खोप कार्यक्रमको मुख्य सूचकहरु ९
तालिका ६: खोप सेवाको वर्गिकरण ११
तालिका ७: नवजात शिशु तथा बाल्रोग्का एकीकृत व्यवस्थापन कार्यक्रमको सूचकहरु १२
तालिका ८: पोषण कार्यक्रमको सूचकहरु १६
तालिका ९: सुरक्षित मातृत्व तथा नवजात शिशु स्वास्थ्यको सूचकहरुको अवस्था १९
तालिका १०: परिवार नियोजनको सूचकहरुको अवस्था २२
तालिका ११: किशोरकिशोरीहरुको लागि यौन तथा प्रजनन् स्वास्थ्य अवस्था २४
तालिका १२: मातृ तथा पेरिनेटल मृत्यु निगरानी तथा प्रतिकृयाका सुचकहरू २५
तालिका १३: महिला स्वास्थ्य स्वयम् सेबिका कार्यक्रमको अवस्था २६
तालिका १४: गाउँघर क्लिनिक कार्यक्रमको सूचकहरु २७
तालिका १५: क्षयरोग कार्यक्रमको सूचकहरु २९
तालिका १६: एच.आई.भि.एड्स तथा यौनरोगको वर्तमान अवस्था ३१
तालिका १७: औलो रोगको वर्तमान अवस्था ३४
तालिका १८: डेंगी रोगको वर्तमान अवस्था ३६
तालिका १९: कुष्ठरोगको वर्तमान अवस्था ३७

तालिका २० : जुनोटिक तथा अन्य रोगहरुको अवस्था ३९
तालिका २१: नसर्ने रोगहरुको वर्तमान अवस्था ४०
तालिका २२: मानसिक रोगको वर्तमान अवस्था ४१
तालिका २३: निगरानीमा रहेका रोगहरुको वर्तमान अवस्था ४३
तालिका २४: बहिरंग सेवा सम्बन्धी सुचकको अवस्था ४५
तालिका २५: प्रमुख १० रोगहरू ४५
तालिका २६: अन्तरंग सेवाको अवस्था ४६
तालिका २७: स्वास्थ्य विमाका मुख्य सुचकहरुको अवस्था ४७
तालिका २८: निशुल्क स्वास्थ्य सेवा ४८
तालिका २९: OCMC कार्यक्रम सम्बन्धी सुचकहरू ४९
तालिका ३०: ८० वर्ष माथिका जेष्ठ नागरिकहरुको उपचार कार्यक्रम ५०
तालिका ३१: सिकलसेल एनीमिया र बीटा थालासेमिया निङ कार्यक्रमको विवरण ५१
तालिका ३२: ४० वर्ष माथिका जनसंख्यालाई मधुमेय रक्त चाप र मृगौला रोग स्क्रिनङ कार्यक्रमको विवरण ५२
तालिका ३३: खानेपानीको शुद्धता परिक्षण कार्यक्रमको प्रगति विवरण ५३
तालिका ३४: समुदायका कुपोशित बालबालिकाको खोजपड्ताल कार्यक्रमको प्रगति विवरण ५३
तालिका ३५: स्थायी बन्ध्याकरण शिविरको प्रगति विवरण ५४
तालिका ३६: HPV खोप अभियानको प्रगति विवरण ५५
तालिका ३७: प्रदेश स्वास्थ्य उपचार बिशेष आर्थिक सुविधा कार्यक्रम ५७
तालिका ३८: न्युनतम सेवा मापदण्ड सम्बन्धी विवरण ६०

चित्रहरुको विषयसुची

चित्र १: जिल्लाको नक्सा (स्थानीय तह र स्वास्थ्य संस्थाहरू देखिने गरी) २
चित्र २: नवलपरासी (ब.सु.प) जिल्लाका स्थानीय तहमा खोपको प्रगति १०
चित्र ३: नवलपरासी (ब.सु.प) जिल्लाका स्थानीय तह अनुसार खोपका ड्रप आउट १०
चित्र ४: स्थानीय तहअनुसार निमोनियाको दर तथा एन्टीवयोटिकबाट उपचार पाउनेको दर १४
चित्र ५: ०-२३ महिनाका बालबालिकाको वृद्धि अनुगमन तथा १८० आइरन पाएका गर्भवती महिलाहरुको अवस्था १७
चित्र ६: पालिका अनुसार संस्थागत प्रसुति दर २०
चित्र ७: २० बर्ष मुनिको प्रसुति दर तथा प्रोटोकल अनुसार ३ पटक सुत्केरी जाँचको अवस्था २०
चित्र ८: पालिका अनुसार परिवार नियोजन साधनको प्रयोग दर २२
चित्र ९: पालिका अनुसार केस नोटिफिकेसन दर र उपचार सफलता दर ३०
चित्र १०: एच. आई. भि पोजेटिभ संख्या ३२

FACT- SHEET

NAWALPARASI (Ba.Su.Pa.) DISTRICT (Fiscal Year 2079/80 to 2081/82)

INDICATOR	2079/80	2080/81	2080/81
REPORTING STATUS			
Reporting Rate	100	100	100
Reporting Rate on time	97.6	97.2	99.7
PHC-ORCs	98.6	100	98.9
EPI- ORCs	97.2	100	100
FCHVs	100	100	99
Private Institutions	100	100	100
EXPANDED PROGRAM ON IMMUNIZATION			
BCG Coverage	77.9	68.1	58
DPT/Hep B-3 Coverage	99.8	97	81
Measles Rubella II Coverage	97.3	105.8	94
TD 2& TD 2+ Coverage	74.4	73.5	65
NUTRITION			
% Of Children Aged 0-11 Months Registered for Growth Monitoring	97.2	90.3	78
% of children 0-23 months registered for GM (new) who were Underweight	2.5	2.9	3.3
ACUTE RESPIRATORY INFECTION			
Percentage of pneumonia under 5 years new ARI registered children (HF+ORC)	7	6.5	7.1
Incidence of ARI/1000 (HF+ORC+FCHV)	383	387	354
CONTROL OF DIARRHEAL DISEASES			
% of Severe Dehydration Among New Cases	0	0	0.1
Diarrhea Incidence (HF+ORC+FCHV)	267	251	224
FAMILY PLANNING			

INDICATOR	2079/80	2080/81	2080/81
Contraceptive Prevalence Rate (CPR)	21.76	24.03	25.6
SAFE MOTHERHOOD			
ANC Fourth Visits as per protocol	99.3	83.1	71.5
Institutional Deliveries as % of ELB	43.2	38.8	38.8
Deliveries Conducted by SBA among live births	34.6	26.7	25.8
Postnatal Third Visits as % of Expected Live Births	72.2	74.7	67.1
MALARIA CONTROL PROGAM			
Number of Malaria Positive cases	8	12	12
Number of Pf Cases	2	2	2
TUBERCULOSIS CONTROL PROGAM			
Case Notification Rate (All form of TB case)/100,000 Pop.	119.6	132.6	133.9
Treatment Success Rate	92.4	93.4	93.5
LEPROSY ELIMINATION PROGRAM			
New Case Detection Rate/100,000	17.8	17.4	18.6
Prevalence Rate/10,000	1.8	1.7	2.2
HIV/AIDS			
Number of New HIV Positive Cases	33	26	51
CURATIVE SERVICES			
Total OPD New Visits as % of Total Population	68.6	78.1	6

खण्ड १: परिचय

१.१ नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम) जिल्लाको परिचय

नवलपरासी (ब. सु. प.) जिल्ला लुम्बिनी प्रदेशको १२ जिल्ला मध्येको पूर्वी भागमा अवस्थित क्षेत्रफ़लको हिसाबले सबै भन्दा सानो जिल्ला हो ।यस जिल्लाको कुल क्षेत्रफल ७४७.०५ वर्ग कि.मी. रहेको छ। जिल्लाको कुल जनसंख्या ३,८६,८६८ रहेको छ भने ८२,७३८ घरपरिवार संख्या रहेको छ (राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार)। यस जिल्लामा औसत परिवार संख्या ४.६८ र जनघनत्व ५२७ व्यक्ति प्रति कि.मि. रहेको छ। स्वास्थ्य सेवा विभाग व्यवस्थापन महाशाखा, आइ.एच.एम.आइ.एस. शाखाबाट प्राप्त तथ्याङ्क अनुसार आर्थिक वर्ष ०८१/८२ मा जिल्लाको लक्षित कुल जनसंख्या ३,९६,८५५ रहेको छ। यस जिल्लामा ७ वटा स्थानीय तह रहेका छन्, जसमध्ये ३ वटा नगरपालिका (बर्दघाट, सुनवल र रामग्राम) र ४ वटा गाउँपालिका (पाल्हीनन्दन, सरावल, प्रतापपुर र सुस्ता) रहेका छन् ।

भौगोलिक स्थिति	
क्षेत्रफल	७४७.०५ वर्ग कि. मि.
सिमाना	पूर्व- नवलपरासी (ब. सु. पु.), पश्चिम-रुपन्देही , उत्तर- पाल्पा, दक्षिण- भारत
जम्मा स्थानीय तह	७ वटा
सदरमुकाम	रामग्राम-परासी बजार
औषत लम्बाई	३४ कि मी
औषत चौडाई	३२ कि म
सबैभन्दा अग्लो भु-भाग	महलपोखरी (१०३२ मि)
नदि तथा प्रमुख खोलानाला	नारायणी, तुरिया, झरही, धनेवा
प्रमुख ताल	नन्दन ताल, बुद्धमंगल ताल, धर्मपोखरी ताल, तेलनापोखरी, गैडाताल
जनसांख्यिक विवरण	
जम्मा जनसंख्या	३,८६,८६८
महिला	१,९८,६८६ (५१.४%)
पुरुष	१,८८,१८२ (४८. ६%)
जनघनत्व	४५९ प्रति ब. कि. मी.

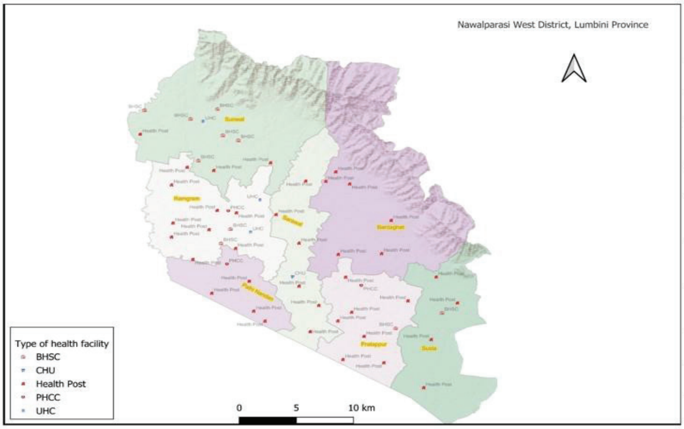

Service Outlet Description	Number
Government Hospital	3
No. of Community Hospitals	4
No. of Primary Health Care Center	1
No. of Health Post	36
No. of Urban Health Centers/Clinic	3
No. of Community Health Unit	3
No. of Basic Health Service Centers	30
No. of PHC-ORC	126
No. of EPI Clinic	176
No. of FCHVs	356

चित्र १: जिल्लाको नक्सा (स्थानीय तह र स्वास्थ्य संस्थाहरू देखिने गरी)

१.२ प्रतिवेदन तयार पार्नुको उद्देश्य

नवलपरासी (ब. सु. प.) जिल्लाको स्वास्थ्यको वस्तुस्थिति सरोकारवाला सबैलाई जानकारी गराउनु यस प्रतिवेदन तयार पार्नुको मुख्य उद्देश्य हो।

- जिल्लाको वर्तमान स्वास्थ्य अवस्थाबारे जानकारी गराउने।
- जिल्लाको स्वास्थ्यका विभिन्न कार्यक्रम अन्तर्गतका मुख्य सूचकहरुबारे जानकारी गराउने।
- आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा सञ्चालन गरेका स्वस्थ्यका विभिन्न कार्यक्रमहरुबारे जानकारी गराउने।
- जिल्लाका स्वास्थ्यका विभिन्न समस्या तथा स्वास्थ्य क्षेत्रमा आइपरेका समस्याहरु र समाधान गर्न चालेका विभिन्न पहलहरुबारे अवगत गराउने।
- जिल्ला स्वास्थ्यका कार्यक्रमहरु आगामी वर्षहरुमा सञ्चालन गर्नका लागि मार्गनिर्देश गर्ने।
- जिल्लाको स्वास्थ्यसँग सम्बन्धित योजना तथा कार्यक्रम साथै नीति निर्माणको कामलाई आधार प्रदान गर्ने।

१.३ प्रतिवेदनको महत्व

- यस जिल्लाको स्वास्थ्य कार्यक्रमहरुको वर्तमान अवस्थाहरुको बारेमा सबैलाई जानकारी गराई भावि दिनहरुमा सर्व सुलभ रुपमा सेवा प्रदान गर्न।
- स्वास्थ्य क्षेत्रको विकासको लागि कार्यक्रम तथा रणनैतिक योजना तर्जुमा गर्नको लागि जिल्लाको लागि निर्देशिका बनाउन।
- विभिन्न संघ संस्था एवं अनुसन्धानकर्ता, योजनाकार, स्वास्थ्यकर्मी र अन्य सरोकारवालाहरुको लागि पनि थप अध्ययन गर्नको लागि महत्वपुर्ण दस्तावेजको रूपमा प्रयोगमा ल्याउन।

१.४ जिल्लाको स्वास्थ्यको वस्तुस्थिति

नेपालको संबिधान २०७२ द्वारा निर्दिष्ट गरिएको नेपाली नागरिकहरुको मौलिक हक र अधिकारको रुपमा रहेको आधारभुत स्वास्थ्य तथा सरसफाईको अधिकारको सुनिश्चित गर्ने जिम्मेवारी स्थानिय सरकारलाई सुम्पिएता पनि हरेक नागरिकको मौलिक अधिकारको रुपमा रहेको आधारभुत स्वास्थ्यको सुनिश्चितताको लागि यस स्वास्थ्य कार्यालयले समन्वय गर्ने गरी स्थानीय स्वास्थ्य शाखा, स्वास्थ्य संस्थाहरु, गाँउ घर क्लिनिक तथा खोप क्लिनिकहरुबाट स्वास्थ्य सेवाहरु प्रदान भैरहेको छ।

१.४.१ स्वास्थ्य कार्यालयको मानव संशाधनको अवस्था

आ.व. २०८१/८२ को अन्त्यमा स्वास्थ्य कार्यालय नवलपरासी (ब. सु. प.)को मानव संशाधनको अवस्था तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १: स्वास्थ्य कार्यालयको मानव संशाधनको अवस्था

पद	स्वीकृत दरबन्दी	पूर्ति (दरबन्दी अनुसार)	रिक्त	करार	कैफियत
ब./जनस्वास्थ्य अधिकृत (७/८ औं तह)	१	१	०	०	
हेल्थ असिस्टेन्ट वा सो सरह (५,६,७ तह)	२	२	०	०	
पब्लिक हेल्थ नर्स (५/६/७ औं तह)	१	१	०	०	
ल्याव टेक्निसियन (५/६/७ औं तह)	१	१	०	०	
तथ्यांक सहायक/अधिकृत (५/६ औं तह)	१	१	०	०	
लेखा सहायक/ अधिकृत (५/६ औं तह)	१	१	०	०	
व. प्रशासन सहायक/ अधिकृत (५/६ औं तह)	१	१	०	०	
मलेरिया ईस्पेक्टर (४/५/६ औं तह)	१	१	०	०	
कोल्ड चेन असिस्टेन्ट (४/५/६ औं तह)	१	१	०	०	
जनस्वास्थ्य अधिकृत	०	०	०	१	छात्रवृत्ति करार
कार्यालय सहयोगी	२	२	०	१	
हलुका सवारी चालक	१	१	०	१	
जम्मा	**१३**	**१३**	**०**	**३**	

१.४.२ स्वास्थ्य सेवा प्रवाह गर्ने संस्थाहरुको अवस्था

यस जिल्लामा सञ्चालनमा रहेका स्वास्थ्य सेवा प्रदायक संस्थाहरुको विवरण पालिका अनुसार तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २: स्वास्थ्य सेवा प्रवाह गर्ने संस्थाहरु

सि. नं	विवरण	बर्दघाट	सुनवल	रामग्राम	पाल्हीनन्दन	सरावल	प्रतापपुर	सुस्ता	जम्मा
१	सरकारी अस्पताल	१	०	१	१	०	०	०	३
२	सामुदायिक/निजी अस्पताल	१	१	२	०	०	०	०	४
३	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	०	०	०	०	०	१	०	१
४	स्वास्थ्य चौकी	४	३	८	५	६	६	४	३६
५	आधारभूत स्वा. सेवा केन्द्र	११	९	७	०	०	२	१	३०
६	सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाई	१	०	०	०	१	०	१	३
७	शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	०	१	२	०	०	०	०	३
८	सरकारी स्वास्थ्य संस्था नभएको वडा संख्या	०	०	१	०	०	०	०	१
९	गाँउघर क्लिनिक	१३	१९	२४	१७	२०	१३	१६	१२६
१०	खोप केन्द्र	२५	१५	३२	२६	२६	३२	२०	१७६
११	सामुदायिक म.स्वा. स्व.से.	४४	२८	८०	५३	५५	६१	३५	३५६
१२	पोलिक्लिनिक	१	०	२	०	०	०	०	३
१३	क्लिनिक/डेन्टल क्लिनिक	५	०	९	०	०	०	०	१४
१४	डाईग्नोस्टिक सेन्टर (Imaging)	०	०	१	०	०	०	०	१
१५	डाईग्नोस्टिक सेन्टर (माईक्रोस्कोपी)	०	०	१	१	०	०	०	२
१६	प्रयोगशाला भएका सरकारी स्वास्थ्य संस्था	६	३	२	१	४	५	४	२५
१७	पि.सि.आर प्रयोगशाला भएका स्वास्थ्य संस्था	०	०	०	०	०	०	०	०
१८	क्षयरोग डट्स सेन्टर	१७	१३	९	६	६	७	५	६३

सि. नं	विवरण	बर्दघाट	सुनवल	रामग्राम	पाल्हीनन्दन	सरावल	प्रतापपुर	सुस्ता	जम्मा
१९	सुरक्षित गर्भपतन सेवा केन्द्र	५	३	४	१	१	३	२	१९
२०	आइयूसिडी सेवा प्रदायक स्वास्थ्य संस्था	५	२	६	१	२	३	३	२२
२१	ईम्पलान्ट सेवा प्रदायक स्वास्थ्य संस्था	१०	६	७	६	७	७	४	४७
२२	५ वटै अस्थाई परिवार योजना सेवा प्रदान गर्ने स्वा. संस्था	५	२	६	१	२	३	३	२२
२३	किशोर किशोरी मैत्री स्वास्थ्य संस्था	१७	१२	७	२	५	७	५	५५
२४	पोषण पुनर्स्थापना गृह वा केन्द्र	०	०	०	०	०	०	०	०
२५	सर्पदंश उपचार केन्द्र	१	०	१	०	०	०	०	२
२६	भ्याक्सिन sub-centre/ वितरण केन्द्र संख्या	१	१	०	१	१	१	१	६
२७	ए आ टी सेन्टर	०	०	१	०	०	०	०	१
२८	बहिरंग उपचार केन्द्र (OTC)	६	७	६	६	७	८	५	४५

१.४.३ स्वास्थ्य संस्थाहरुमा भौतिक पूर्वाधारको अवस्था

यस जिल्लामा सञ्चालनमा रहेका सरकारी स्वास्थ्य सेवा प्रदायक संस्थाहरुमा भौतिक पूर्वाधारको अवस्था तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ३: स्वास्थ्य संस्थाहरुमा भौतिक पूर्वाधारको अवस्था

सि. नं	विवरण	बर्दघाट न.पा.	सुनवल न.पा.	रामग्राम न.पा.	पाल्हिनन्दन गा.पा.	सरावल गा.पा.	प्रतापपुर गा.पा.	सुस्ता गा.पा.	नवलपरासी (ब.सु.प)
१	कम्प्युटर र ईन्टरनेट सेवा (दुबै) उपलब्ध भएका स्वास्थ्य संस्था संख्या	१७	१४	१८	६	७	९	६	७७
२	२४ सै घन्टा विद्युत आपुर्ति भएका स्वास्थ्य संस्था संख्या	८	१४	३	२	३	९	६	४५
३	खानेपानीको उपलब्धता भएको संख्या	१७	१४	१८	६	७	९	५	७६
४	शौचालयको उपलब्धता भएको संख्या	१७	१४	१८	६	७	९	५	७६
५	मापदण्ड अनुसार आफ्नै जग्गा भएका स्वास्थ्य संस्था संख्या	१४	१४	१४	२	६	६	१	५७
६	मापदण्ड अनुसार भवन बनेका स्वास्थ्य संस्था संख्या	१३	८	१४	१	६	३	१	४६
७	मापदण्ड अनुसार बनेका प्रसुति केन्द्र संख्या	४	१	२	१	२	४	१	१५
८	बर्थिङ सेन्टरमा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीहरुको लागि आवास भवन भएका स्वास्थ्य संस्था	१	०	३	१	२	४	२	१३
९	मोटर बाटो पुगेका स्वास्थ्य संस्था संख्या	१७	१४	१८	६	७	९	६	७७
१०	बिरामीलाई ल्याउन र लैजानको लागी स्टेचरको व्यवस्था भएको वडा संख्या	१७	१३	१८	६	७	९	५	७५
११	एम्बुलेन्स सेवा प्रदान गर्ने स्वास्थ्य संस्था	१	१३	३	२	२	२	५	२८
१२	eHMIS स्थापना र सञ्चालन भएका स्वास्थ्य संस्थाहरु	३	३	२	२	२	२	२	१७

१.५ लक्षित जनसंख्या

आ.व २०८१/८२ का लागि यस जिल्लाको लक्षित जनसंख्या तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ

तालिका ४: लक्षित जनसंख्या

लक्षित समुह	संख्या		लक्षित समुह	संख्या
जम्मा जनसंख्या	३,९६,८५५		१५ म.-१५ वर्षसम्मका बालबालिका	
अनुमानित जीवित जन्म	६,५७४		१०-१९ वर्ष उमेरका जनसंख्या	७४,०८८
०-११ महिनाका बालबालिका	६,४६०		१५-४९ वर्षका प्रजनन उमेर महिला	१,१७,२०२
१२-२३ महिनाका बालबालिका	६,२३१		१५-४९ वर्षका बिबाहित महिला	८९,६७३
१५-२३ महिनाका बालबालिका	-		अनुमानित गर्भवती महिला	७,८१५
०-२३ महिनाका बालबालिका	१२,७७२		६० वर्ष माथिको जनसंख्या	
६-५९ महिनाका बालबालिका	२७,३४७		७० वर्ष माथिको जनसंख्या	
१२-५९ महिनाका बालबालिका	२४,११५		८० वर्ष माथिको जनसंख्या	
०-५९ महिनाका बालबालिका	३०,७७२		८४ वर्ष माथिको जनसंख्या	

१.६ प्रतिवेदनमा जानकारीको स्रोत

यस प्रतिवेदन तयार पार्नको लागि तथ्याङ्कको मुख्य स्रोतको स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (HMIS) हो। यस प्रतिवेदनमा प्रयोग गरिएको अधिकांश तथ्याङ्क DHIS2 प्लेटफर्मबाट प्राप्त गरिएको छ। त्यसैगरी जिल्ला प्रशासन कार्यालय, जिल्ला प्रहरी कार्यालय, राष्ट्रिय विमा वोर्ड जिल्ला शाखा कार्यालय तथा यस जिल्लाका ७ वटै स्थानीय तहका स्वास्थ्य शाखाबाट प्राप्त जानकारी तथा सूचनाहरु पनि यस प्रतिवेदनका महत्वपूर्ण स्रोतको रुपमा रहेका छन् ।जिल्लास्तरीय वार्षिक स्वास्थ्य समीक्षा पूरा भएपछि विभिन्न स्वास्थ्य कार्यक्रम र गतिविधिहरूको प्रगति विश्लेषण गरी संक्षिप्त रुपमा यो प्रतिवेदन तयार गरिएको छ।

खण्ड २: परिवार कल्याण

२.१ खोप कार्यक्रम

राष्ट्रिय खोप कार्यक्रम नेपाल सरकारको सबैभन्दा बढि प्राथमिकतामा र सफल रहेको कार्यक्रम हो। खोप कार्यक्रमले उल्लेख्य रुपमा शिशु मृत्यु, बाल मृत्यु दर घटाउन तथा विभिन्न रोगहरुलाई रोकथाम गर्न सहयोग पुर्याउने गर्दछ। शिशु र बाल्य अवस्थामा बालबालिकाहरुलाई उमेर अनुसारका सबै खोपहरु सही समय र मात्रामा दिनु पर्दछ। खोप कार्यक्रम एक प्रतिकारात्मक सेवा भएकोले यस कार्यक्रमको उपलब्धी जीवनको उत्तरार्द्धमा पनि प्राप्त गर्न सकिने भएकोले यस कार्यक्रमबाट तत्काल उपलब्धिको अपेक्षा गरिदैन । बालबालिकाहरुका लागि बि.सि.जी, रोटा, पोलियो, एफ.आई.पि.भी, पि.सि.भी, डि.पि.टि-हेप-बि-हिब, दादुरा/रुबेला, जे.ई. र टि.सि.भी. तथा गर्भवति महिलाहरुका लागि टि.डी खोप गरि जम्मा १३ रोगहरु बिरुद्धका खोप उपलब्ध हुँदै आएकोमा आ.व. २०८१/८२ मा किशोरीहरुका लागि महिलाको पाठेघरको मुखको क्यान्सरविरुद्धको खोप (एच. पि. भी.) शुरुवात भएपछि हाल १४ रोगहरु विरुद्धमा जम्मा १० वटा खोपहरु प्रदान गरिन्छ ।

खोप कार्यक्रम अन्तर्गत सन्चालन गरिएका मुख्य क्रियाकलापहरू :-

- नियमित खोप सेवा सञ्चालन।
- एच.पि.भी खोप अभियान सञ्चालन
- पूर्ण खोप घोषणा तथा दिगोपना कार्यक्रम।
- स्वास्थ्यकर्मीहरूको लागी खोप सम्बन्धी तालिम।
- खोप सम्बन्धी सुक्ष्म योजना तर्जुमा।
- खोप महिना सञ्चालन।
- प्रभावकारी कोल्डचेन व्यवस्थापन तथा मर्मत संभार।

खोप कार्यक्रमका मुख्य सुचकहरूको अवस्था :

यस जिल्लाको खोप कार्यक्रमको प्रगति विवरण तल तालिका ५ मा देखाईएको छ। आ.व. २०८१/८२ मा ७ वटै पालिकाहरुमा पूर्ण खोप दिगोपना तथा सुनिश्चिता गरिएको छ। जिल्लाको पूर्ण खोप कभरेज ९४ प्रतिशत (२३ महिनाभन्दा मुनिको लक्षित जनसंख्यामा) रहेको छ।

तालिका ५: खोप कार्यक्रमको मुख्य सूचकहरु

सुचकहरू	०७९/८०	०८०/८१	०८१/८२
पुर्णखोप पालिका दिगोपना सुनिश्चितता घोषणा	७	७	७
बि.सि.जी. कभरेज	७८	६८	५८
रोटा २ कभरेज	९८	९४	८१
ओ.पि.भि.३ कभरेज	१००	९७	८१
एफ. आइ.पी.भि. २ कभरेज	६०	९८	८३
पि.सि.भि. ३ कभरेज	९७	१०१	८३
डि.पि.टी.हेप.बि.हिब १ कभरेज	९९	९६	८०
डि.पि.टी.हेप.बि.हिब ३ कभरेज	१००	९७	८१
दादुरा रूबेला २ कभरेज	९७	१०६	९४
जे.ई. कभरेज	९६	१०२	८८
टि.डि. २ र २+ कभरेज	७४	७३	६५
पूर्ण खोप कभरेज	९७	१०६	९४
डि.पी.टी-हेप.बि.हिब-१ र दादुरा रूवेला दोस्रो मात्रा बिचको ड्रपआउट दर	२.३	-९.८	-१२.७

नवलपरासी (ब. सु. प) जिल्लाका पालिका अनुसार पेन्टा १,पेन्टा ३, एम आर २ र टि.डी. २ & २+ का कभरेज (लक्षित जनसंख्यामा) तल चित्र २ मा प्रस्तुत गरिएको छ। आ.व. २०८१/८२ मा पेन्टा १ को कभरेज प्रतापपुर गाउँपालिकामा ९० प्रतिशत भन्दा बढी रहेको छ भने अन्य पालिकामा ९० प्रतिशत भन्दा कम रहेको छ । एम.आर २ को कभरेज सुनवल नगरपालिकामा ९० प्रतिशत भन्दा कम रहेको छ भने अन्य सबै पालिकामा ९० प्रतिशत भन्दा बढी रहेको छ । त्यसैगरी टिडि २ र टिडि २+ को सबै पालिकामा ९० प्रतिशत भन्दा कम रहेको छ। सबैभन्दा कम सुनवल नगरपालिकामा (५४%) रहेको छ ।

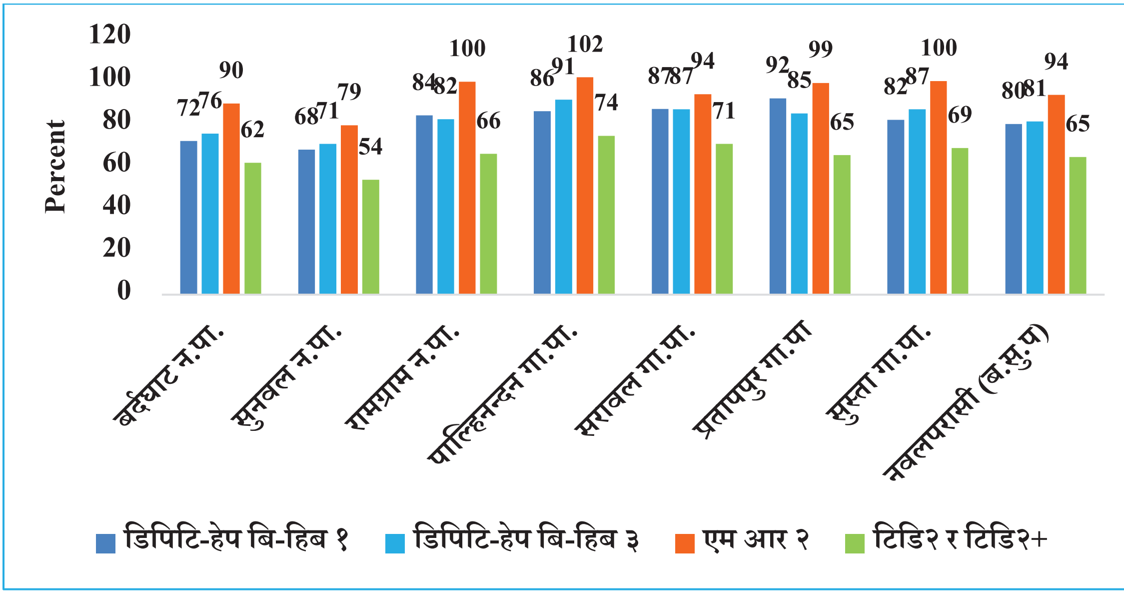

चित्र २: नवलपरासी (ब.सु.प) जिल्लाका स्थानीय तहमा खोपको प्रगति

चित्र ३ मा पालिका अनुसार खोपको ड्रप आउट दर प्रस्तुत गरिएको छ । सबै पालिकामा खोपको ड्रप आउट १० प्रतिशत भन्दा कम रहेको छ।

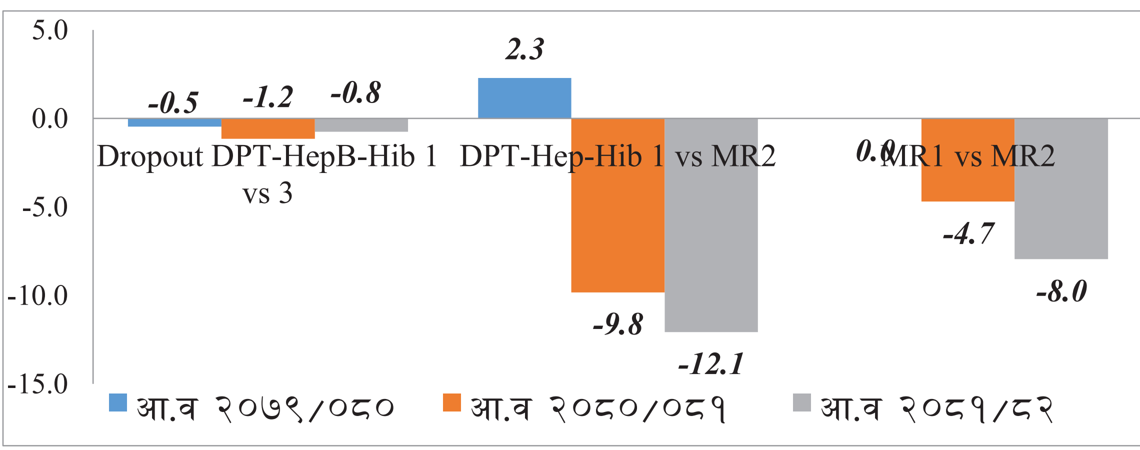

चित्र ३: नवलपरासी (ब.सु.प) जिल्लाका स्थानीय तह अनुसार खोपका ड्रप आउट

तालिका ६ मा नवलपरासी (ब. सु. प) जिल्लाको खोपको प्रगति र ड्रपआउट दरको आधारमा जिल्ला तथा पालिकाहरुको खोप सेवाको वर्गिकरणलाई प्रस्तुत गरिएको छ ।प्रतापपुर गाउँपालिका CAT-1 मा रहेको छ भने अन्य सबै स्थानीय तहहरु CAT-3 मा रहेका छन् ।

तालिका ६: खोप सेवाको वर्गिकरण

स्थानीय तहको नाम	कभरेज (Penta-1)	ड्रपआउट दर (Penta 1 Vs MR2)	बर्गिकरण			
			CAT-1	CAT-2	CAT-3	CAT-4
बर्दघाट न. पा	७२	-१९.९			✓	
सुनवल न. पा	६८	-१२.१			✓	
रामग्राम न.पा	८४	-१४.८			✓	
पाल्हीनन्दन गा. पा	८६	-१३.२			✓	
सरावल गा पा	८७	-४.४			✓	
प्रतापपुर गा पा	९२	-४.६	✓			
सुस्ता	८२	-१८.२			✓	
जिल्ला	८०	-१२.७			✓	
तथापी खोज र खोप अभियान तथा पूर्णखोप सुनिश्चितता तथा दिगोपना कार्यक्रमको सन्दर्भमा RCM गर्दासमेत कुनैपनि बालबालिका खोप सेवाबाट बञ्चित रहेका छैनन् ।						

खोप कार्यक्रमको पहिचान गरेका प्रमुख सवालहरु तथा समाधानका उपायहरु

क्र.स	पहिचान गरेका प्रमुख सवालहरु (Issues)	समाधानको उपाय	जिम्मेवार निकाय
१	सरसफाई सेसन प्रभावकारी रुपमा संचालन हुन नसक्नु	प्रोटोकल अनुसार खोप सेसन शुरुवात गर्नु पहिले नै सरसफाई सेसन प्रभावकारी रुपमा संचालन गर्नुपर्ने	स्वास्थ्य संस्था
२	• लक्षित जनसंख्या बढी प्रदान गरिनु जसकारण कभरेज ९० प्रतिशत भन्दा तल रहनु (१ बर्षमुनिको लक्षित जनसंख्या ०८०/८१ मा ६१०७	• जन्मदर तथा जनसंख्या वृद्धिदर अनुसार यथार्थपरक लक्षित जनसंख्या प्रदान गर्ने ।	स्वास्थ्य सेवा विभाग/ स्वास्थ्य तालिम केन्द्र/

	रहेकोमा ०८१/८२ मा ६४६० रहेको, ६ % ले वृद्धि रहेको) • सबै स्वास्थ्यकर्मीहरुले खोप सम्बन्धी आधारभुत/पुनर्ताजगी तालिम नपाउनु	• सबै स्वास्थ्यकर्मीहरुलाई तालिम प्रदान गर्ने	

२.२ नवजात शिशु तथा बालरोगको एकीकृत व्यवस्थापन

नेपालमा झाडापखाला नियन्त्रण कार्यक्रम सन् १९८२ र शिघ्र स्वासप्रश्वास संक्रमण नियन्त्रण कार्यक्रम सन् १९८७ बाल स्वास्थ्यका लागि सन्चालन गरिएका कार्यक्रम हुन् । तत् पश्चात ५ बर्ष मुनिका बालबालिकाको मृत्युदरलाई कम गर्न IMNCI कार्यक्रम, समुदायमा आधारित बालरोगको एकिकृत ब्यबस्थापन, समुदायमा आधारित नबजात शिशु स्याहार कार्यक्रम हुदै हाल समुदायमा आधारित नबजात शिशु तथा बालरोगको एकिकृत ब्यबस्थापन कार्यक्रम सन २०१४ देखि सञ्चालन गरिएको छ । यस कार्यक्रमको मुख्य उद्देश्य नवजात शिशु तथा बाल मृत्युदरको मुख्य कारक तत्वको रुपमा रहेका समस्याहरु जस्तै निमोनिया, झाडापखाला, दादुरा, मलेरिया तथा कुपोषणको ब्यबस्थापन गरि नवजात शिशु तथा बाल मृत्युदर कम गर्नु हो।

समुदायमा आधारित नवजात शिशु तथा बालरोग एकिकृत ब्यबस्थापन कार्यक्रम को प्रगति विवरण तल तालिकाः ६ मा प्रस्तुत गरिएको छ। जन्मने वितिक्कै नाभी मलम लगाएका नवजात शिशुहरूको प्रतिशत १००% पुगेको छ। २ महिना मुनिका शिशुहरू मध्ये ब्याक्टेरियाको गम्भीर संक्रमण भएका शिशुहरूको प्रतिशत गत आर्थिक बर्षभन्दा बढेर ६.१ प्रतिशत पुगेको छ। श्वासप्रश्वास बिरामी दर १३७ प्रति हजार पाँच वर्षमुनिका बालबालिका र निमोनिया बिरामीको दर १० प्रति हजार पाँच वर्षमुनिका बालबालिका रहेको छ। झाडापखालाका बिरामी दर ७६ प्रति हजार पाँच वर्ष मुनिका बालबालिका रहेको छ झाडापखालाका बिरामी मध्ये ०.०४ प्रतिशत शिशुहरुमा कडा जलबियोजन भएका पाइएको छ र सम्पूर्ण ५ वर्ष मुनिका झाडापखालाका बिरामीको जिंक र पुनर्जलीय झोलबाट उपचार गरिएको छ।

तालिका ७: नवजात शिशु तथा बाल्रोगका एकीकृत व्यवस्थापन कार्यक्रमको सूचकहरु

सुचकहरू	०७९/८०	०८०/८१	०८१/८२
जन्मने वितिक्कै नाभी मलम लगाएका नवजात शिशुहरूको प्रतिशत	९९.६	१००	१००
२ महिना मुनिका शिशुहरू मध्ये ब्याक्टेरियाको गम्भीर संक्रमण भएका शिशुहरूको प्रतिशत	७.१	४.१	६.१
ब्याक्टेरियाको गम्भीर संक्रमण भएका मध्ये जेन्टामाईसिन सुईद्वारा पूर्ण उपचार पाएकाको प्रतिशत	७.१	०	०

सुचकहरू	०७९/८०	०८०/८१	०८१/८२
श्वासप्रश्वास बिरामी दर (प्रति हजार पाँच वर्षमुनिका बालबालिकाहरुमा)	३८४	३८८	३५५
निमोनिया बिरामीको दर (प्रति हजार पाँच वर्षमुनिका बालबालिकाहरुमा)	१३.३	११.३	१०
निमोनिया बिरामी मध्ये कडा निमोनिया भएका बालबालिकाको प्रतिशत	०.०५	०.०३	०.०२
निमोनिया भएका बच्चा मध्ये एन्टीवायोटिकवाट (amoxicillin) उपचार गर्नेको प्रतिशत	१००	१००	१००
झाडापखालाका बिरामी दर (प्रति हजार पाँच वर्ष मुनिका बालबालिकाहरुमा)	२६७	२५१	२२४
झाडापखालाका बिरामी मध्ये कडा जलबियोजन भएका बालबालिकाको प्रतिशत	०	०	०.०४
५ वर्ष मुनिका झाडापखालाका बिरामी मध्ये जिंक र पुनर्जलीय झोलबाट उपचार पाएकाको प्रतिशत	९९	१००	१००
जम्मा २ महिना मुनिका शिशुको जम्मा मृत्यु	०	०	०
जम्मा २-५९ महिनाका बालबालिकाको जम्मा मृत्यु	०	०	०

चित्रः ४ मा स्थानीय तह अनुसार श्वासप्रश्वास बिरामीमा निमोनियाको दर र एन्टीवायोटिकबाट उपचार पाउनेको दर देखाईएको छ जसमा श्वासप्रश्वास बिरामीमा निमोनियाको दर सबै भन्दा बढी सुस्ता गा.पा.मा (१८.४ प्रतिशत) छ भने सबै भन्दा कम बर्दघाट न.पा.मा (२.५ प्रतिशत) रहेको छ। जम्मा निमोनिया केस मध्ये एन्टीवायोटिकबाट उपचार पाउनेको दर सबै पालिकामा १०० प्रतिशत रहेको छ।

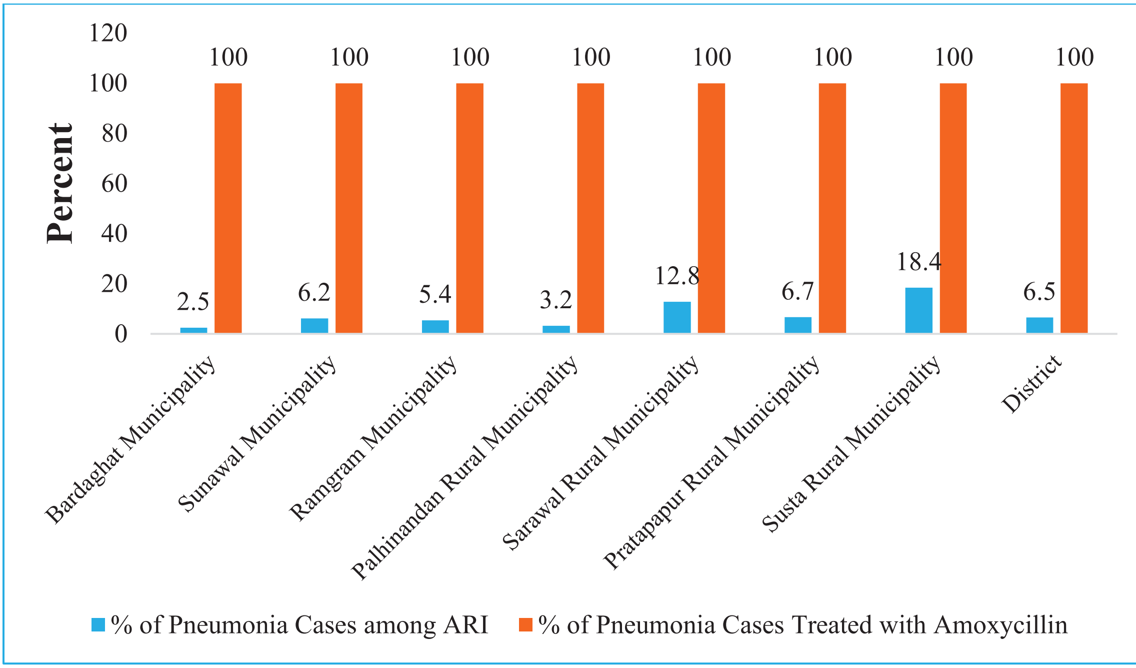

चित्र ४: स्थानीय तहअनुसार निमोनियाको दर तथा एन्टीवयोटिकबाट उपचार पाउनेको दर

पहिचान गरेका प्रमुख सवालहरु तथा समाधानका उपायहरु

क्र. स	पहिचान गरेका प्रमुख सवालहरु (Issues)	समाधानको उपाय	जिम्मेवार निकाय
१	रेकर्डिङ रिपोर्टिङको समस्या (विशेषगरी अस्पतालमा रेकर्डिङ रिपोर्टिङ छुटेको)	• अस्पतालमा IMNCI को अभिलेख राखी प्रतिवेदन गर्ने व्यवस्था मिलाउने • अनियमित र प्रभावकारी अनसाईट कोचिङ गर्नुपर्ने ।	स्वास्थ्य निर्देशनालय, स्वास्थ्य कार्यालय, स्थानिय तह र सम्बन्धित अस्पताल

२.३ पोषण कार्यक्रम

पोषण सेवा राष्ट्र निर्माणको एक बलियो आधार हो। मानिसको शारिरीक तथा मानसिक विकास उसको बाल्यकाल, मुख्य गरि गर्भावस्था देखि २ बर्ष सम्मको पोषण अवस्थामा निर्भर हुने गर्दछ। यस उमेर समुहमा ८०% भन्दा बढि मस्तिस्कको विकाश हुने गर्दछ। नेपाल सरकारद्वारा पोषण कार्यक्रमहरु मुख्य गरि गर्भावस्था र २ बर्ष मुनिका बालबालिकाहरु केन्द्रित कार्यक्रमहरु सञ्चालित भएका छन। जसलाई सुनौला हजार दिन कार्यक्रम पनि भनिन्छ। यस जिल्लामा शिघ्र कुपोषणको ब्यबस्थापनका लागि ४५ वटा बहिरंग उपचार केन्द्र (OTC) सन्चालन गरिएको छ।

पोषण कार्यक्रम अन्तर्गत सञ्चालन गरिएका मुख्य क्रियाकलापहरू :

- नियमित वृद्धि अनुगमन तथा परामर्श।
- भिटामिन ए तथा अल्बेन्डाजोल वितरण।
- शिघ्र कुपोषणको एकिकृत ब्यवस्थापन तथा प्रेषण।
- बाल बिटा वितरण।
- विद्यालय स्वास्थ्य तथा पोषण।
- पोषण सम्बन्धी विभिन्न दिवसहरू।समुदायमा पोषण सम्बन्धी खोजपड्‌ताल ।
- पोषण मैत्री स्वास्थ्य संस्था घोषणा।

पोषण कार्यक्रमको अवस्था

यस जिल्लाको पोषण अबस्था तालिका नं.८ मा प्रस्तुत गरिएको छ। आ.व. २०८१/८२ मा कम जन्म तौल भएका नवजात शिशुको प्रतिशत ६ रहेको छ भने बृद्धि अनुगमनमा नयाँ तौल लिएका ० देखि ११ महिनाका शिशुहरुको प्रतिशत ७८ रहेको छ। जन्मेको ६ महिनासम्म पुर्ण स्तनपान गराएको बच्चाहरूको प्रतिशत गत बर्षभन्दा वृद्धि भई ८३ प्रतिशत पुगेको छ। बृद्धि अनुगमनमा आएका २ वर्ष मुनीका शिशुहरूको औषत भेट बढेर १६ पटक पुगेको छ। गर्भवती अवस्थामा १८० दिन आइरन चक्की प्राप्त गरेका गर्भवती महिलाहरुको प्रतिशत ८२ प्रतिशतबाट घटेर ७१ प्रतिशत भएको छ भने सुत्केरी अवस्थामा भिटामिन ए प्राप्त गरेका महिलाहरुको प्रतिशत १०१ रहेको छ।

तालिका ८: पोषण कार्यक्रमको सूचकहरु

सुचकहरू	०७९/८०	०८०/८१	०८१/८२
कम जन्म तौल भएका नवजात शिशुको प्रतिशत	१०	७	६
नयाँ तौल लिएका ० देखि ११ महिनाका शिशुहरुको प्रतिशत	९७	९०	७८
जन्मेको ६ महिनासम्म पुर्ण स्तनपान गराएको बच्चाहरूको प्रतिशत	७४	७८	८३
गर्भवती अवस्थामा १८० दिन आइरन चक्की प्राप्त गरेका गर्भवती महिलाहरुको प्रतिशत	९०	८२	७१
सुत्केरी अवस्थामा भिटामिन ए प्राप्त गरेका महिलाहरुको प्रतिशत	१०६	१०२	१०१
बृदि अनुगमनमा आएका २ वर्ष मुनीका शिशुहरूको औषत भेट	१०	१३	१६
३ साइकल (१८० पिस) बालभिटा पाउने ६ देखि २३ महिनाको बालकालिकाहरूको प्रतिशत	१३	३३	३४
OTC मा भर्ना भई सेवा पाएकाहरुको संख्या	२०१	२२४	२६४
पहिलो चरणमा भिटामिन ए को आम वितरणको कभरेज	१०४	११२	१००
पहिलो चरणमा Albendazole को आम वितरणको कभरेज	१०४	१०८	१०२
दोस्रो चरणमा भिटामिन ए को आम वितरणको कभरेज	१०२	१०६	९५
दोस्रो चरणमा Albendazole को आम वितरणको कभरेज	१०२	१०८	९९

चित्रः ५ मा पालिका अनुसार वृद्धि अनुगमनमा तौल लिन दर्ता भएको (०-२३ महिना) तथा १८० आइरन पाएका गर्भवती महिलाहरुको प्रतिशत देखाईएको छ। वृद्धि अनुगमनमा तौल लिन दर्ता भएको (०-२३ महिना) प्रतिशत सबै भन्दा बढी सुस्ता गा.पा.मा रहेको छ (५० प्रतिशत) भने सबै भन्दा कम प्रतापपुर गा.पा.मा (३६.४ प्रतिशत) रहेको छ । त्यसरी नै १८० आइरन पाएका गर्भवती महिलाहरुको प्रतिशत रामग्राम न.पा.मा (८७.९ प्रतिशत) छ भने सबैभन्दा न्यून सुनवल न.पा.मा (६२.७ प्रतिशत) रहेको छ।

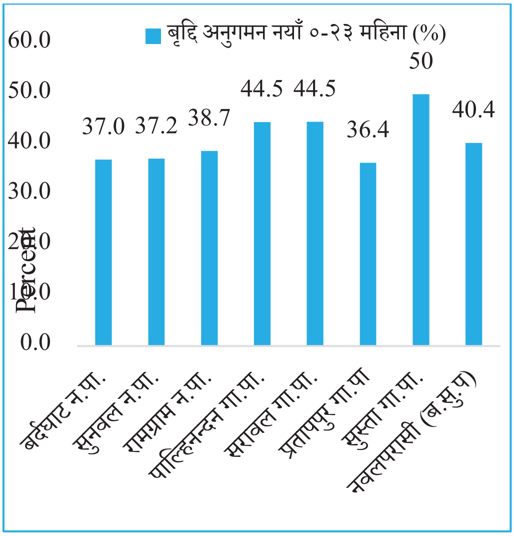

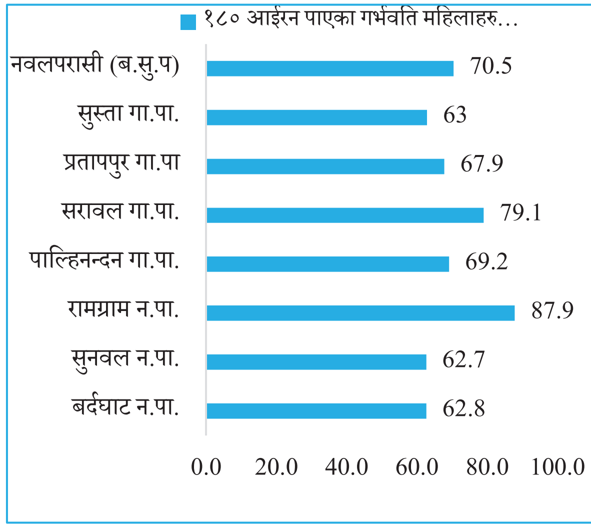

चित्र ५: ०-२३ महिनाका बालबालिकाको वृद्धि अनुगमन तथा १८० आइरन पाएका गर्भवती महिलाहरुको अवस्था

पोषण कार्यक्रमको पहिचान गरेका प्रमुख सवालहरु तथा समाधानका उपायहरु

क्र.स	पहिचान गरेका प्रमुख सवालहरु (Issues)	समाधानको उपाय	जिम्मेवार निकाय
१	शिघ्र कुपोशित बालबालिका बढ्दै जानु	• गर्भावस्थादेखि नै पोषण कार्यक्रमहरुलाई प्रभावकारी रुपमा सञ्चालन गर्नुपर्ने । • खोजपड्ताल कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने र नियमित फलोअप गर्ने ।	प्रदेश, जिल्ला र स्थानीय तह तथा साझेदार संस्थाहरु
२	आईरन तथा क्याल्सियमको उपलब्धता नियमित र पर्याप्त नहुनु	आईरन तथा क्याल्सियमको नियमित आपुर्तिका लागि संघ, प्रदेश र स्थानीय तहबीच प्रभावकारी व्यवस्थापन गर्नुपर्ने	संघ, प्रदेश र स्थानीय तह
३	विद्यालय पोषण कार्यक्रमको रेकर्डिङ र रिपोर्टिङ पूर्ण रुपमा प्राप्त नहुनु	स्थानीय तहको शिक्षा शाखा सँग समन्वय गरी अनिवार्य रुपमा नियमित प्रतिवेदनको व्यवस्था मिलाउने	स्थानीय तहको स्वास्थ्य शाखा र स्वास्थ्य संस्था

२.४ मातृ तथा नवजात शिशु स्वास्थ्य

यस कार्यक्रमको मुख्य उद्देश्य गर्भावस्था र सुत्केरी अवस्थाका कारण महिलामा हुने बिरामीपना, अपाङ्गता र मृत्युदर कम गरि महिलाहरु र नबजात शिशुहरुको स्वास्थ्यमा सुधार ल्याउनु हो। सामान्यतया नेपालमा मातृ मृत्यु मुख्य गरि सुत्केरी अबस्थामा हुने रक्तश्राव, सुत्केरीमा हुने बिशाक्तता, लामो सुत्केरी बेथा लाग्नु, सालनाल अड्किनु आदि हुन्। मुख्य गरि स्वास्थ्य संस्थामा बिरामी लैजाने निर्णय गर्न ढिलाई, अस्पतालमा ढिला पुग्नु र अस्पताल पुगेर पनि उपचार पाउनुमा ढिलाईको कारणले गर्दा यस अबस्थामा मृत्यु हुने गर्दछ। यि-यस्ता समस्याहरुको समयमा नै पहिचान गरि समयमा नै उपचार सेवा पुर्याउने वा परामर्श गरि समस्या समाधान गर्न सकेमात्र मातृशिशुको स्वास्थ्यमा ठुलो उपलब्धि हासिल गर्न सकिन्छ।

यस जिल्ला अर्न्तगत रहेका स्वास्थ्य चौकीमा पनि नेपाल सरकारद्वारा निर्धारित मापदण्ड बमोजिम २४ घण्टे प्रसुति सेवाका लागि १९ वटा बर्थिङ सेन्टर सञ्चालन गरिएको छ। उक्त बर्थिङ्ग सेन्टरहरुबाट पुर्व प्रसुति, प्रसुति र सुत्केरी पश्चातको सेवा प्रदान गरिदै आएको छ जसले गर्दा सामान्य गर्भावस्थाको जटिलताका कारण हुने मातृ मृत्यु तथा नबजात शिशु मृत्यु दरलाई कम गरेको छ।

कार्यक्रम अन्तर्गत सन्चालन गरिएका मुख्य क्रियाकलापहरु :

- गर्भवती तथा प्रसुति जाँच सेवा।
- संस्थागत प्रसुति सेवा।
- प्रसुति प्रोत्साहन तथा यातायात खर्च वितरण।
- SBA तालिम सञ्चालन।
- BEONC/CEONC सेवा सञ्चालन।
- सेवा उपभोग बढाउन पालिकाद्वारा विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन।
- MNH Update तथा क्षमता अभिबृद्धि (Clinical Onsite Coach) कार्यक्रम।
- मातृ मृत्यु निगरानि प्रतिकार्य (MPDSR) कार्यक्रमको निरणरता, समिक्षा तथा प्रतिवेदन।

सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रमको अबस्था

सुरक्षित मातृत्वको अबस्था तल तालिका- ९ मा प्रस्तुत गरिएको छ। आ.व. २०८१/८२ मा यस जिल्लाका स्वास्थ्य संस्थाहरुमा (लक्षित जनसंख्यामा) प्रोटोकल अनुसार ४ पटक गर्भवती जाँच गराउने महिलाहरुको प्रतिशत गत बर्ष भन्दा घटेर ७१ प्रतिशत पुगेको छ भने प्रोटोकल अनुसार ८ पटक गर्भवती जाँच गराउने महिलाहरुको प्रतिशत पनि ५४ बाट घटेर ५२ प्रतिशत पुगेको छ । संस्थागत प्रसुति दर ३९ प्रतिशत पुगेको छ र प्रोटोकल अनुसार ३ पटक सुत्केरी जाँच गराउने आमाहरुको प्रतिशत घटेर ६७ प्रतिशत पुगेको छ। संस्थागत सुत्केरी मध्ये आमा सुरक्षा प्रोत्साहन भत्ता र चारपटक गर्भ जाँच गराए वापतको प्रोत्साहन लिनेको

संख्या दुबै १०० प्रतिशत पुगेको छ । सुरक्षित गर्भपतन गराउने महिलाहरूको संख्या गत बर्ष भन्दा बढेर १५१८ रहेको छ भने स्वास्थ्य संस्थाहरुले रिपोर्ट गरे अनुसारको गत बर्ष १ जना मातृ मृत्यु रहेको छ।

तालिका ९: सुरक्षित मातृत्व तथा नवजात शिशु स्वास्थ्यको सूचकहरुको अवस्था

सुचकहरू	०७९/८०	०८०/८१	०८१/८२
प्रसुति केन्द्रको संख्या	२८	१९	१९
BEONC— संख्या	३	३	३
CEONC— संख्या	१	१	१
सुरक्षित गर्भपतन साइटहरूको संख्या	१४	१४	१९
प्रोटोकल अनुसार ४ पटक गर्भवती जाँच गराउने महिलाहरुको प्रतिशत	९९	८३	७१
प्रोटोकल अनुसार ८ पटक गर्भवती जाँच गराउने महिलाहरुको प्रतिशत	२८	५४	५२
घरमा जिवित जन्म भएको नवजात शिशुको संख्या (FCHV बाट प्रतिवेदन भएको)	७	१०	३
संस्थागत प्रसुति दर	४३	३९	३९
प्रोटोकल अनुसार ३ पटक सुत्केरी जाँच गराउने आमाहरुको प्रतिशत	७२	७५	६७
संस्थागत सुत्केरी मध्ये आमा सुरक्षा प्रोत्साहन भत्ता लिनेको प्रतिशत	९८	१००	१००
संस्थागत सुत्केरी मध्ये चारपटक गर्भ जाँच गराए वापतको प्रोत्साहन लिनेको प्रतिशत	९६	९६	१००
सुरक्षित गर्भपतन गराउने महिलाहरूको संख्या	१४४७	१३९९	१५१८
जम्मा मातृ मृत्यु संख्या	०	०	१
जम्मा नवजात मृत्यु संख्या	४	१	१
जम्मा मृत जन्म संख्या	१७	१६	२५

पालिका अनुसार संस्थागत प्रसुति दर

चित्रः ६ मा पालिकाअनुसार संस्थागत प्रसुति दरलाई देखाईएको छ । आ.व २०८१/८२ मा लक्षित जनसंख्यामा पालिका अन्तर्गतका स्वास्थ्य संस्थाहरुमा प्रसुति हुने दर सबैभन्दा धेरै (१३६%) रामग्राम नगरपालिकाको रहेको छ भने सबैभन्दा कम (६%) संस्थागत प्रसुति दर सुनवल नगरपालिकाको रहेको छ ।त्यसैगरी बर्थिङ सेन्टरहरुमध्ये सबैभन्दा धेरै प्रसुति (१४११) पृथ्वीचन्द्र अस्पतालमा भएको छ भने सबैभन्दा कम (४) सुक्रौली स्वास्थ्य चौकीमा भएको थियो ।

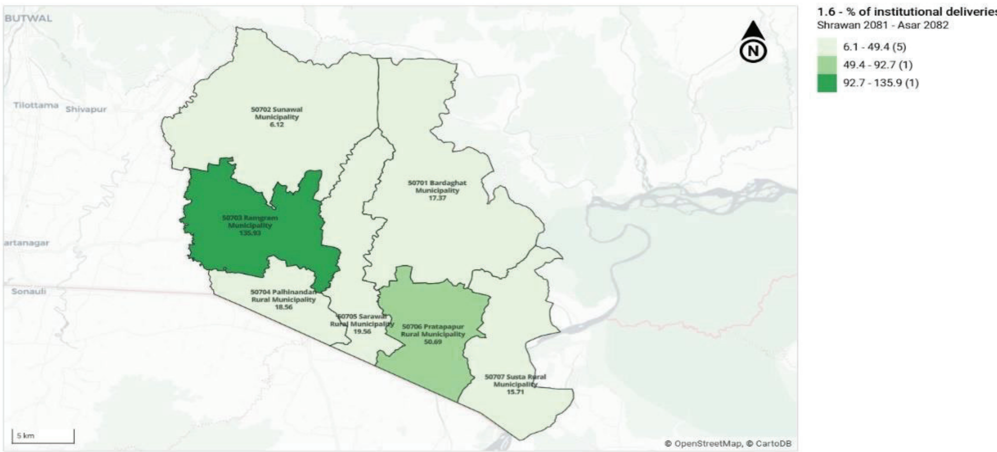

चित्र ६:पालिका अनुसार संस्थागत प्रसुति दर

२० बर्षमुनिको प्रसुति र सुकेरी जाँच

पालिका अनुसार २० वर्ष मुनि प्रसुति हुने महिलाको दर तथा प्रोटोकल अनुसार ३ पटक सुत्केरी जाँच प्रतिशत चित्रः ७ मा प्रस्तुत गरिएको छ। नवलपरासी (ब. सु. प.) जिल्लामा संस्थागत प्रसुतिमध्ये २० वर्ष मुनि प्रसुति हुने महिलाको दर अधिकतम् सुनवल न.पा.मा (१२.२ प्रतिशत) रहेको छ भने पाल्हिनन्दन गा.पा. र सरावल गा.पा. मा २० बर्षमुनिका कुनैपनि प्रसुति भएको छैन । प्रोटोकल अनुसार ३ पटक सुत्केरी जाँच अधिकतम् सरावल गा.पा र सुस्ता गा.पा. मा ७७ प्रतिशत र न्युनतम् बर्दघाट न. पा. मा ५८ प्रतिशत रहेको छ ।

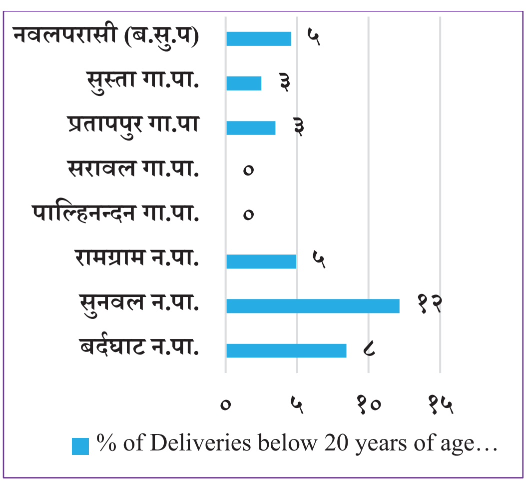

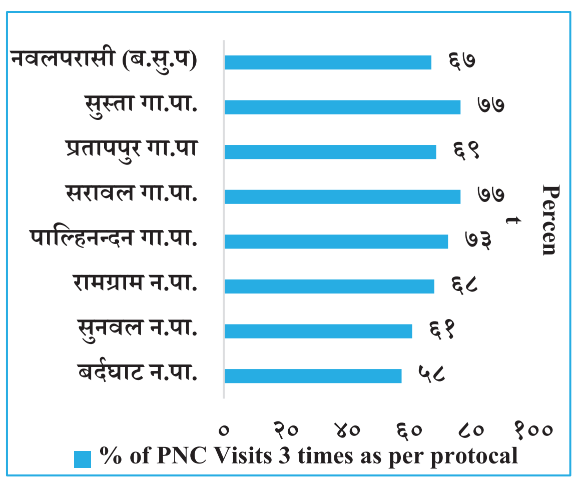

चित्र ७: २० बर्ष मुनिको प्रसुति दर तथा प्रोटोकल अनुसार ३ पटक सुत्केरी जाँचको अवस्था

पहिचान गरेका प्रमुख सवालहरु तथा समाधानका उपायहरु

पहिचान गरेका प्रमुख सवालहरु	समाधानको उपाय	जिम्मेवार निकाय
केहि बर्थिङ सेन्टरहरुमा मापदण्ड अनुसारको भौतिक पूर्वाधर नहुनु।	मापदण्ड अनुसारको पुर्वाधार निर्माण तथा व्यवस्था हुनु पर्ने।	स्थानिय तह, प्रदेश सरकार, संघिय सरकार
तालिम प्राप्त जनशक्तिको उपलब्धतामा कमी। (एस बि ए तालिम)	सेवा प्रदायकहरुको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने।	प्रदेश तालिम केन्द्र
सेवा प्रदान गर्नको लागि न्युनतम सेवा मापदण्डमा कमी।	नियमित लेखाजोखा गरि आवश्यकताको परिपुर्ति गर्ने।	स्थानिय तह
आपुर्ति ब्यबस्थापन	आवश्यकता अनुसारका औजार, उपकरण, पुर्ति गर्ने।	स्थानिय तह, प्रेश स्वास्थ्य आपुर्ति ब्यवस्थापन केन्द्र।

२.५ परिवार योजना

नेपाल सरकारद्वारा स्वीकृत कार्यक्रम मध्यको महत्वपुर्ण कार्यक्रमको रुपमा परिवार योजना कार्यक्रम रहेको छ । परिवार नियोजनका सेवाहरु सबै लक्षित बर्गमा समता मुलक तरिकाले पहुँच र उपभोगमा बृद्धि गर्नु यस कार्यक्रमको मुल ध्येय रहेको छ । हाल परिवार नियोजन सेवाहरु गाँउघर क्लिनिक, वडा स्वास्थ्य केन्द्र र स्वास्थ्य संस्थाहरुमा उपलब्ध छन्। यस कार्यक्रम अन्तर्गत परिवार नियोजन सम्बन्धी परामर्श सेवा, उपचारात्मक सेवा, प्रेषण सेवा लगाएत परिवार नियोजनका अस्थाई साधनहरु जस्तै पिल्स, डिपो, कन्डम, इम्पलान्ट र आई.यू.सि.डी लगायतका साधनहरु स्वास्थ्य संस्थाहरुमा उपलब्ध छन् भने नियमित घुम्ति शिविरमार्फत स्थायी बन्ध्याकरण सेवा सञ्चालन हुने गरेको छ ।

कार्यक्रम अन्तर्गत सञ्चालन गरिएका मुख्य क्रियाकलापहरु :

- स्थायी बन्ध्याकरण शिविर सञ्चालन।
- परिवार नियोजनका साधनको आपुर्ति व्यवस्थापन।
- परिवार नियोजना सेवा सम्बन्धी अनसाईट कोचिङ।
- अल्प संख्यक, मुस्लिम समुदाय तथा सेवामा पहुच नपुगेका समुदायमा परिवार योजना सम्बन्धी खुसहाल कार्यक्रम।

परिवार योजना कार्यक्रमको अवस्था

परिवार नियोजन सेवाको हालको अवस्था तल तालिका-१० मा प्रस्तुत गरिएको छ। आ.व. २०८१/८२ मा अघिल्लो वर्षको तुलनामा कण्डम र डिपो को नयाँ प्रयोगकर्ताको संख्या बढको छ भने IUCD, ईन्प्लान्ट तथा स्थायी बन्ध्याकरणको नयाँ प्रयोगकर्ताको संख्या घटेको छ । परिवार नियोजनका आधुनिक साधनको नयाँ

प्रयोगदर ९.२ प्रतिशत छ भने परिवार नियोजनको जम्मा प्रयोगदर अघिल्लो बर्षको तुलनामा बढेर २५.६ प्रतिशत पुगेको छ।

तालिका १०: परिवार नियोजनको सूचकहरुको अवस्था

सुचकहरू	०७९/८०	०८०/८१	०८१/८२
नयाँ प्रयोगकर्ता — कन्डम (संख्या/१२०)	३७३८	४७६८	५१८५
नयाँ प्रयोगकर्ता संख्या — पिल्स	१५४२	१४६५	१३९५
नयाँ प्रयोगकर्ता संख्या — डिपो	२३५२	२०४७	२१९३
नयाँ प्रयोगकर्ता संख्या — इम्पलान्ट	१६४९	१६३७	१४०६
नयाँ प्रयोगकर्ता संख्या — आई.यू.सि.डि	१३८	१७१	१०९
नयाँ प्रयोगकर्ता संख्या — स्थायी साधन	५१६	४९१	४४७
परिवार नियोजन साधनको नयाँ प्रयोगदर	८.५	८.९	९.२
परिवार नियोजनको जम्मा प्रयोगदर	२१.७६	२४.६	२५.६

चित्र ८ मा पालिका अनुसार गत ३ वर्षको परिवार नियोजन साधनको प्रयोग दर प्रस्तुत गरिएको छ। गत वर्ष भन्दा परिवार नियोजन साधनको प्रयोग दर रामग्राम, पाल्हिनन्दन, सरावल र प्रतापपुरको सबै पालिकाहरुमा बढ्दो क्रममा देखिन्छ । परिवार नियोजन साधनको प्रयोग दर सबैभन्दा बढी (४८.७%) रामग्राम नगरपालिकामा रहेको देखिन्छ भने सबैभन्दा कम (१४.३%) सुस्ता गाउँपालिकामा रहेको छ ।

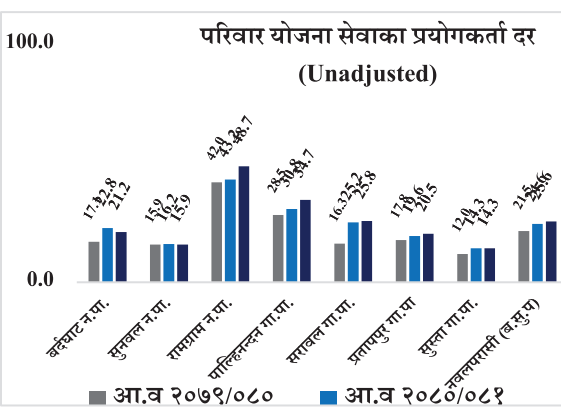

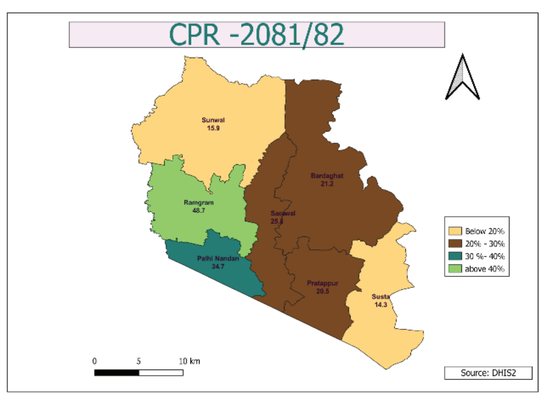

चित्र ८: पालिका अनुसार परिवार नियोजन साधनको प्रयोग दर

पहिचान गरेका प्रमुख सवालहरु तथा समाधानका उपायहरु

पहिचान गरेका प्रमुख सवालहरु	समाधानको उपाय	जिम्मेवार निकाय
गर्भनिरोधका साधन (ईम्प्लान्ट) को नियमित आपुर्तीमा समस्या	• सेवा प्रदायक स्वास्थ्य संस्थाहरुले स्टक व्यवस्थापन नियमित गर्ने । • गर्भनिरोधका साधन आपुर्ति व्यवस्थापन चुस्त बनाउने ।	प्रदेश स्वास्थ्य आपुर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, स्थानिय तह र स्वास्थ्य संस्था
परिवार योजनाको पाँचवटै सेवा प्रदान गर्ने स्वास्थ्य संस्थाहरुमा सेवा नियमित हुन नसक्नु ।	• तालिम उपलब्ध गराउनुपर्ने। • स्थानिय तहबाट स्वास्थ्यकर्मीको सरुवा गर्दा सेवा प्रवाहलाई ध्यान दिनुपर्ने ।	स्वास्थ्य तालिम केन्द्र र स्थानिय तह
परिवार योजना साधनको प्रयोगकर्ता दर कमि रहेको	• स्रोत, साधन र जनशक्तीको उचित प्रवन्ध गरी सेवा प्रवाहलाई प्रभावकार बनाउने । • रेकर्डिङ रिपोर्टिङ सम्बन्धी नियमित अनसाईट कोचिङ गर्ने ।	स्वास्थ्य कार्यालय र स्थानीय तह

२.६ किशोरकिशोरीहरुको लागि यौन तथा प्रजनन् स्वास्थ्य

नेपालमा राष्ट्रिय किशोरकिशोरी स्वास्थ्य तथा विकास रणनिति ई.सं. २००० मा नेपाल सरकारद्वारा जारी गरिएको थियो। उक्त रणनिति बमोजिम किशोरकिशोरीका लागि यौन तथा प्रजनन् स्वास्थ्यका लागि निर्देशिका जारी गरि नेपालका सबै स्वास्थ्य चौकी सम्म उक्त कार्यक्रम सन्चलन गर्ने लक्ष्य लिएको थियो। यस कार्यक्रम अनुसार सबै स्वास्थ्य चौकीहरु किशोरकिशोरी मैत्री बनाई स्वास्थ्य सेवालाई समतामुलक बनाउने लक्ष्य भए अनुसार सुचिकृत नभए पनि यस नवलपरासी (ब. सु. प.) जिल्ला अर्न्तगत रहेका ५५ वटा स्वास्थ्य संस्थाहरुमा मात्र उक्त सेवा सञ्चालन भएको छ।

कार्यक्रम अन्तर्गत सन्चालन गरिएका मुख्य क्रियाकलापहरू :

- किशोरीहरुको रक्त अल्पता परिक्षण ।
- किशोर किशोरी मैत्री स्वास्थ्य संस्था अनुगमन तथा प्रमाणिकरणमा सहजिकरण ।

किशोरकिशोरीहरुको लागि यौन तथा प्रजनन् स्वास्थ्य अवस्था

यस जिल्लामा किशोरकिशोरी मैत्री स्वास्थ्य संस्था संख्या ५५ रहेको छ। किशोरकिशोरीहरुको लागि यौन तथा प्रजनन् स्वास्थ्य अवस्था तालिका नं ११ मा प्रस्तुत गरिएको छ । जम्मा गर्भजाँच मध्ये कुनैपनि समयमा पहिलो पटक गर्भवति जाँच सेवा लिएका २० बर्षमुनिका किशोरीहरुको संख्या ३०५ छ भने प्रोटोकल अनुसार पहिलो पटक गर्भवति जाँच सेवा लिएका २० बर्षमुनिका किशोरीहरुको संख्या १९८ छ र प्रोटोकल अनुसार ४ पटक गर्भवति जाँच सेवा लिएका २० बर्षमुनिका किशोरीहरुको संख्या १५७ रहेको छ ।

तालिका ११: किशोरकिशोरीहरुको लागि यौन तथा प्रजनन् स्वास्थ्य अवस्था

सुचकहरू	०७९/८०	०८०/८१	०८१/८२
किशोरकिशोरी मैत्री स्वास्थ्य संस्थाको संख्या	-	३१	५५
जम्मा गर्भजाँच मध्ये कुनैपनि समयमा पहिलो पटक गर्भवति जाँच सेवा लिएका २० बर्षमुनिका किशोरीहरुको संख्या	४६०	४००	३०५
प्रोटोकल अनुसार पहिलो पटक गर्भवति जाँच सेवा लिएका २० बर्षमुनिका किशोरीहरुको संख्या	३१७	२८२	१९८
प्रोटोकल अनुसार ४ पटक गर्भवति जाँच सेवा लिएका २० बर्षमुनिका किशोरीहरुको संख्या	२४२	२४३	१५७
जम्मा गर्भपतन मध्ये २० बर्षमुनिका किशोरीहरुको संख्या	४९	४२	३७
परिवार नियोजन साधनको जम्मा नयाँ प्रयोगकर्ता मध्ये २० बर्षमुनिका किशोरीहरुको संख्या	१५७	१६६	१५०

पहिचान गरेका प्रमुख सवालहरु तथा समाधानका उपायहरु

पहिचान गरेका प्रमुख सवालहरु	समाधानको उपाय	जिम्मेवार निकाय
गुणस्तरीय तथा प्रभावकारी सेवा सञ्चालन	पुर्वाधारको व्यवस्थापन र दक्ष स्वास्थ्यकर्मिहरुको उपलब्धता	स्वास्थ्य कार्यालय र स्थानीय तह.
सबै संस्थाहरु किशोर किशोरी स्वास्थ्य संस्थाको रुपमा सुचिकृत नहुनु	अनुगमन गरी सुचिकृत गरिदिन सिफारिस गरी पठाउने	स्वास्थ्य कार्यालय र स्थानीय तह.

२.७ मातृ मृत्यु तथा पेरिनेटल मृत्यु निगरानी तथा प्रतिकार्य

मातृ तथा पेरिनेटल मृत्यु निगरानी तथा प्रतिकार्य एउटा स्वास्थ्य सूचना प्रणाली हो जसले मातृ तथा प्ररिनेटल मृत्युका निरूपण गर्न सकिने उपायहरू र कारणहरूको नियमित पहिचान गर्ने, सूचना दिने, गणना गर्ने कार्यका साथै प्राप्त सूचनाहरूकै प्रयोगबाट भविष्यका सम्भावित मृत्युहरूलाई बचाउन गर्न पर्ने कार्यहरूलाई समावेश गरेको हुन्छ। जनस्वास्थ्य सुधार गर्ने अभ्यासका लागि निगरानीलाई योजना तर्जुमा कार्यान्वयन तथा मूल्याँकन गर्ने औजार पनि हो। निगरानीबाट प्राप्त प्रमाणको आधारमा बचाउन सकिने हरेक मातृ मृत्यु घटाउनु नै मातृ तथा पेरिनेटल मृत्यु निगरानी तथा प्रतिकार्यको मुख्य लक्ष्य हो।

मातृ तथा पेरिनेटल मृत्यु निगरानी तथा प्रतिकृयाका सुचकहरू

आ.ब. २०८०/८१ मा यस जिल्ला अन्तर्गतमा रहेका स्वास्थ्य संस्थामा भएका मातृ तथा पेरिनेटल मृत्यु निगरानी तथा प्रतिकृयाको अवस्था तल तालिकामा नं. १२ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका १२: मातृ तथा पेरिनेटल मृत्यु निगरानी तथा प्रतिकृयाका सुचकहरू

पालिकाको नाम	आ.व २०८०/८१		आ.व २०८१/८२	
	जम्मा मातृ मृत्यु संख्या	VA गरिएको संख्या	जम्मा मातृ मृत्यु संख्या	VA गरिएको संख्या
बर्दघाट	१	१	०	०
सुनवल	०	०	०	०
रामग्राम	१	१	१	१
पाल्हीनन्दन	०	०	०	०
सरावल	०	०	०	०
प्रतापपुर	१	१	०	०
सुस्ता	०	०	१	१
जिल्ला	३	३	१	१

मुख्य चुनौती तथा समाधानका उपायहरु

पहिचान गरेका प्रमुख सवालहरु	समाधानको उपाय	जिम्मेवार निकाय
दक्ष जनशक्तिको अभाव	कार्यरत जनशक्तिको क्षमता अभिबृद्धि गर्नुपर्ने	मानव संशाधन बिकास केन्द्र, सामाजिक बिकास मन्त्रालय तथा पालिका
सवारी साधनको उपलब्धता	एम्बुलेन्सको सुलभ उपलब्धता हुनुपर्ने	स्थानिय तह
सेवाको गुणस्तरीयता कायम हुन नसक्नु	मापदण्ड अनुसारको बर्थिङ्ग सेन्टरको ब्यबस्थापन हुनुपर्ने	स्थानिय तह /स्वा का

२.८ महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविका कार्यक्रम

सबैका लागि स्वास्थ्य भन्ने लक्ष्य पुरा गर्नका लागि तयार गरिएको प्राथमिक स्वास्थ्य सेवाका ४ वटा सिद्धान्त मध्ये सामुदायिक सहभागिता एक महत्वपुर्ण आयाम हो। समुदायमा बढि स्वास्थ्य समस्या हुने वर्ग र प्राथमिक

स्वास्थ्य सेवाको सिद्धान्तलाई आधार मानि नेपालमा पहिलो पटक महिला स्वास्थ्य स्वयम सेविका कार्यक्रम वि.सं. २०४५ मा सुरु भएको थियो। सर्वप्रथम नेपालमा समुदायको स्वास्थ्य सुधारको परिकल्पना गरि सञ्चालन भएको यो कार्यक्रम विश्वमा नै एउटा नमुना कार्यक्रमको रुपमा रहेको छ। महिला स्वास्थ्य स्वयम सेविकाहरु हाल स्वास्थ्यका आधारभुत स्तम्भ हुन। जसले गर्दा नेपालले तय गरेको सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धीको सहस्राब्दी विकास लक्ष्य पुरा गरेको थियो।

महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकाहरुले नेपाल सरकारद्वारा जारि गरिएको कार्यविवरण अनुसार काम गर्ने गर्दछन। महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकाहरुले नेपाल सरकार तथा स्थानीय तहद्वारा सञ्चालन गरेका स्वास्थ्य कार्यक्रमहरुमा सहयोग गर्नुका साथै कार्याक्रमहरु जस्तै भिटामिन ए तथा जुकाको औषधि बितरण, परिवार नियोजनका साधनहरुको बितरण, नवजात शिशु तथा बालरोगको अवस्था अनुसार स्वास्थ्य शिक्षा ,परामर्श, घरेलु उपचार र समुदायको स्वास्थ्य स्थिति पत्ता लगाई समयमा नै प्रेषण गरि समुदायको स्वास्थ्य सुधारमा अतुलनिय योगदान पुरयाएका छन्।

कार्यक्रम अन्तर्गत सन्चालन गरिएका मुख्य क्रियाकलापहरुः-

- महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविका आधारभुत तथा पुनर्ताजगी तालिम।
- पोशाक तथा प्रोत्साहन रकम वितरण।
- सम्मानजनक बिदाई कार्यक्रम।

महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयम सेबिका कार्यक्रमको अवस्था

हाल नवलपरासी (ब. सु. प.) जिल्ला भित्र ३५६ जना महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयं सेविका छन् भने महिनामा औसत ७१ जनालाई सेवा प्रदान गरेको देखिन्छ। कार्यक्रमको हालको वस्तुस्थिति तल तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका १३: महिला स्वास्थ्य स्वयम् सेबिका कार्यक्रमको अवस्था

सुचकहरू	०७९/८०	०८०/८१	०८१/८२
जम्मा महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविका संख्या	३६०	३५८	३५६
आमा समूहको बैठक सञ्चालन प्रतिशत	९९.६	९९.६	९९
महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाले प्रति महिना प्रदान गरेको सेवाग्राहीको औसत संख्या (प्रति स्वयंसेविक	६१	६७	७१

पहिचान गरेका प्रमुख सवालहरु तथा समाधानका उपायहरु

पहिचान गरेका प्रमुख सवालहरु	समाधानको उपाय	जिम्मेवार निकाय
बिषयबस्तु केन्द्रित आमा समुहको बैठक नहुनु।	बिषय केन्द्रित योजनाको अधारमा बैठक सञ्चालन गर्ने।	महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविका/ स्वास्थ्य कर्मीहरु।
महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकाको यातायात खर्च रकममा कमी।	यातायात खर्च रकम पुनरावलोकन गर्नु पर्ने।	संघिय सरकार, प्रदेश सरकार, स्थानिय तह।

२.९ गाउँघर क्लिनिक कार्यक्रम

नेपालका सबै भुगोलमा प्राय मानिसहरुको बसोबास भएकोले नेपालमा बसोबास गर्ने सबै मानिसहरुलाई स्वास्थ्य संस्था स्थायी रुपमा स्थापना गरि स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न नसकिने भएकोले बि.सं. २०५१ मा नयाँ अबधारणाको रुपमा सुरुवात गरिएको कार्यक्रम हो गाउँघर क्लिनिक कार्यक्रम। नेपालमा रहेका सबै समुदायलाई स्वास्थ्यको पहुँचमा ल्याउनका लागि स्थापना गरिएको उक्त कार्यक्रमबाट हाल बिभिन्न प्रकारका सेवाहरु प्रदान गरिन्छ जस्तै प्राथमिक उपचार सेवा, परिवार नियोजन सेवा, गर्भवति जाँच सेवा, सुत्केरी पश्चातको सेवा आदि।

वडामा स्थापित स्वास्थ्य केन्द्रद्वारा समेटन नसकिने क्षेत्रहरुलाई मध्येनजर गरी पहिले नै निर्धारित मिति र स्थानमा मासिक रूपमा गाउँघर क्लिनिक सञ्चालन गरिएको छ। हाल यस जिल्लामा १२६ गाउँघर क्लिनिक रहेका छन् जसबाट औसतमा हरेक महिना २३ जनाले सेवा लिगेको देखिन्छ।

स्वास्थ्य सेवालाई समतामुलक बनाउन र स्वास्थ्य सेवाको पहुँच पुर्याउनका लागि यस जिल्लामा सञ्चालन गरिएका गाउँघर क्लिनिकहरुको उपलब्धि तल तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका १४: गाउँघर क्लिनिक कार्यक्रमको सूचकहरु

सुचकहरू	०७९/८०	०८०/८१	०८१/८२
जम्मा गाउँघर क्लिनिक संख्या	१२२	१२६	१२६
गाउँघर क्लिनिक सञ्चालन प्रतिशत	९५.८	९८	९९
प्रत्येक गाउँघर क्लिनिकबाट सेवा लिएका सेवाग्राहीको औसत संख्या	२५	२४	२३

पहिचान गरेका प्रमुख सवालहरु तथा समाधानका उपायहरु

पहिचान गरेका प्रमुख सवालहरु	समाधानको उपाय	जिम्मेवार निकाय
भौतिक पुर्बाधारको कमी ।	गाउँघर क्लिनिक भवनको निर्माण गर्नु पर्ने ।	संघिय / प्रदेश / स्थानिय सरकार

खण्ड ३ : महामारी तथा रोग नियनत्रण कार्यक्रम

३.१ क्षयरोग

क्षयरोग विश्वकै प्रमुख जनस्वास्थ्य समस्याको रुपमा रहेको छ। नेपालको कूल जनसंख्याको झण्डै ४५ प्रतिशत मानिसहरु यस रोगबाट संक्रमित छन् जसमध्ये ६० प्रतिशत आर्थिक दृष्टिकोणले उत्पादनशिल उमेरका मानिसहरु रहेका हुन्छन्। नेपालमा प्रतिवर्ष ४०,००० नयाँ क्षयरोगीका बिरामीहरु देखिन्छन् जसमध्ये २०,००० खकार पोजेटिभ हुन्छन्। ५,००० देखि ७,००० सम्म वर्षेनी यस रोगबाट मृत्यु हुने गरेको पाईन्छ। त्यसैले यस कार्यक्रमलाई नेपाल सरकारले राष्ट्रिय प्राथमिकता प्राप्त कार्यक्रमको रुपमा लिएको छ। यसको प्रभावकारी उपचार र नियन्त्रणको लागि नेपालमा सन् १९९६ देखि डट्स विधिद्वारा उपचार कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ। क्षयरोगको उपचारको लागि प्रयोगशाला सुविधा भएको स्थानलाई रोग निदान केन्द्र तथा सबै स्वास्थ्य चौकीहरुलाई डट्स उपचार केन्द्रको रुपमा सञ्चालन गरिदै आएको छ।विश्व स्वास्थ्य सङ्गठनले क्षयरोग मुक्त विश्व बनाउने परिकल्पना (Vision) अनुसार सन् २०१६ देखि २०५० का लागि "The END TB Strategy" सार्वजनिक गरेको छ। यस रणनीतिलाई आत्मसात गर्दै राष्ट्रिय क्षयरोग कार्यक्रमले निम्नानुसारको परिकल्पना तथा लक्ष्यहरू निर्धारणको गरिएको छ।

परिकल्पनाः सन् २०५० सम्ममा क्षयरोगको महामारी अन्त्य गर्ने (To end tuberculosis epidemic by २०५०)। साथै सन् २०५० सम्म नयाँ क्षयरोगका बिरामी दर १ जना प्रति १० लाख भन्दा कममा झार्ने।

आवधिक लक्ष्यः सन् २०१५ को तुलनामा सन् २०२१ सम्ममा क्षयरोगबाट प्रभावित नयाँ बिरामीको सङ्ख्या २० प्रतिशतले कम गर्ने। अर्थात बिरामी पत्ता लगाउने (Case notification) को सङ्ख्या सन् २०१६ को जुलाई देखि सन् २०२१ को जुलाई सम्ममा कूल सङ्ख्या २० हजार नयाँ क्षयरोगका बिरामी पत्ता लगाउने। क्षयरोगका कारणबाट हुने बिरामी दर कम गर्ने र मृत्यु हुने दर शून्यमा झार्ने।

क्षयरोग सम्बन्धी सन्चालन भएका मुख्य कृयाकलापहरू

- स्वास्थ्य चौकीमा माईक्रोस्कोपी केन्द्र सन्चालन।
- क्षयरोग सम्बन्धी अर्धवार्षिक तथा वार्षिक समिक्षा गोष्ठीको आयोजना।
- नियमित अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण।

क्षयरोग कार्यक्रमको वर्तमान अवस्थाको विश्लेषणः

क्षयरोग कार्यक्रमको प्रगति तल तालिका:१५ मा प्रस्तुत गरिएको छ। क्षयरोगको केस नोटिफिकेसन दर बढ्दो क्रममा छ, आ.व. २०८१/८२ मा जम्मा ५३० जना क्षयरोगको केस पत्ता लागेको थियो। क्षयरोगको उपचार सफलता दर ९३.५ प्रतिशत रहेको छ, जुन बढ्दो क्रममा रहेको छ।यद्यपि क्षयरोगका कारण यस जिल्लामा १६ जना नागरिकको मृत्यु भएको छ ।

तालिका १५: क्षयरोग कार्यक्रमको सूचकहरु

सुचकहरू	०७९/८०	०८०/८१	०८१/८२
क्षयरोगको केस नोटिफिकेसन दर (सबै प्रकारको)	११९.६	१३२.६	१३३.९
क्षयरोग पत्ता लागेको संख्या (सवै प्रकारको)	४७०	५१९	५३०
क्षयरोगको उपचार सफलता दर	९२.४	९३.४	९३.५
क्षयरोगका कारण मृत्यु (जनामा)	१९	१३	१६

चित्र ९ मा पालिका अनुसार केस नोटिफिकेसन दर र उपचार सफलता दर प्रस्तुत गरिएको छ। केस नोटिफिकेसन दर पाल्हीनन्दनमा अधिकतम् (१७३.२५) रहेको छ भने सबै भन्दा कम सुनवल (१०८.५) रहेको छ। क्षयरोगको उपचार सफलता दर सरावलमा अधिकतम् (१०० प्रतिशत) रहेको छ भने रामग्राममा न्यून (८४.८ प्रतिशत) रहेको छ।

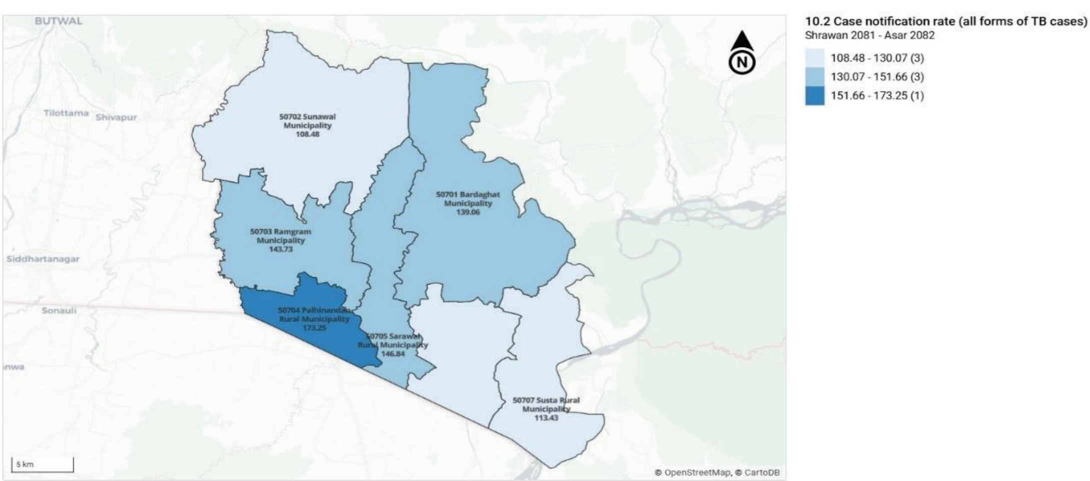

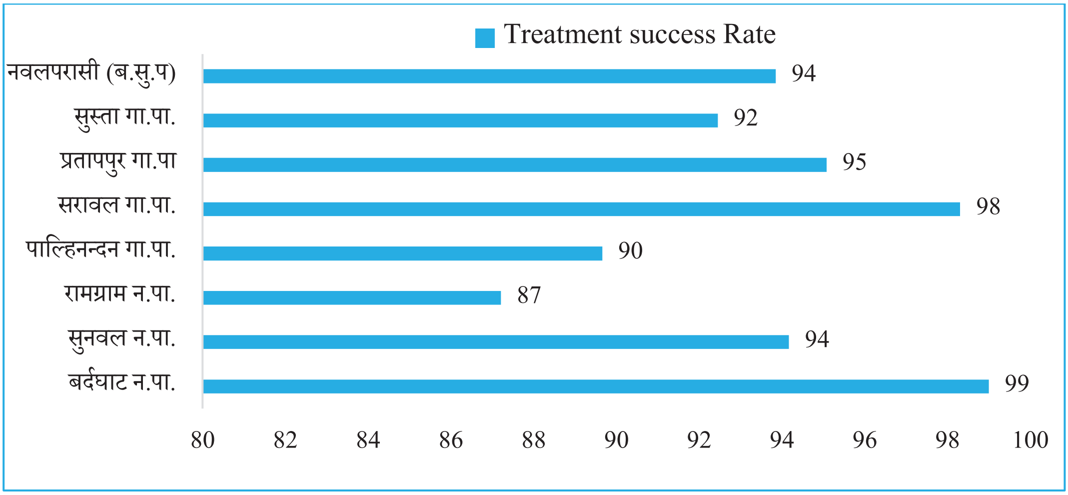

चित्र ९: पालिका अनुसार केस नोटिफिकेसन दर र उपचार सफलता दर

पहिचान गरेका प्रमुख सवालहरु तथा समाधानका उपायहरु

पहिचान गरेका प्रमुख सवालहरु	समाधानका उपायहरु	जिम्मेवारी
आवश्यक मात्रामा खोज पड्ताल नभएको	सकृय खोजपड्तालको साथै क्षयरोग कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्व्यन गर्नुपर्ने ।	राष्ट्रिय क्षयरोग नियन्त्रण केन्द्र/स्वास्थ्य निर्देशनालय/स्वास्थ्य कार्यालय/स्थानीय तह / साझेदार संघसंस्थाहरु
गुणस्तरिय निदान	गुणस्तरिय माइक्रोस्कोपको उपलब्धता	राष्ट्रिय क्षयरोग नियन्त्रण केन्द्र/स्वास्थ्य निर्देशनालय/स्वास्थ्य कार्यालय
Child case र DR case वृद्धि हुनु **Loss to followup तथा Death case बढ्नु** **Case notification कम हुनु**	• समयमै निदान र प्रभावकारी उपचार • प्रभावकारी परामर्श र व्यवस्थापन • प्रभावकारी स्क्रिनिङ र सम्पर्क अनुगमन (जाँच)	सम्पूर्ण सरोकारवाला निकायहरु

३.२ एच.आई.भि.एड्स तथा यौनरोग

नेपालमा सन् १९८८ मा पहिलो केश देखिए पछि एचआईभीलाई पनि जनस्वास्थ्यको समस्याको रुपमा लिई यो कार्यक्रम लागु गरिएको हो। हाल नेपालमा एचआईभी केन्द्रिकृत महामारी (Concentrated Epidemic) को रुपमा रहेको छ। विशेष गरी नेपालमा ८० प्रतिशत भन्दा बढी एचआईभीको संक्रमण असुरक्षित यौन सम्पर्कको माध्यमबाट सर्ने गरेको पाईएको छ। त्यसैगरी सुईद्वारा लागु पदार्थ लिनेहरु, यौनकर्मी महिलाहरु तथा पुरुष समलिंगीहरु उच्च जोखिमको समूहमा रहेका छन् भने आप्रवासी कामदारहरु र यौनकर्मी महिलाका

ग्राहकहरु पनि बढी जोखिमको रुपमा रहेका र ती बाट अन्य मानिसहरुमा एचआईभीको संक्रमण फैलिने गरेको हुदाँ उनीहरु सेतु (Bridge) को रुपमा काम गरिरहेका छन्। सन् २०१६ को तथ्यांक अनुसार नेपालमा एचआईभीको Prevalence rate ०.१७ प्रतिशत रहेको छ।

लक्ष्यः एचआईभी रोकथाम, उपचार, हेरचाह र सहयोगमा सर्वव्यापी पहुँच पुर्याउने।

उद्देश्यः

- मुख्य समूहहरु ९५ प्रतिशतको पहिचान, सिफारिस तथा परिक्षण गर्ने।
- एचआईभी भएको निदान भएका ९५ प्रतिशत व्यक्तिहरुको उपचार गर्ने।
- एचआईभी निदान भएका मध्ये ९५ प्रतिशत व्यक्तिहरुलाई एन्टि रेट्रोभाईरल निरन्तर उपचारमा राख्ने।
- आमाबाट बच्चामा हुने संक्रमणको निवारण गर्ने र आमाहरुलाई जीवित तथा स्वस्थ राख्ने।
- जन्मजात सिफलिस उन्मूलन गर्ने।
- नयाँ एचआईभी संक्रमणमा ७५ प्रतिशतले कमी ल्याउने।

एच.आई.भि.एड्स सर्ने माध्यामहरु लाई न्यूनिकरण गर्न सन्चालन भएका मुख्य कृयाकलापहरूः

- सबै गर्भवति सेवा लिने महिलाहरूलाई निःशुल्क एच.आई.भि. जाँच सेवा।
- स्वास्थ्य चौकीमा यौनरोगको जाँच सेवा।
- ART सेन्टरबाट निःशुल्क उपचार सेवा।
- स्वास्थ्य शिक्षा तथा परामर्श सेवा।
- एच.आई.भि./एड्स तथा यौनरोग सम्बन्धी तालिम सन्चालन।
- नियमित अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण।

एच.आई.भि.एड्स तथा यौनरोगको वर्तमान अवस्थाको विश्लेषणः

एच.आई.भि.एड्स तथा यौनरोगको वर्तमान अवस्था तालिका १६ मा प्रस्तुत गरिएको छ। आ.व. २०८१/८२ मा यस जिल्लाका ५१ जनामा एच आई भी पोजेटिभ देखिएको छ भने आ.व.को अन्त्यमा ए. आर. टी. सेन्टरमा रहेका जम्मा एच. आइ. भी. पोजेटिभको संख्या ३७१ रहेको छ।

तालिका १६: एच.आई.भि.एड्स तथा यौनरोगको वर्तमान अवस्था

सुचकहरू	०७९/८०	०८०/८१	०८१/८२
नयाँ एच आई भी पोजेटिभ संख्या	३३	२७	५१
ए. आर. टी. उपचारमा रहेका जम्मा एच. आइ. भी. पोजेटिभको संख्या	३१७	३३२	३७१

सुचकहरू	०७९/८०	०८०/८१	०८१/८२
एच आई भि परिक्षणको लागि परामर्श गरिएको गर्भवती महिलाको संख्या	७७३२	६७९३	६९३५
एच आई भि परिक्षण गरिएको गर्भवती महिलाको संख्या	७७३२	६७९३	६९३५
एच आई भि संक्रमित गर्भवती महिला ए आर टि उपचारमा रहेको संख्या	२	०	३

चित्र नं. १० मा पालिका अनुसार आ.व. २०८१/८२ मा यस जिल्लामा नयाँ एच. आई. भि. पोजेटिभ केसहरुलाई प्रस्तुत गरिएको छ। सबैभन्दा धेरै एच. आई. भि. पोजेटिभ केस बर्दघाट नगरपालिकामा (१२ जना) छन् भने सबैभन्दा कम सुनवल नगरपालिकामा (१ जना) रहेको अवस्था छ ।

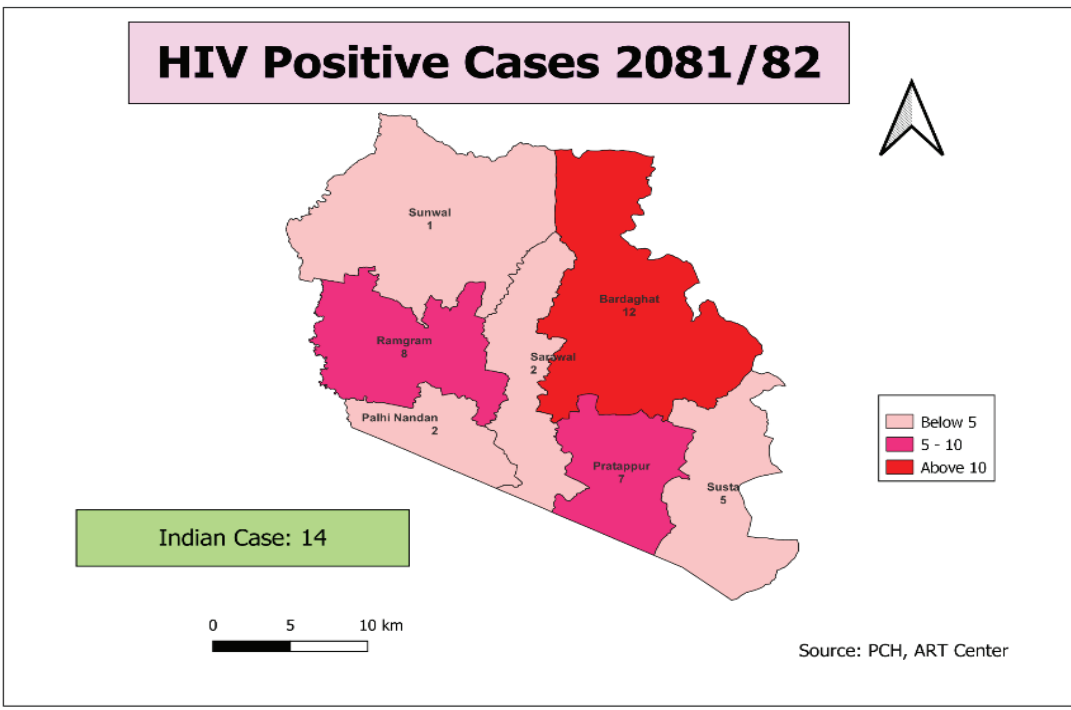

चित्र १०: एच. आई. भि पोजेटिभ संख्या

मुख्य चुनौती तथा समाधानका उपायहरु

पहिचान गरेका प्रमुख सवालहरु	समाधानका उपायहरु	जिम्मेवारी
Adherence to ARV and viral load testing	स्वास्थ्य शिक्षा र परामार्श Reminder system कार्यान्वयन Adherence अनुगमन	Local levels, EDPs, ART Center
Index Partner Testing	गोप्य साझेदार सूचना सेवाहरू स्वास्थ्य शिक्षा र परामार्श	Local Level, EDPs, ART Center
HIV/AIDS सम्बन्धी क्रियाकलाप मुख्य गरि NGO/INGO मा केन्द्रित रहेको	समन्वय र सहकार्य	MOH, HD, Local Level
HF स्तरमा STI र अवसरवादी संक्रमण (OIs) केस व्यवस्थापन	स्वास्थ्य कर्मिको लागि तालिमको व्यवस्था हुनु पर्ने निरन्तर औषधिको आपूर्ति गर्नु पर्ने	NCASC, Medical stores
HTC साइटहरूको कम संख्या	पूर्वाधारको निर्माण तथा स्वास्थ्य कर्मीको परिचालन	NCASC, Province, Municipality
परीक्षण किटको अपर्याप्त आपूर्ति	निरन्तर HIV Testing आपूर्ति गर्नु पर्ने	NCASC, Province, Municipality
एचआईभी रोकथाम र यौन स्वास्थ्यको बारेमा युवाहरूमा कम जागरूकता र संलग्नता।	विधालय स्तरमा सचेतना कार्यक्रम निरन्तर गर्नु पर्ने	Local Levels, EDPs
Mobile Population को चुनौतीहरू	Mobile Population सम्म पहुँच बढाउनकालागि Mobile testing units निर्माण तथा परिचालन गर्नु पर्ने	EDPs, Local levels

३.३ औलो रोग

औलो रोग नेपालमा प्रमुख समस्याको रुपमा देखिए पश्चात सन् १९५८ मा औलो उन्मुलन कार्यक्रमको रुपमा पहिलो जनस्वास्थ्य कार्यक्रम सुरु गरिएको थियो । यस कार्यक्रमको मुख्य लक्ष्य औलो रोगलाई नेपालबाट उन्मुलन गर्नु रहेको थियो तर काम गर्दै जाँदा उन्मुलन गर्न धेरै समय लाग्ने महसुस भई सन् १९७८ देखि परिमार्जन गरि औलो नियन्त्रण कार्यक्रमको रुपमा सन्चालन भइरहेको छ । हाल आएर नेपाल सरकारद्वारा राष्ट्रिय औलो रणनितिक योजना (सन् २०१४-२०२५) जारी गरि सन् २०२५ सम्ममा नेपाललाई औलो रोग निवारण घोषणा गर्ने मुख्य लक्ष्यका साथ यससँग सम्बन्धीत विभिन्न प्रकारका कार्यक्रमहरु सन्चालन भईरहेका छन्।

औलो रोग उपचार, रोकथाम र नियन्त्रणका लागी सन्चालन गरिएका मुख्य कृयाकलापहरूः -

- मलेरिया रोगका लागि औषधि उपचार सेवा।
- सम्भावित बिरामीको खोज पड्ताल तथा सर्भिलेन्स।
- केशवेस सर्भिलेन्स गर्ने।
- फोकाई ईन्भेष्टिगेशन।
- मलेरियाको बिरामीको नियमित EWARS प्रणालीद्वारा प्रतिवेदन।
- मलेरिया पोजेटिभ रोगीको MDIS मा रिपोर्टिङ।
- अनुगमन तथा मुल्याङ्कन।
- औलो दिवस सञ्चालन तथा स्वास्थ्यकर्मीहरुलाई अभिमुखीकरण।

औलो रोगको वर्तमान अवस्थाको विश्लेषणः

औलोको लागि रक्त नमुना परिक्षण संख्या बिगतका वर्षमा भन्दा बढेर ५९५९ पुगेको छ भने जम्मा १२ जना औलोको बिरामी भेटिएको थियो जुन सबै आयातित केस हुन्। औलो रोगको वर्तमान अवस्था तल तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका १७: औलो रोगको वर्तमान अवस्था

सुचकहरू	०७९/८०	०८०/८१	०८१/८२
औलोको रक्त नमुना परिक्षण दर (ABER)	१	१.४	१.५
औलोको स्लाइड नमुना पोजेटिभ दर	०.२	०.२२	०.२
औलोको रक्त नमुना संकलन संख्या	३९६१	५३७८	५९५९
जम्मा औलोको रक्त नमुना परिक्षण संख्या	३९६१	५३७८	५९५९
आयातित औलोरोगी संख्या (नयाँ औलो रोग मध्ये)	८	१२	१२
जम्मा औलो रोग मध्ये प्लाज्मोडियम फाल्सिपारमको प्रतिशत	२५	१६.७	१६.७
स्थानीय औलोरोगको प्रतिशत (नयाँ औलो रोग मध्ये)	०	०	०

चित्र ११ मा पालिका अनुसार रक्त नमुना संकलन र औलो पोजेटिभ केस प्रस्तुत गरिएको छ। रक्त नमुना संकलन रामग्राममा अधिकतम् (१६५०) रहेको छ भने सबै भन्दा कम पाल्हीनन्दनमा (२१६) रहेको छ। औलो पोजेटिभ केस रामग्राममा अधिकतम् (८ केस) रहेको छ भने पाल्हीनन्दन, सरावल, प्रतापपुर र सुस्तामा औलो केस देखिएको छैन।

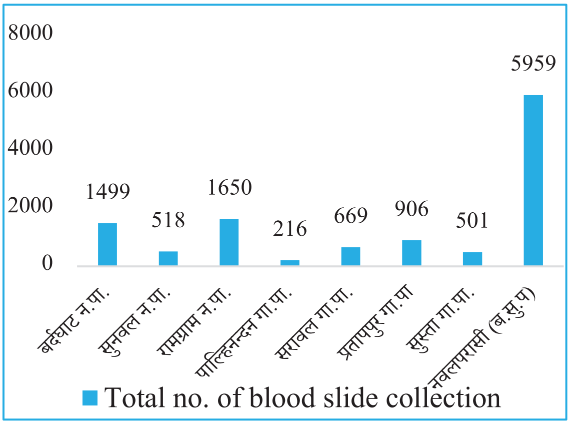

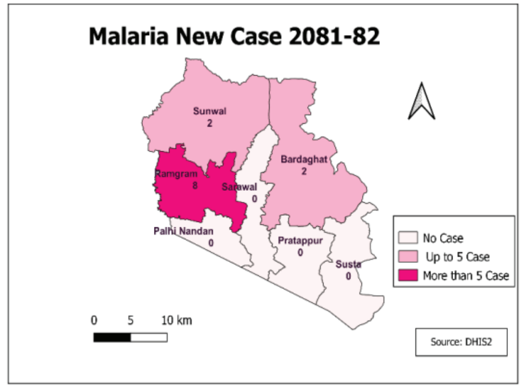

चित्र ११: औलो रोगको लागि रक्त परिक्षण र जम्मा पोजेटिभ संख्या

पहिचान गरेका प्रमुख सवालहरु तथा समाधानका उपायहरु

पहिचान गरेका प्रमुख सवालहरु	समाधानको उपाय	जिम्मेवार निकाय
औलो रोगको बढ्दो प्रकोप हुनु।	निदान तथा उपचारमा विस्तार, जनचेतना अभिवृध्दिका कार्यक्रम सञ्चालन।	स्थानिय तह, प्रदेश सरकार, EDCD
तालिम प्राप्त जनशक्तिको कमी हुनु।	पारामेडिक्सहरूलाई औलो तथा अन्य किटजन्य रोगको तालिमको ब्यवस्था हुनु पर्ने।	प्रदेश तालिम केन्द्र, संघिय सरकार
मलेरिया बेसिक तथा रिफ्रसर माईक्रोसकोपि तालिम।	प्रयोगशालाकर्मीहरुलाई मलेरिया बेसिक तथा रिफ्रसर माईक्रोसकोपि तालिम।	प्रदेश तालिम केन्द्र, संघिय सरकार

३.४ डेंगु रोग

डेंगु, एडज एजिप्टाई पोथी लामखुट्टेको टोकाईबाट रोगी मानिसबाट निरोगी मनिसमा सर्ने एक प्रकारको किटजन्य सरुवा रोग हो र नेपालमा डेंगु फिभर, डेंगु हेमोर्याजिक फिभर र डेंगु सक सिन्ड्रमको रुपमा देखा परेको छ। नेपालमा डेंगुको पहिलो केस सन् २००४ मा पत्ता लागेको थियो भने त्यसपछिका दिनहरुमा छिटपुट बिरामीहरु देखिएता पनि सन् २०१० यता नेपालका केही जिल्लाहरुमा महामारीको रुपमा फैलिएको थियो । हाल यो रोग नेपालका ७५ जिल्लामा देखिएको छ ।

डेंगु सम्बन्धी सञ्चालन भएका मुख्य क्रियाकलापहरू :-

- डेंगु रोगको निदान तथा उपचार।
- डेंगी केसको रेकर्डीङ र EWARS रिपोर्टिङ।
- सरोकारवाला तथा स्वास्थ्यकर्मीहरु संग समन्वय तथा अभिमुखिकरण।
- लामखुट्टेको बासस्थान खोजि गरि लार्भा प्यूपा नष्ट गर्ने अभियान।
- जनचेतना जगाउन रेडियो, एफ. एम. पत्रपत्रिका तथा पोष्टर पम्पलेट मार्फत प्रशारण तथा प्रकाशन।

डेंगु रोगको वर्तमान अवस्थाको विश्लेषण :-

डेंगु रोगको प्रकोप बढ्दो क्रममा रहेको छ। आ.व. २०८१/८२ मा मात्रै जम्मा ३५३ जना डेंगीका बिरामी रिपोर्ट भएको देखिन्छ। जसमध्ये सबैभन्दा धैरै डेंगु रोगका विरामीहरु रामग्राम नगरपालिकाबाट (२५८ जना) रिपोर्ट भएको देखिन्छ ।

तालिका १८: डेंगी रोगको वर्तमान अवस्था

सुचकहरू	०७९/८०	०८०/८१	०८१/८२
जम्मा डेंगुका बिरामीको संख्या	३०५	६८	३५३
उपचार पाएको संख्या	३०५	६८	३५३

पहिचान गरेका प्रमुख सवालहरु तथा समाधानका उपायहरु

पहिचान गरेका प्रमुख सवालहरु	समाधानको उपाय	जिम्मेवार निकाय
तालिम प्राप्त जनशक्तिको उपलब्धता नहुनु।	चिकित्सक, प्रयोगशाला तथा पारामेडिक्सहरूलाई डेंगीको तालिम सञ्चालन ।	स्थानिय तह, प्रदेश सरकार र संघिय सरकार ।
आपूर्ति व्यवस्थापनमा कमी हुनु	टेस्ट किटको उपलब्धता हुनु पर्ने	स्थानिय तह, प्रदेश सरकार र संघिय सरकार ।

३.५ कुष्ठरोग

कुष्ठरोग धेरै अघि देखिनै जनस्वास्थ्यको प्रमुख समस्याको रुपमा रहेको छ। यस रोगको विरुद्ध प्रभावशाली औषधिको भएता पनि बिरामीहरुले रोग लुकाउने र समयमै उपचारको लागि सम्पर्कमा नआउने कारणले गर्दा यो रोग एउटा सामाजिक चुनौतीका रुपमा रहीरहेको छ। हाल यो रोग निवारणको स्थितिलाई निरन्तरता दिनका लागि सबै स्वास्थ्य संस्थाबाट निःशुल्क रुपमा एम.डि.टी. उपचार सेवाको साथ-साथै चेतनामूलक कार्यक्रम समेत सञ्चालन गरिदै आएको छ।

कुष्ठरोग राष्ट्रिय रणनीति २०२१-२५ मा निम्न प्रकारका परिकल्पना, लक्ष्यहरु परिदृष्य गरिएका छन्:

परिकल्पनाः कुष्ठरोग मुक्त नेपाल

लक्ष्यः कुष्ठरोगको फैलावटलाई अवरुद्ध गरेर जिल्ला र स्थानीय तहमा कुष्ठरोग निवारण गर्ने।

स्थानीय तहमा लगातार पाँच वर्षसम्म १५ वर्ष मुनिका बालबालिकामा कुष्ठरोगका स्थानीय नयाँ संक्रमण शून्य रहनुलाइ त्यस स्थानीय तहमा कुष्ठरोग फैलावट अवरुद्ध भएको भनेर परिभाषित गरिएको छ।

कुष्ठरोग सम्बन्धी सञ्चालन भएका क्रियाकलापहरुः

- कुष्ठरोगका बिरामीहरूलाई उपचार सेवा।
- संकास्पद बिरामीको पहिचानको लागि माईक्रोस्कोपिक सेन्टरमा प्रेषण सेवा।
- कुष्ठरोग सम्बन्धी अर्धवार्षिक तथा वार्षिक समिक्षा गोष्ठिको आयोजना।
- नियमित अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण।
- उपचार पुरा गरेका विरामीहरूलाई यातायात खर्च वितरण।

कुष्ठरोगको वर्तमान अवस्थाको विश्लेषणः

आ.व. २०८१/८२ मा जम्मा ७४ कुष्ठरोगका नयाँ बिरामी पत्ता लागेको थियो जुन संख्या पहिलेका वर्षमा भन्दा बढी देखिन्छ। हाल कुष्ठरोगको प्रकोप दर २.२ प्रति दश हजार रहेको छ।यस जिल्लामा विगत ३ बर्षको कुष्ठरोगको अवस्थालाई तलको तालिकामा देखाईएको छ ।

तालिका १९: कुष्ठरोगको वर्तमान अवस्था

सुचकहरू	०७९/८०	०८०/८१	०८१/८२
कुष्ठरोगको रोग प्रकोप दर (प्रति दश हजारमा)	१.८	२.१	२.२
नयाँ कुष्ठरोग बिरामीको ग्रेड २ असमर्थता संख्या	८	६	८
New case detection rate	१७.८	१७.४	१८.६
नयाँ केसहरूमा महिला अनुपात	४७.१	३३.८	४८.६

सुचकहरू	०७९/८०	०८०/८१	०८१/८२
नयाँ केसहरूमा बालबालिकाको अनुपात (०-१४ बर्ष)	७.१	८.८	२.७
नयाँकुस कुष्ठरोग बिरामी मध्ये MB %	७७.१	६७.५	७५.७

चित्र १२ मा पालिका अनुसार कुष्ठरोगको नयाँ बिरामी संख्यामा पत्ता लागेको देखाईएको छ। आ.व २०८१/८२ मा सबैभन्दा धेरै रामग्राम र बर्दघाटमा (१८/१८ जना) र सबैभन्दा कम सुस्तामा (१ जना) नयाँ कुष्ठरोगी पत्ता लागेको छ ।

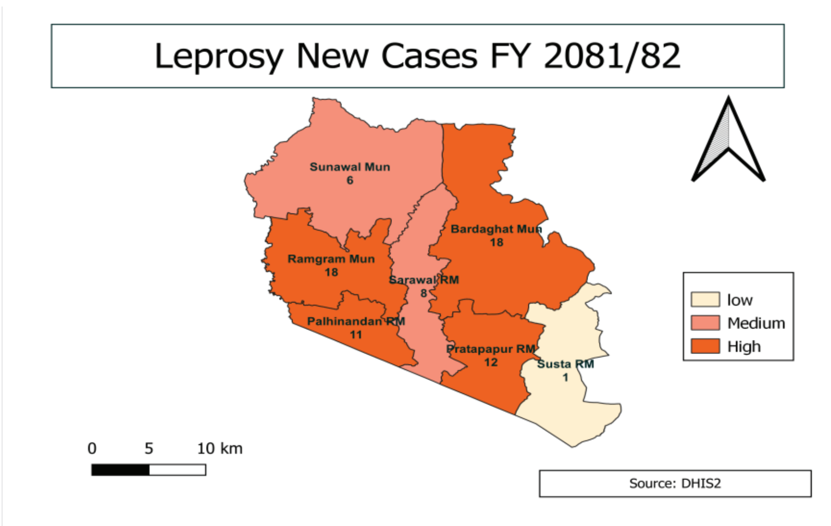

चित्र १२: पालिका अनुसार कुष्ठरोगको नयाँ बिरामी संख्या

पहिचान गरेका प्रमुख सवालहरु तथा समाधानका उपायहरु

पहिचान गरेका प्रमुख सवालहरु	समाधानको उपाय	जिम्मेवार निकाय
अन्धविश्वास, सामाजिक अपहेलनाको कारण delay case detection जसको कारणले अपाङ्गता हुनु ।	धामी झाक्रीहरुलाई पहिचान गरी सुचिकरण गर्ने र कुष्ठरोग सम्बन्धी अभिमुखिकरण गर्ने । समाजमा कुष्ठरोग नियन्त्रण सम्बन्धी सचेतना अभिवृद्धि गर्ने ।	स्थानिय तह,स्वा.का.
सिघ्र निदान नहुनु	केस खोज पड्ताल	स्थानिय तह,स्वा.का., EDCD

३.६ जुनोटिक तथा अन्य रोगहरु

विश्व स्वास्थ्य संगठनका अनुसार नेपालमा लगभग २० हजार मानिसहरुलाई प्रतिवर्ष सर्पले टोक्ने गर्दछ भने त्यसमध्ये १ हजारको मृत्यु हुने गरको अनुमान छ।

तालिका २० : जुनोटिक तथा अन्य रोगहरुको अवस्था

१. सर्पले टोकेको कुल संख्या	१२६
२. विषालु सर्पदंशका लागि उपचार गरिएका व्यक्तिहरूको संख्या	४२
३. सर्पको टोकाइबाट मृत्यु हुनेको संख्या	०
४. कुकुरले टोकेको कुल संख्या	२१६६
५. रेबिज (हाइड्रोफोबिया) बाट मृत्यु हुनेको संख्या	०

पहिचान गरेका प्रमुख सवालहरु तथा समाधानका उपायहरु

पहिचान गरेका प्रमुख सवालहरु	समाधानको उपाय	जिम्मेवार निकाय
सर्पदंशको उपचार केन्द्रको अभाव	सर्पदंश उपचार केन्द्र सञ्चालन	EDCD
न्यून जनचेतना	चेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन	स्थानिय तह, EDCD
भुस्याहा कुकुरको नियन्त्रण हुन नसक्नु	भुस्याहा कुकुरको नियन्त्रण गरिनुपर्ने	पशु अस्पताल, स्थानिय तह

३.७ नसर्ने रोग

नसर्ने रोगहरु मृत्युको कारक तत्व देखिन्छ। सन् २०१६ मा एक अप्रत्यक्ष अनुमान अनुसार वार्षिक १२७ हजार व्यक्तिहरुको मृत्यु यस्ता नसर्ने खालका रोगबाट भएको थियो जसले कुल मृत्युको ६६ प्रतिशत हिस्सा ओगटेको थियो। केही वर्ष देखि नेपालमा नसर्ने रोगको बोझ बढी रहेको परिस्थितिमा यसको नियन्त्रण तथा रोकथामका कदमहरु चाल्न आवश्यक देखिन्छ।

नसर्ने रोग सम्बन्धी मुख्य कृयाकलापहरू

- नसर्ने रोग सम्बन्धी जनचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन।
- स्वास्थ्यकर्मीहरुलाई नसर्ने रोग सम्बन्धी तालिम (PEN) सञ्चालन।
- सुगर, रक्तचाप र मृगौलाको स्क्रिनिङ ।

नसर्ने रोगहरुको वर्तमान अवस्थाको विश्लेषण:

तालिका २१: नसर्ने रोगहरुको वर्तमान अवस्था

NCD सुचक	२०८०/८१	२०८१/८२
उच्च रक्तचापको	२४०५	५९३२
मधुमेह रोगको	१०७७	३५००
सिओपिडी	६१५	१८००
आस्थामा	६६०	१०४५
Alcohol Liver diseases	०	८

पहिचान गरेका प्रमुख सवालहरु तथा समाधानका उपायहरु

पहिचान गरेका प्रमुख सवालहरु	समाधानको उपाय	जिम्मेवार निकाय
चेतना स्तरमा कमी देखिनु	जनचेतना अभिवृध्दिका कृयाकलापहरू सञ्चालन गर्नु	पालिका तथा स्वा.से.का.

३.८ मानसिक स्वास्थ्य

मानसिक स्वास्थ्य: मानसिक रोगको व्यापकता तथा यसको बोझ विश्वव्यापी रुपमा अविश्वसनीय रुपमा उच्च रहदै आएको छ। मध्यम तथा कम आय भएका राष्ट्रहरुमा ७६ देखि ८५ प्रतिशत गम्भिर प्रकृतिका मानसिक रोगीहरुले उपचार नपाएको देखिन्छ। बहुक्षेत्रिय कार्य योजनाले नसर्ने रोगको रोकथाम तथा नियन्त्रण (२०१४–२०२०) का लागि गरिएको एक प्रक्षेपणमा नसर्ने रोगहरुमध्ये लगभग १८ प्रतिशत भाग मानसिक रोगले ओगटेको देखिन्छ।

मानसिक स्वास्थ्य सम्बन्धी गरिएका मुख्य क्रियाकलापहरू

- मानसिक स्वास्थ्य सम्बन्धी स्वास्थ्यकर्मिहरूलाई तालिम।
- औषधि तथा उपचार सेवा सञ्चालन।

मानसिक स्वास्थ्य सम्बन्धी समस्या वर्तमान अवस्थाको विश्लेषण:

तालिका २२: मानसिक रोगको वर्तमान अवस्था

प्रमुख अवस्थाहरु	2080/81	2081/82
Depression	58	73
Suicide attempt	69	95
Epilepsy	13	37
Psychosis	14	18
Anxiety Disorder	83	163
Dementia	0	3
Conversion Disorder	30	51
Alcohol Use Disorder	40	93

पहिचान गरेका प्रमुख सवालहरु तथा समाधानका उपायहरु

पहिचान गरेका प्रमुख सवालहरु	समाधानको उपाय	जिम्मेवार निकाय
बढ्दो मानसिक स्वास्थ्य समस्या	मानसिक स्वास्थ्य सेवा विस्तार गर्नुपर्ने	EDCD
दक्ष जनशक्तिको उपलब्धता	स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई तालिम दिनुपर्ने, मनोसामाजिक विमर्शकर्ताको दरबन्दी सृजना गर्नुपर्ने	EDCD, सामाजिक विकास मन्त्रालय र स्थानिय तह

३.९ महामारी तथा रोग प्रकोप

सबै खाले प्रकोप तथा जोखिम भईरहने देशहरुमा नेपाल पनि पर्दछ । वातावरण परिवर्तनको जोखिममा नेपाल विश्वमा चौथो स्थानमा पर्दछ भने भुकम्पको जोखिममा ११ औं स्थानमा पर्दछ । प्राकृति विपद् जस्तै भुकम्प, पहिरो, बाढि, भुक्षय आदि तथा महामारी रोगहरु जस्तै बर्ड फ्लु, स्वाईन फ्लु, डेंगु, स्क्रब टाईफस, पखाला, हैजा आदिबाट नेपाल लामो समयदेखि नै पिडित भएको लामो ईतिहास छ । नेपालमा विपद जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०१७ लाई आधार मानि विपद जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन निती २०१८ पारित भएको छ । विपद जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापनका लागि दिर्घकालिन सुनिश्चितता गर्न यो निती पारित भएको हो ।

कार्यक्रम अन्तर्गत सन्चालन गरिएका मुख्य क्रियाकलापहरु :

- औषधिको Buffer Stock को व्यवस्थापन।
- महामारी रोग नियन्त्रण सम्बन्धी अभिमुखिकरण।
- महामारी नियन्त्रणको लागि प्रतिकार्य योजना अद्धावधिक।

महामारी तथा रोग प्रकोपको अवस्था

महामारी तथा रोग प्रकोप सम्बन्धी यस जिल्लामा आ.ब. २०८१/८२ मा यस जिल्लामा स्वास्थ्य सम्बन्धी कुनै पनि प्रकारको महामारी तथा रोग प्रकोपको अवस्था देखा परेको छैन ।

३.१० रोग निगरानी तथा अनुसन्धान

विभिन्न संक्रामक रोगहरुको प्रकोप, महामारी र महामारीका कारण हुने असरको पुर्वानुमान, अवलोकन र न्यूनिकरण गर्नु नियमति रुपमा जानकारीहरु एकत्रित गरि तथ्यांक विश्लेषण गरि तुरुन्त प्रतिकार्य गर्ने पद्धति नै रोग निगरानी हो । रोग निगरानी तथा अनुन्धान महामारी तथा अनुसन्धान महाशाखाको एउटा महत्वपूर्ण जिम्मेवारी हो जसले विभिन्न प्रकारका सरुवा रोगहरुको नियमित रुपमा निगरानी गर्ने गर्दछ। निगरानीमा रहेका रोगहरु यसप्रकार रहेका छन् :

१. औलो रोग
२. कालाजार रोग
३. डेंगु
४. हैजा
५. सारी (SARI-Severe Acute Respiratory Infection)
६. ए.जी.ई (Acute Gastroenteroritis)

उल्लेखित रोगहरु लगायत अन्य महामारी जन्य रोगहरुको निगरानी गर्नका लागी नेपालमा सन् १९९७ देखि विभिन्न स्वास्थ्य संस्थाहरुलाई EWARS sentinel sites हरु तोकि नियमित रुपमा प्रतिवेदन गर्ने गरिआइएको छ । जसलाई जिरो प्रतिवेदन (Zero Reporting) पनि भनिन्छ।

निगरानीमा रहेका रोगहरुको वर्तमान अवस्थाको विश्लेषण

गत आ.व.को नवलपरासी (ब. सु. प.) जिल्लाभित्रका EWARS sentinel sites हरुले रिपोर्ट गरेका निगरानीमा रहेका रोगहरुको अवस्था तल तालिका २३ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २३: निगरानीमा रहेका रोगहरुको वर्तमान अवस्था

सुचकहरू	आ. ब.२०८१/०८२
औलो रोग	८
कालाजार रोग	०
डेंगु	८
हैजा	०
सारी (SARI-Severe Acute Respiratory Infection)	०
ए.जी.ई (Acute Gastro Enteroritis)	२१५
Scrub Typhus	१७६

मुख्य चुनौती पहिचान गरेका प्रमुख सवालहरु तथा समाधानका उपायहरु

मुख्य चुनौतीहरु	समाधानका उपायहरु	जिम्मेवारी
पहिचान गरेका प्रमुख सवालहरु	नियमित रिपोर्टिङ्ग गर्नुपर्ने	रिपोर्टिङ्ग साइट स्थानिय तह, स्वा.से.का.

खण्ड ४: उपचारात्मक तथा सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम

४.१ उपचारात्मक सेवा

आधारभूत मानव अधिकारको रूपमा सवै नागरिकहरुलाई स्वास्थ्यको अधिकार सुनिश्चित गर्न गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवामा सवैको पहुँच बृद्धि गरी स्वास्थ्य सेवा उपलव्ध गराउन यस जिल्लामा प्राथमिक तहमा आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र, स्वास्थ्य चौकी, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र र अस्पतालहरु सञ्चालनमा रहेका छन्। त्यसका साथै सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाई तथा गाउँघर क्लिनिकको माध्यमबाट समुदाय स्तरमा समेत बिरामीहरुको रोग निदान, उपचार तथा प्रेषण कार्य भईरहेको छ। आम नागरिकहरुलाई गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवाको उपलब्धता एवं पँहुच बढाउन यो जिल्ला कटिबद्ध छ। जिल्लाले सबै उपचारात्मक स्वास्थ्य विधालाई अति महत्वका साथ अगाडी बढाईरहेको छ जसको मुख्य उद्देश्य मानिसहरुको बिरामी हुने दर कम गर्ने, रोगबाट हुने मृत्यु दर कम गर्न, प्रेषण प्रणालीलाई प्रयोग एवं सुदृढिकरण गर्दै लैजानुका साथै विभिन्न रोगहरुको नियन्त्रण र रोकथाम गर्ने हो।

उपचरात्मक सेवा सुधारका लागि गरिएका मुख्य कार्यक्रम र उपलब्धीहरूः

क) सम्पूर्ण स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट बहिरंग सेवा, अन्तरंग सेवा, अत्यावश्यक स्वास्थ्य सेवा लगायत अन्य उपचारात्मक स्वास्थ्य सेवा प्रदान गरीएको।

ख) विभिन्न स्थानीय तहहरुमा आवश्यकता अनुसार स्वास्थ्य शिविर मार्फत स्वास्थ्य सेवाको प्रवाह।

ग) भौतिक सुविधा विस्तार, पुर्न निर्माण तथा मर्मत।

घ) स्वास्थ्य संस्थाहरुको जनशक्ति व्यवस्थापन।

ङ) उपचारात्मक स्वास्थ्य सेवा प्रवाह, विस्तार तथा सुदृढीकरण।

छ) स्वास्थ्य संस्थामा आवश्यक औजार, उपकरण र औषधी व्यवस्थापनमा सहयोग।

ज) स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समिति गठन तथा परिचालनमा सहयोग।

झ) अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाको फोहोर मैला व्यवस्थापन, विद्युत, खानेपानी तथा ढल निकासको व्यवस्थापनमा सहयोग।

ञ) अस्पतालमा फार्मेसी विस्तार, व्यवस्थापन तथा सञ्चालन।

ट) अस्पताल स्वास्थ्य व्यवस्थापन प्रणाली सुदृढीकरण।

क. बहिरंग तथा अकश्मिक सेवा

यस जिल्ला अन्तर्गतका स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट दैनिक रुपमा निरन्तर बहिरंग तथा आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा सञ्चालनमा रहेको छ।

बहिरंग सेवा सम्बन्धी सुचांकको अवस्था

यस आ.व. २०८१/८२ मा जम्मा सेवाग्राहीको संख्या ३२८०१० रहेको छ भने नयाँ सेवाग्राहीको संख्या २५४५४२ रहेका छ।

तालिका २४: बहिरंग सेवा सम्बन्धी सुचकको अवस्था

सुचकहरू	२०८१/८२
जम्मा सेवाग्राहीको संख्या	३२८०१०
जम्मा सेवाग्राही मध्ये नयाँ सेवाग्राहीको प्रतिशत	७६
नयाँ सेवाग्राही मध्ये महिला सेवाग्राहीको प्रतिशत	५८

प्रमुख १० रोगहरू

आर्थिक वर्षको २०८१/८२ मा यस जिल्लामा देखिएको Top Ten रोगको अवस्थाको विस्तृत विवरण तलको तालिकामा दिईएको छ जसमा Gastritis (APD) प्रमुख रोगको रुपमा देखा परेको छ।

तालिका २५: प्रमुख १० रोगहरू

सि.नं.	मुख्य १० वटा रोगहरुको नाम	सेवा लिएकाको बिरामी संख्या
१	Gastritis (APD)	20782
२	Backache(Muskuloskeletal Pain)	19056
३	Fever	18872
४	Headache	18519
५	Fungal Infection (Lichen Planus) Cases	14991
६	Upper Respiratory Tract Infection (URTI) Cases	14641
७	Diarrhoea Cases	10258
८	Cough	10081
९	Hypertension	9295
१०	Rhinitis Cases	9255

तालिका २६: अन्तरंग सेवाको अवस्था

सुचकहरू	आ.व. २०७९/८०	आ.व. २०८०/८१	आ.व. २०८१/८२
Bed occupancy rate	२४.९	४६	३८.२
Average length of stay	२.१	२.२	३
Hospital death	५	२	७

पहिचान गरेका प्रमुख सवालहरु तथा समाधानका उपायहरु

पहिचान गरेका प्रमुख सवालहरु	समाधानको उपाय	जिम्मेवार निकाय
चिकित्सकको पदपुर्ति	स्विकृत दरबन्दी अनुसार पदपुर्ति हुनुपर्ने	स्थानिय तह, स्वास्थ्य निर्देशनालय र स्वास्थ्य मन्त्रालय, लु. प्रदेश
भौतिक पुर्वाधारको व्यवस्थापन	सेवा प्रवाहको लागि आवश्यक पर्ने भौतिक पुर्वाधारको व्यवस्थापन हुनुपर्ने	स्थानिय तह, स्वास्थ्य निर्देशनालय र स्वास्थ्य मन्त्रालय, लु. प्रदेश

४.२ स्वास्थ्य बिमा

सामाजिक स्वास्थ्य बीमाको माध्यमबाट सबैका लागि स्वास्थ्य सेवा सुनिश्चित गर्ने उद्देश्यका साथ नेपाल सरकारले आ.व.०७२/०७३ देखि स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याएको छ। यसले स्वास्थ्य सेवा उपयोगका क्रममा अनियोजित रुपमा भइरहेको व्यक्तिगत खर्चलाई व्यवस्थित गर्दै उपलव्ध स्रोतको प्रभावकारी व्यवस्थापन गर्न मद्दत गर्दछ । यस कार्यक्रमले स्वास्थ्यमा सर्वव्यापी पहुँच (Universal Coverage) तर्फ नेपाललाई सशक्त बनाउँदै सन् २०३० सम्म दिगो विकास लक्ष्य प्राप्त गर्न महत्वपूर्ण भूमिका खेल्ने आशा लिइएको छ ।

यस नवलपरासी (ब. सु. प.) जिल्ला अन्र्तगतका सेवा प्रदायक स्वास्थ्य संस्थाहरु

यस जिल्लामा स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रम आ.ब २०७७ फागुन महिना देखि लागु भै सेवा प्रारम्भ भएको थियो । सामाजिक स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रमसंग २०८२ असार मसान्तसम्म आवद्ध सुचिकृत सेवा प्रदायक स्वास्थ्य संस्थाको नामावली तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

१. पृथ्वीचन्द्र अस्पताल, परासी
२. चिसापानी अस्पताल, बर्दघाट
३. पाल्ही आधारभुत अस्पताल, पाल्हीनन्दन ।

स्वास्थ्य विमाका मुख्य सुचकहरुको अवस्था

यस जिल्लामा २०८२ असार मसान्त सम्म २३९३९ परिवारका ६४,२०० जना व्यक्ती स्वास्थ्य बिमामा आवद्ध हुनुभएको छ । स्वास्थ्य विमा कार्यक्रमको मुख्य सुचकहरुको अवस्था तालिका २७ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका २७: स्वास्थ्य विमाका मुख्य सुचकहरुको अवस्था

क स	बिमित सूचक	आ.व २०८१/८२ मा मात्र	आ.व २०८१/८२ सम्मको जम्मा
१	जेष्ठ नागरिक	१४३०	१३१६२
२	HIV संक्रमित	२७	२१७
३	MDR TB	०	३
४	कुष्ठ रोगी	२	२०
५	महिला स्वयंसेविका	१९३	२४३
६	पूर्ण अपांगता भएका	३७	३५५
जम्मा बिमित संख्या		२७५३१	६४२००
जम्मा बिमित परिवार संख्या		७५१७	२३९३९
जम्मा प्रिमियम संकलन		रु.२,२३,८५,०००।-	रु. ७,३१,३०,७५०।-

स्रोत: राष्ट्रिय स्वास्थ्य विमा वोर्ड, जिल्ला सम्पर्क कार्यालय नवलपरासी(ब. सु. प

पहिचान गरेका प्रमुख तथा समाधानका उपायहरु

पहिचान गरेका प्रमुख सवालहरु	समाधानको उपाय	जिम्मेवार निकाय
नविकरण गर्ने सेवाग्राहीको संख्या कम हुनु	गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवाको सुनिश्चितता हुनुपर्ने	दर्ता सहयोगी तथा सेवा प्रदायक संस्था
दर्ता सहयोगीको निस्कृयता	प्रोत्साहन गर्ने खालका कार्यक्रमहरु ल्याउनु पर्ने	राष्ट्रिय बिमा बोर्ड तथा स्थानिय तह

४.३ निशुल्क स्वास्थ्य सेवा

नेपालको संविधानले "प्रत्येक नागरिकलाई आधारभूत स्वास्थ्य सेवा निःशुल्क प्राप्त गर्ने हक हुनेछ र कसैलाई पनि आकस्मिक स्वास्थ्य सेवाबाट वञ्चित गरिने छैन" भनी स्वास्थ्य सेवालाई नेपाली नागरिकको मौलिक हक अन्तर्गत राखेको छ। नेपाल सरकारले संविधानको भावनालाई दृष्टिगत गरी निःशुल्क राष्ट्रिय स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रम लागू गरेको हो। सो कार्यक्रम अन्तर्गत १५ शैयासम्मका अस्पतालहरूमा आम नागरिकलाई सूचीकृत अत्यावश्यक औषधि निःशुल्क रूपमा प्रदान गर्ने गरेको छ। साथै लक्षित समूहका बिरामीहरूलाई अत्यावश्यक औषधि तथा साथै अन्तरङ्ग, बहिरङ्ग र आकस्मिक सेवा निःशुल्क उपलब्ध गराउने गरिएको छ। संघिय, प्रादेशिक र जिल्ला अस्पतालहरूमा मन्त्रालयले सशर्त र निःशुल्क औषधिका लागि अनुदान रकम उपलब्ध गराई सो रकमबाट लक्षित समूहका बिरामीहरूलाई निःशुल्क वा आंशिक छुटमा स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउनुपर्ने प्रावधान अनुसार अस्पतालहरूले सेवा उपलब्ध गराउँदै आएका छन्। लक्षित समूहका बिरामीहरूलाई उनीहरूको आर्थिक अवस्थाको मूल्याङ्कन एवम् परिचय—पत्रका आधारमा अस्पतालमा उपलब्ध सेवाहरूमा छुट प्रदान गरिन्छ। तर लैङ्गिक हिंसापीडित व्यक्तिका हकमा भने सम्बन्धीत अस्पतालमा उपलब्ध हुने सवै स्वास्थ्य सेवाहरू निःशुल्क रूपमा पाउने व्यवस्था गरिन्छ।

लक्षित समूहका बिरामीहरूलाइ निःशुल्क स्वास्थ्य सेवाः

आ.व. २०८१/८२ मा अस्पतालहरुको सामाजिक सेवा इकाईबाट प्रदान गरेको निशुल्क स्वास्थ्य सेवाको संख्या लक्षित अनुसार तल तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका २८: निशुल्क स्वास्थ्य सेवा

सि.नं		लक्षित समुह	महिला	पुरुष	जम्मा
१		विपन्न तथा अति विपन्न	२७१	१६२	४३३
२		अशक्त तथा अपांग	१६	२१	३७
३		ज्येष्ठ नागरिक	५१३	४७५	९८८
४		अन्य	१	३	२
		कुल जम्मा	८०१	६६१	१४६२

पहिचान गरेका प्रमुख तथा समाधानका उपायहरु

मुख्य चुनौतीहरु	समाधानका उपायहरु	जिम्मेवारी
सेवा प्रबाहको ब्यबस्थित रुपमा अभिलेख तथा प्रतिबेदन नहुनु	सामाजिक सेवा ईकाई प्रभाबकारी सञ्चालन	अस्पताल

४.४ एकद्वार सङ्कट व्यवस्थापन केन्द्र (OCMC) कार्यक्रम

लैङ्गिक हिंसा पीडित महिला तथा बालबालिकाहरूलाई एकीकृत रूपमा स्वास्थ्य सेवा, मनोसामाजिक विमर्श, चिकित्साजन्य प्रमाण सङ्कलन र संरक्षण, अल्पकालीन आश्रय, कानूनी उपचार, आवश्यक सुरक्षा व्यवस्था र परिवार वा समुदायमा पुनस्थापना तथा जीविकोपार्जनमा सहयोग गर्ने उद्देश्यले तोकिएका अस्पतालहरूमा एकद्वार सङ्कट व्यवस्थापन केन्द्र स्थापना गरिएको हो। विभिन्न लैङ्गिक हिंसाविरुद्धका कार्यक्रमहरू मध्ये प्रमुख कार्यक्रमको रूपमा अस्पतालमा आधारित एकद्वार सङ्कट व्यवस्थापन केन्द्र रहेको छ। यस पालिका अन्तर्गतका लैङ्गिक हिंसा पीडित महिला, पुरुष तथा बालबालिकाहरूले केन्द्र मार्फत स्वास्थ्य उपचार एवम् मनोसामाजिक परामर्श प्राप्त गर्न पायक पर्ने एकद्वार सङ्कट व्यवस्थापन केन्द्रमा प्रेषण गर्ने गरिन्छ।

एकद्वार सङ्कट व्यवस्थापन सम्बन्धी मुख्य कृयाकलापहरू

- एकद्वार सङ्कट व्यवस्थापन केन्द्रको स्थापना र ब्यबस्थापन
- सेवाग्राहीहरुलाई सेवा प्रबाह तथा अभिलेख प्रतिबेदन

नवलपरासी (ब. सु. प.) जिल्लामा रहेको OCMC केन्द्रको विवरणः

१. पृथ्वीचन्द्र अस्पताल, परासी

OCMC कार्यक्रम सम्बन्धी सुचकहरू

गत ३ वर्षमा एकद्वार सङ्कट व्यवस्थापन कार्यक्रमबाट सेवा प्रदान गरेको विवरण तल तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका २९: OCMC कार्यक्रम सम्बन्धी सुचकहरू

हिंसाको किसिम	आ.व. २०७९/८०	आ.व. २०८०/८१	आ.व. २०८१/८२
यौनजन्य दुर्व्यवहार	२३	२७	८
शारिरीक दुर्व्यवहार	१९०	१९०	३३०
घरेलु हिंसा	०	५	०
अन्य	0	0	१०
जम्मा	**२१३**	**२२२**	**३४८**

स्रोत: पृथ्वी चन्द्र अस्पताल

पहिचान गरेका प्रमुख तथा समाधानका उपायहरु

मुख्य चुनौतीहरु	समाधानका उपायहरु	जिम्मेवारी
कोठाको अभाव	सबै सुबिधा सम्पन्न कोठाको ब्यबस्थापन हुनुपर्ने	स्वासेका तथा अस्पताल ब्यबस्थापन समिति
तालिम प्राप्त जनशक्तिको अभाव	कार्यरत जनशक्तिलाइ तालिम दिनुपर्ने	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय

खण्ड ५: लुम्बिनी प्रदेश सरकार विशेष कार्यक्रम

५.१ ८० वर्ष माथिका जेष्ठ नागरिकहरुको उपचार कार्यक्रम

स्वास्थ्यकर्मीको सक्रिय परिचालनबाट ८० वर्षभन्दा माथिका वृद्धवृद्धाहरूलाई आफ्नै आवासीय स्थानमा स्वास्थ्य सेवा पुऱ्याउनेमा केन्द्रित यो प्रादेशिक स्वास्थ्य कार्यक्रम हो। यस कार्यक्रमले अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, बिरामीहरू र दीर्घकालीन रोगहरू आदि सहित उपलब्ध स्वास्थ्य सेवाहरूमा शारीरिक रूपमा पहुँच गर्न नसक्ने अन्य जोखिममा परेका समूहहरूलाई पनि जोड दिँदै आएको छ। यो कार्यक्रम मुख्यतया वृद्ध र अन्य जोखिममा परेका समूहहरूको स्वास्थ्य र कल्याणमा केन्द्रित छ।लक्षित जनसङ्ख्यामा स्वास्थ्य सेवा पुऱ्याउने समग्र जिम्मेवारी सम्बन्धीत वडा नगरपालिका र गाउँपालिकाका स्थानीय स्वास्थ्य संस्थालाई दिइएको थियो जसको समग्र सुपरिवेक्षण र अनुगमन स्थानीय तह र स्वास्थ्य कार्यालयबाट भएको थियो ।

नवलपरासी (ब. सु. प.) जिल्लामा आ.ब. २०८१/८२ मा ८० वर्ष माथिका जेष्ठ नागरिकहरुको उपचार कार्यक्रम को प्रगति तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ । पाल्हीनन्दन गाउँपालिकामा यो कार्यक्रम सञ्चालन हुन सकेको थिएन भने अन्य ६ वटै स्थानीय तहबाट कार्यक्रम सम्पन्न गरि प्रतिवेदन प्राप्त भएको थियो । यो कार्यक्रमबाट जिल्लाका ज्येष्ठ नागरिक र अति अशक्त नागरिक गरि जम्मा २७२२ जना नागरिक लाभान्वित हुनुभएको थियो।

तालिका ३०: ८० वर्ष माथिका जेष्ठ नागरिकहरुको उपचार कार्यक्रम

पालिकाको नाम:	पालिकालाई भुक्तानी गरिएको रकम	८० वर्ष माथिका जेष्ठ नागरिक र अति अशक्त नागरिकको उपचार गरिएको संख्या			मुख्य रोगहरुको विवरण
		महिला	पुरुष	जम्मा	
बर्दघाट नगरपालिका	९१५००	२८६	३२३	६०९	उच्च रक्तचाप मधुमेह
सुनवल नगरपालिका	८८८००	२४५	३०७	५५२	
रामग्राम नगरपालिका	६७०५०	१९४	२५३	४४७	
पाल्हीनन्दन गाउँपालिका	-	-	-	-	
सरावल गाउँपालिका	३४२००	११३	११६	२२९	
प्रतापपुर गाउँपालिका	८४०००	२४०	३२०	५६०	
सुस्ता गाउँपालिका	४८९००	१६५	१६०	३२५	
जम्मा	रु. ४,१४,४५०	१२४३	१४७९	२७२२	प्रति ब्यक्ति खर्च: रु. १५३

५.२ सिकल सेल एनीमिया र बीटा थालासेमिया

सिकल सेल एनीमिया आनुवंशिक उत्परिवर्तनको कारण हुने एक वंशाणुगत रक्त विकार हो। यस रोगमा रातो रक्त कोशिकाहरू प्रायः प्रभावित हुन्छन् जस्तै कि सामान्य आरबीसी आकार हँसिया वा अर्धचन्द्राकार आकारमा परिवर्तन हुन्छ। यो असामान्य आकारको कारणले गर्दा शरीरका अंगहरूलाई अक्सिजनबाट वञ्चित गर्ने रक्तनलीहरूबाट आरबीसीहरू स्वतन्त्र रूपमा संचार गर्न सक्दैनन्। RBC को सामान्य आयु १२० दिनको हुन्छ तर सिकल सेल एनिमियाको आयु १० देखि २० दिन मात्र हुन्छ। आरबीसीहरूको कम आयुका कारण, सिकल सेल एनिमियाका बिरामीहरूलाई एनीमिया, सास फेर्न गाह्रो हुने, थकान जन्डिस आँखाको समस्या र थोरै अवस्थामा पक्षघात हुने सम्भावना बढी हुन्छ। जब यो रोगको जीन बाबु वा आमा वा दुवैमा हुन्छ, यो रोग सन्तानमा वंशाणुगत हुन सक्छ वा नहुन सक्छ। आनुवंशिक दोष भएकाले अहिलेको लागि यो रोगको कुनै पूर्ण उपचार छैन। उपचार मुख्यतया लक्षण उपचार र व्यवस्थापन मा निर्भर गर्दछ। सिकल सेल एनीमिया नमूनाहरूको विवरण निम्नानुसार रहेको छ:

*तालिका ३१: **सिकलसेल एनीमिया र बीटा थालासेमिया निङ कार्यक्रमको विवरण***

सि.नं.	स्थानीय तह	रक्त नमुना		सिकलसेल परीक्षण नतिजा				बिटा थालसेमिया परीक्षण नतिजा				सिकलसेल र बिटा थालसेमिया				कुल जम्मा	
		संकलन	परीक्षण	रोगी	बाहक	जम्मा	%	रोगी	बाहक	जम्मा	%	रोगी	बाहक	जम्मा	%	कुल जम्मा	कुल %
१	बर्दघाट नगरपालि	११०	११०	०	३	३	२.७	०	७	७	६.४	०	०	०	०	१०	९.१
२	सुनवल नगरपालि	१०१	१०१	०	१२	१२	११.९	०	०	०	०	०	१	१	०.९	१३	१२.९
३	रामग्राम नगरपालि	१०८	१०८	०	४	४	३.७	०	४	४	३.७	०	०	०	०	८	७.४
४	पाल्हीनन्दन	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	-
५	सरावल	१००	१००	०	९	९	९	०	१	१	१	०	०	०	०	१०	१०
६	प्रतापपुर	१००	१००	०	०	०	०	०	५	५	५	०	०	०	०	५	५
७	सुस्ता	१००	१००	०	०	०	०	०	५	५	५	०	०	०	०	५	५
	जम्मा	६१९	६१९	०	२८	२८	४.५	०	२२	२२	३.६	०	१	१	०.२	५१	८.२

थारु समुदायका प्रमुख आवासीय स्थानमा आधारित ६ स्थानीय तहबाट (पाल्हीनन्दन बाहेक अन्य सबै) जम्मा ६१९ नमूना सङ्कलन गरिएको थियो, जसमध्ये २८ नमूनामा यो रोगको वाहक रहेको पाइएको थियो । यसरी, परीक्षण गरिएको नमूनामा सिकल सेल एनीमियाको जीनको वास्तविक प्रसार ४.५२% थियो। बिटाथलासेमिया पनि एक आनुवंशिक रक्त विकार हो जसमा शरीरले शरीरलाई आवश्यक पर्ने बीटा ग्लोब्युलिन बनाउन सक्दैन। एससीए जस्तै बीटा थालासेमिया पनि हेमोग्लोबिन बिटा जीनमा आनुवंशिक उत्परिवर्तनको कारणले हुन्छ। ६ स्थानीय तहबाट सङ्कलन गरिएको ६१९ नमूनामा बीटा थ्यालेसेमिया परीक्षण गर्दा उक्त रोगको पुष्टि नभएको र २२ वटा नमूना वाहक पोजेटिभ देखिएको थियो । अधिकांश वाहकहरू बर्दघाट, प्रतापपुर, सुस्ता, रामग्राम र सरावलका थिए ।

समस्या र अवरोधहरू

Problem and Constraints	Action to be Taken	Responsibility
एक वर्षमा एकल भ्रमण	एक वर्षमा ३ पटक सम्म भ्रमण बढाउने	स्वास्थ्यकर्मी
सबै जेरियाट्रिक व्यक्तिहरूलाई कभर गर्न नसकिनु	सबै लक्षित जनसंख्यालाई समेट्ने गरी कार्यक्रमको विस्तार	प्रदेश स्वास्थ्य मन्त्रालय
अपर्याप्त बजेट	पर्याप्त बजेट विनियोजन गर्नुपर्छ	पर्याप्त व्यवस्था र तर्कसंगत परिचालन

५.३ नसर्ने रोगको स्क्रिनिङ कार्यक्रम

आ.व २०८१/८२ मा यस कार्यालयद्धारा जिल्लाका ७ वटै पालिकामा ४० वर्ष माथिका जनसंख्यालाई मधुमेय रक्त चाप र मृगौला रोग स्क्रिनङ कार्यक्रम गरिएको थियो, जसको प्रगति विवरण तालिका नं. ३२ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ३२:४० वर्ष माथिका जनसंख्यालाई मधुमेय रक्त चाप र मृगौला रोग स्क्रिनङ कार्यक्रमको विवरण

पालिकाको नाम	रक्तचापको स्क्रिनिङ गरिएको			मधुमेहको स्क्रिनिङ गरिएको			मृगौला स्क्रिनिङ गरिएका			कैफियत
	जम्मा	उच्च रक्तचाप भएका	उच्च रक्तचापको प्रतिशत	जम्मा	उच्च मधुमेह	उच्च मधुमेह	जम्मा	१+ भन्दा बढी	१+ भन्दा बढी %	
बर्दघाट नगरपालिका	७५७	२३०	३०.३८	७५७	५९	७.७९	६४४	२०	३.११	
सुनवल नगरपालिका	५०३	१७३	३४.३९	५०३	४८	९.५४	५०३	११	२.१९	
रामग्राम नगरपालिका	१७५३	५४०	३०.८०	१६१८	१२६	७.७९	१२००	२९	२.४२	
पाल्हीनन्दन गाउंपालिका	६६०	२५७	३८.९४	६५८	५१	७.७५	६२१	२५	४.०३	
सरावल गाउंपालिका	३२६	८५	२६.०७	३२६	४५	१३.८०	२७०	८	२.९६	
प्रतापपुर गाउंपालिका	४२६	१८१	४२.४९	४२६	४९	११.५०	४१५	८	१.९३	
सुस्ता गाउंपालिका	५९०	१२९	२१.८६	५८८	७७	१३.१०	५१३	२२	४.२९	
जम्मा जिल्ला	**५०१५**	**१५९५**	**३२**	**४८७६**	**४५५**	**९**	**४१६६**	**१२३**	**३**	

५.४ खानेपानीको शुद्धता परिक्षण कार्यक्रम

आ.व. २०८१/८२ मा जिल्लाभित्रका ९९ वटा खानेपानीका मुहान तथा धाराहरुको परिक्षण गरिएको थियो । जसको विस्तृत विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ३३: खानेपानीको शुद्धता परिक्षण कार्यक्रमको प्रगति विवरण

पालिकाको नाम	परिक्षण गरिएको पानी		इकोलाई भेटिएको नमुना संख्या	इकोलाई नदेखिएको नमुना संख्या	इकोलाई भेटिएको (%)
	निजि	संस्थागत/ सार्वजनिक			
बर्दघाट न.पा.	१२	६	०	१८	०
सुनवल न.पा.	१०	१६	०	२६	०
रामग्राम न.पा.	१	१	०	२	०
पाल्हिनन्दन गा.पा.	०	०	०	०	०
सरावल गा.पा.	९	९	०	१८	०
प्रतापपुर गा.पा	५	१२	०	१७	०
सुस्ता गा.पा.	९	९	०	१८	०
जम्मा जिल्ला	४६	५३	०	९९	०

५.५ समुदायका कुपोशित बालबालिकाको खोजपड्ताल

आ.व. २०८१/८२ मा यस जिल्लामा बेस नेपालको सहयोग तथा साझेदारीतामा यो दकार्यक्रम सम्पन्न गरिएको थियो, जसको प्रगति विवरण तल तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ३४: समुदायका कुपोशित बालबालिकाको खोजपड्ताल कार्यक्रमको प्रगति विवरण

Name of Palika	Screened	No. of MAM	No. of SAM
Bardghat	4449	224	38
Ramgram	3951	239	34
Sunwal	3848	156	10
Palhinandan	2739	254	45
Sarawl	2822	197	22
Pratappur	2891	202	21
Susta	2777	193	35
Total	**23477**	**1465**	**205**

खण्ड ६: स्वास्थ्य सेवा अभियान

आ.व २०८१/८२ मा पनि विगत बर्षहरुमा जस्तै स्थानीय तहहरु, अस्पतालहरु तथा स्वास्थ्य संस्थाहरुको समन्वय तथा साझेदारितामा जनस्वास्थ्य सम्बन्धी विभिन्न अभियानहरु सञ्चालन गरिएको थियो, जसको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

६.१ स्थायी बन्ध्याकरण शिविर:

आ.व २०८१/८२ मा यस कार्यालयद्धारा जिल्लाका ७ वटै पालिकामा परिवार योजना शिविर सञ्चालन गरिएको थियो, जसको प्रगति विवरण तालिका नं. ३५ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ३५: स्थायी बन्ध्याकरण शिविरको प्रगति विवरण

पालिका अनुसार सेवाग्राही संख्या / शिविर संचालन भएको स्थान	सुस्ता गा पा	प्रतापपुर गा पा	सरावल गा पा	बर्दघाट न पा	पाल्हीनन्दन गा पा	सुनवल न पा	रामग्राम न पा	कुल जम्मा
पाल्हिनन्दन अस्पताल					३९			३९
नर्सही स्वा चौ	७०							७०
प्रतापपुर स्वा चौ	४	४०						४४
जगन्नाथपुर प्रा स्वा के		२६						२६
रामपुर खडौना स्वा चौ			३९					४४
मनरी स्वा चौ			२९					२९
माकर स्वा चौ		१		३३				३४
शहरी स्वास्थ्य से. केन्द्र १						२४		२४
स्वास्थ्य कार्यालय		१	६		७		६५	७९
जम्मा	७४	६८	७४	३३	४६	२४	६५	३८४

भ्यासेक्टोमी : ४, मिनिल्याप: ३८०

६.२ HPV खोप अभियान

नेपाल सरकारद्धारा २०८१ साल माघ महिनाको २२ गतेदेखि २८ गतेसम्म देशव्यापी रुपामा HPV खोप अभियान सञ्चालन गरिएको थियो । महिलाको पाठेघरको मुखको क्यान्सर विरुद्धमा दिईने यो खोप यस जिल्लामा पनि अभियानको रुपमा सबै स्थानीय तहहरु अन्तर्गतका विघालयमा कक्षा ६ देखि १० सम्म अध्ययनरत छात्राहरु र विद्यालय बाहिर रहेका १० देखि १४ बर्ष उमेर समुहका किशोरीहरुलाई खोप प्रदान गरि सफलतापूर्वक अभियान सञ्चालन गरिएको थियो, जसको प्रगति विवरण देहायमा उल्लेखित तालिका नं ३६ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ३६: HPV खोप अभियानको प्रगति विवरण

सि.नं.	स्थानीय तह	अनुमानित लक्षित छात्रा तथा किशोरीहरूको संख्या	खोप लगायत छात्रा तथा किशोरीहरुको संख्या	कभरेज
१	बर्दघाट नपा	३,१६४	३१२०	९८.६०%
२	सुनवल नपा	३३४०	३२६९	९७.९०%
३	रामग्राम नपा	२,५९०	२५६९	९९.२०%
४	पल्हिनान्दन गापा	१,९६१	१८६४	९५.१०%
५	सरावल गापा	१,४२१	१४२०	९९.९०%
६	प्रतापपुर गापा	२,२८६	२२५२	९८.५०%
७	सुस्ता गापा	१,५३१	१५३१	१००%
	जम्मा (जिल्ला)	**१६२९३**	**१६०२५**	**९८.४०%**

खण्ड ७ः समर्थन कार्यक्रम (Supporting Program)

७.१ आर्थिक व्यवस्थापन

७.१.१ आर्थिक प्रशासन

स्वास्थ्य कार्यालय नवलपरासी (ब. सु. प.)मा आर्थिक प्रशासनको लागि लेखा अधिकृतको स्वीकृत दरबन्दी संख्या १ मा दरबन्दी अनुसार पदपूर्ति रहेको छ।

पद	स्वीकृत दरबन्दी संख्या	पदपूर्ति संख्या	करार संख्या
अधिकृत (लेखा)	१	१	०

७.१.२ स्वास्थ्य कार्यालय वार्षिक वित्तीय प्रगति विवरण (कार्यक्रम अनुसार)ः आ. व २०८१/८२

आ.व. २०८१/८२ मा यस कार्यालयको वित्तीय प्रगति विवरण तलको मा प्रस्तुत गरिएको छ जसमा जम्मा वित्तीय प्रगति संघ सशर्त तर्फ ६४.४ प्रतिशत र प्रदेश सम्मानिकरण तर्फ ९०.१० प्रतिशत रहेको छः -

क्र. सं.	ब.उ.शि.नं.	जम्मा अख्तियारी (रु. मा)	असार मसान्त सम्मको खर्च (रु. मा)	वित्तिय प्रगति
१	३७००१०१३३ स्वास्थ्य कार्यालयहरु	१२०५२०००	१११४६२५६	९२.४८%
२	३७००१०१३४ स्वास्थ्य कार्यालयहरु	४०००००	३७६८१७	९४.२०%
३	३७०९११२४३ स्वास्थ्य व्यवस्थापन कार्यक्रम	३३०००००	२३७६४४५	७२.०१%
४	३७०९११२७३ उपचारात्मक कार्यक्रम	१४०००००	११४२०५४	८१.५८%
५	३७०९११३१३ परिवार कल्याण कार्यक्रम	१९६०४०००	११५१६१९२	५८.७४%
६	३७०९११३१४ परिवार कल्याण कार्यक्रम	४०००००	४०००००	१००.००%
७	३७००००१२४ एकिकृत स्वास्थ्य तथा सरसफाई	३००००००	२७२४७६९	९०.८३%
८	३७०९११२८३ नर्सिङ तथा सामाजिक सुरक्षा सेवा कार्यक्रम	७४००००	७३९८४७	९९.९८%
९	३७०९११३५३ स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रम	१०७४०००	१०५५०८१	९८.२४%
१०	३७०९११३०३ अपांगता तथा कुष्ठरोग व्यवस्थापन	५०००००	३३१५६५	६६.३१%
११	३७०९११२०३ क्षयरोग नियन्त्रण कार्यक्रम	२३००००	९४९६०	४१.२९%

क्र. सं.	ब.उ.शि.नं.	जम्मा अख्तियारी (रु. मा)	असार मसान्त सम्मको खर्च (रु. मा)	वित्तिय प्रगति
१२	३७०९११२५३ राष्ट्रिय स्वास्थ्य शिक्षा सुचना तथा सञ्चार केन्द्र	३०००००	२०४४१५	६८.१४%
१३	३७०९११३२३ महामारी रोग नियन्त्रण कार्यक्रम	६५००००	२९७६०५	४५.७९%
१४	३७०००० १२३ एकिकृत स्वास्थ्य तथा सरसफाई कार्यक्रम	८९८६०००	७७७२५५४	८६.५०%
	जम्मा	**५२६३६०००**	**४०१७८५६०**	**७६.३३%**

७.२ प्रदेश स्वास्थ्य उपचार बिशेष आर्थिक सुविधा कार्यक्रम

लुम्बिनी प्रदेश सरकारद्धारा **"प्रदेश स्वास्थ्य उपचार बिशेष आर्थिक सुविधा कार्यक्रम"** मार्फत क्यान्सर, मुटुको भल्भ फेर्न र मृगौला प्रत्यारोपणका गर्नुपर्ने नागरिकहरुका लागि आर्थिक सहुलियत प्रदान हुन्छ । जसको सिफारिस सम्बधी कार्य यस कार्यालयबाट हुने व्यवस्था रहेको छ । आ.व. २०८१/८२ मा रिफारिस गरिएका सेवाग्राहीहरुको संख्या तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ३७: प्रदेश स्वास्थ्य उपचार बिशेष आर्थिक सुविधा कार्यक्रम

स्थानीय तह	सेवाग्राहीको संख्या			
	क्यान्सर	मुटुको भल्भ फेर्न	मृगौला प्रत्यारोपण	जम्मा संख्या
बर्दघाट न पा	२४	०	०	२४
सुनवल न पा	१९	०	०	१९
रामग्राम न पा	१३	०	०	१३
पल्हिनान्दन गा पा	३	०	१	४
सरावल गा पा	६	०	०	६
प्रतापपुर गा पा	५	०	०	५
सुस्ता गा पा	६	०	१	७
जम्मा	**७६**	**०**	**२**	**७८**

७.३ निजी स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन अनुमति तथा नविकरण

यस कार्यालयबाट आ.व २०८१/८२ मा सञ्चालन अनुमति प्रदान तथा नविकरण गरिएका निजी स्वास्थ्य संस्थाहरु (क्लिनिक, पोलिक्लिनिक, डेन्टल क्लिनिक र फिजियोथेरापी) को सूची तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

सि.नं.	संस्थाको नाम	ठेगाना
१	हरे कृष्ण डेण्टल केयर	रामग्राम, परासी
२	परासी डेण्टल होम प्रा. लि	रामग्राम, परासी
३	सु:आमदा बाल स्वास्थ्य क्लिनिक	रामग्राम, परासी
४	ओम फिजियोथेरापी	रामग्राम, परासी
५	सफल स्वास्थ्य क्लिनिक	रामग्राम, परासी
६	संजिवनी हेल्थ होम प्रा.लि	बर्दघाट ४
७	जयसवाल साई स्वास्थ्य क्लिनिक	रामग्राम, परासी
८	होदा क्लिनिक प्रा. लि	रामग्राम, परासी
९	परासी फिजियोथेरापी क्लिनिक	रामग्राम, परासी
१०	रुरु त्रिवेणी डेन्टल प्रा. लि	बर्दघाट ४
११	बर्दघाट डेण्टल क्लिनिक प्रा. लि	बर्दघाट ४
१२	लुम्बिनी मल्टिस्पेस्लिटी क्लिनिक	रामग्राम, परासी
१३	मानव स्वास्थ्य सेवा क्लिनिक	रामग्राम, परासी
१४	दाउन्नेदेवी डेण्टल केयर	बर्दघाट ४
१५	सगरमाथा डेण्टल क्लिनिक	बर्दघाट ४
१६	युनाईटेड ई एन टी मेडिकल सेन्टर	रामग्राम, परासी

७.४ स्वास्थ्य क्षेत्रको सार्वजनिक सुनुवाई

स्थानीय निकाय र सेवाग्राहीका बीचमा दोहोरो सम्वाद स्थापित गर्न र त्यस्तो सम्वादबाट स्वास्थ्य क्षेत्रको विकासमा नागरिकको रचनात्मक प्रतिनिधित्व गराई पारदर्शिताको माध्यमद्वारा स्थानीय निकायको स्वास्थ्य सेवाप्रवाहलाई गुणस्तरीय र प्रभावकारी बनाई जिम्मेवारीको संस्कार बसाउन गरिने कार्य नै सार्वजनिक सुनुवाई हो। यस जिल्ला अन्तर्गतका स्थानिय तह हरुले अधिकांश रुपमा स्थानिय तहबाट सञ्चालन गरिएका

कार्यक्रमहरुको सार्बजनिक सुनाइ तथा केही स्थानिय तहहरुले स्वास्थ्य कार्यक्रमहरुको सामाजिक परिक्षण समेत गरेको पाइन्छ।

७.५ स्वास्थ्य सुचना व्यवस्थापन

७.५.१ HMIS

स्वास्थ्य व्यवस्थापन सुचना प्रणाली स्वास्थ्य क्षेत्रमा कार्यरत वडा स्तरका महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका देखि केन्द्रीयस्तर सम्मका स्वास्थ्य संस्थाहरूले आफूले दैनिक रूपमा प्रवाह गरेका स्वास्थ्य सेवाहरूको अभिलेख तथा प्रतिवेदन गर्ने, तथ्याङ्कको प्रशोधन गर्ने, विश्लेषण गर्ने र प्राप्त सुचनाको आधारमा निर्णयमा पुग्ने प्रकृया हो। यस सूचना प्रणालीमा सरकारी स्वास्थ्य संस्थाका अतिरिक्त नीजि तथा गैह्रसरकारी क्षेत्रवाट सञ्चालनमा रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरुलाई समेत समेटिएको छ।यद्यपी निजि क्षेत्रलाई पूर्ण रुपमा मेट्न सकिएको छैन जसकारण निजी क्षेत्रको नियमन गर्न समेत विभिन्न चुनौति रहेको छ।

स्वास्थ्य व्यवस्थापन सुचना व्यवस्थापन सम्बन्धी मुख्य कृयाकलापहरू

- नयाँ नियुक्त भएका तथा पहिला अभिमुखिकरण नलिएका स्वास्थ्यकर्मीहरुका लागि स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (HMIS) तालीम सञ्चालन
- स्वास्थ्य संस्थाहरुमा HMIS सम्वन्धी स्थलगत अनुशिक्षण ।
- स्वास्थ्य संस्थाहरुमा तथ्याङ्क प्रमाणिकरण ।

स्वास्थ्य व्यवस्थापन सुचना व्यवस्थापनका सुचकहरू

सुचकहरू	अवस्था
नियमित प्रतिवेदन बुझाउने स्वास्थ्य संस्थाको प्रतिशत	१००
समय सिमाभित्र DHIS2 मा प्रतिवेदन गर्ने स्वास्थ्य संस्थाको प्रतिशत	९९

पहिचान गरेका प्रमुख सवालहरु तथा समाधानका उपायहरु

पहिचान गरेका प्रमुख सवालहरु (Issues)	समाधानको उपाय	जिम्मेवार निकाय
निजि क्षेत्रको सेवाको प्रतिबेदन सम्बन्धित स्थानीयतहमा पूर्ण रुपमा अध्यावधिक हुन नसक्नु	निजि क्षेत्रलाइ स्वास्थ्य सुचना प्रणालीमा आबद्द गर्ने तथा क्षमाता अभिब्रिद्दी गर्ने	स्वास्थ्य कार्यालय, प्रदेश सरकार स्थानिय सरकार , सहयोगी निकाय
स्थानिय तहमा तथ्यांक पृष्ठ पोषण प्रणालीको पूर्ण रुपमा सुदृढ नहुनु	एक स्थानिय तह एक अनुशिक्षणकर्ता तयार गर्ने	स्वास्थ्य कार्यालय, प्रदेश सरकार स्थानीय सरकार , सहयोगी निकाय

७.५.२ आपूर्ति व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (LMIS)

आपूर्ति व्यवस्थापन सूचना प्रणालीले निश्चित अवधिमा प्राप्त भएका, निकासा र खर्च गरिएका तथा बाँकी रहेका औषधी, औजार, उपकरण, साधनहरू लगायतका रसदहरूको सूचना माथिल्लो तहलाई योजना तर्जुमा, अनुगमन तथा मूल्यांकनको लागि उपलब्ध गराउने तथा प्राप्त सूचनाको विश्लेषण तल्लो तहसम्म उपलब्ध गराउने कार्य गर्दछ ।हाल यो प्रणाली बन्द भएकाले अब PAMS V2 को प्रयोग गरि स्वास्थ्य सामाग्रीहरुको आपूर्तिको व्यवस्थापन गर्ने व्यवस्था मिलाईएको छ ।

७.६ अनुगमन. मुल्याङ्कन तथा सुपरिवेक्षण

कार्यावनयन गरिएका कार्यक्रमहरूको उपलब्धी तथा प्रभावकारीता मापन, स्वास्थ्य सेवा प्रवाहको प्रभावकारीताको मापन, सवास्थ्य सेवाको गुणस्तरताको मापन गर्न स्वास्थ्य सेवा प्रदायक स्वास्थ्य संस्था तथा कर्मचारीको तथा सेवा प्रबाह अबस्थाको अनुगमन ,मुल्यांकन तथा सुपरीवेक्षण अवश्यकता पर्दछ।

७.७ न्युनतम सेवा मापदण्ड सम्बन्धी विवरण

आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा स्वास्थ्य संस्थाहरुको न्युनतम सेवा मापदण्ड तल तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ३८: न्युनतम सेवा मापदण्ड सम्बन्धी विवरण

सि. नं	स्थानिय तहको नाम	जम्मा स्वास्थ्य संस्था संख्या	खण्ड १: सुशासन र व्यवस्थापन				खण्ड २: क्लिनिकल सेवा व्यवस्थापन				खण्ड ३: स्वास्थ्य संस्था सहयोग सेवा व्यवस्थापन				न्युनतम सेवा मापदण्ड			
			स्वास्थ्य संस्थाको संख्या उल्लेख गर्ने (पक्षिल्लो MSS को आधारमा)															
			<५० %	५०-६९ %	७०-८४ %	८५-१०० %	< ५० %	५०-६९ %	७०-८४ %	८५-१०० %	< ५० %	५०-६९ %	७०-८४ %	८५-१०० %	< ५० %	५०-६९ %	७०-८४ %	८५-१०० %
	बर्दघाट न.पा	१६	०	१	४	११	०	८	३	५	०	२	१०	४	०	१	१०	५
	सुनवल न पा	४	०	२	१	१	०	२	२	०	१	१	१	१	०	२	१	१
	रामग्राम नपा	८	०	१	५	२	०	२	४	२	१	५	१	१	०	२	५	१
	पाल्हीनन्दन गापा	०																
	सरावल गापा	७	०	१	५	१	०	१	४	२	०	३	४	०	०	१	४	२
	प्रतापपुर गापा	८	०	१	४	३	०	४	१	३	०	५	१	२	०	४	१	३
	सुस्ता गापा	५	०	४	१	०	०	१	४	०	२	२	१	०	१	१	३	०
सबै भन्दा बढी अंक प्राप्त गर्ने स्वास्थ्य संस्था: आधारभुत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र ,बर्दघाट -४ (९४%)																		

७.८ राष्ट्रिय स्वास्थ्य शिक्षा, सूचना तथा सञ्चार कार्यक्रम

राष्ट्रिय स्वास्थ्य शिक्षा सूचना तथा सञ्चार कार्यक्रम स्वास्थ्य सेवा विभागको सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण सहयोगी स्वास्थ्य कार्यक्रमहरूमध्ये एक हो। स्वास्थ्य शिक्षा कार्यक्रम नेपालमा आधुनिक स्वास्थ्य सेवा जत्तिकै पुरानो छ। तर, एकीकृत र व्यवस्थित राष्ट्रिय स्वास्थ्य शिक्षा, सूचना तथा सञ्चार (NHEICC) कार्यक्रम सन् १९९१ मा नयाँ स्वास्थ्य नीति र त्यसपछिको स्वास्थ्य सेवाको पुनर्संरचनापछि मात्रै राष्ट्रव्यापी रूपमा लञ्च भएको छ । NHEIC कार्यक्रमको प्रयासबाट मानिसहरूले स्वास्थ्य जीवन शैली अपनाउने र दिगो बनाउने, उनीहरूलाई उपलब्ध स्वास्थ्य सेवाहरू विवेकपूर्ण र बुद्धिमानीपूर्वक प्रयोग गर्ने र उनीहरूको स्वास्थ्य स्थिति र वातावरण सुधार गर्न व्यक्तिगत र सामूहिक रूपमा आफ्नै निर्णयहरू गर्ने रहेको छ । NHIEC सूचनात्मक शैक्षिक र प्रेरक प्रक्रियाको संयुक्त प्रयासको साथ योजनाबद्ध प्याकेज हो। प्याकेजले स्वास्थ्यसम्बन्धी ज्ञान बढाउने र आफ्ना विशिष्ट दर्शकहरूमाझ मनोवृत्ति र व्यवहार परिवर्तन गर्ने लक्ष्य राखेको छ।

लक्ष्य

राष्ट्रिय स्वास्थ्य, शिक्षा, सूचना तथा सञ्चार केन्द्रको लक्ष्य नेपाली जनताको स्वास्थ्यको उच्चतम स्तर प्राप्त गर्न योगदान पुर्‍याउने रहेको छ ।

उद्देश्य

स्वास्थ्य सेवाको लागि IEC को सामान्य उद्देश्यहरू जनताको प्रयासमा र उपलब्ध स्रोतहरूको पूर्ण उपयोग गरी सुधारिएको स्वास्थ्य स्थिति प्रवर्द्धन गर्न र रोगबाट बच्ने माध्यमको रूपमा जनताको स्वास्थ्य चेतना जगाउनु हो।

कार्यक्रमका विशिष्ट उद्देश्यहरू छन्

- स्वास्थ्य सम्बन्धी मामिलामा जनचेतना र ज्ञान बढाउने।
- स्वास्थ्य हेरचाहप्रति सकारात्मक दृष्टिकोण बढाउने ।
- स्वस्थ व्यवहार बढाउने
- स्वास्थ्य सेवाका सबै तहमा स्वास्थ्य हस्तक्षेप कार्यक्रमहरूमा जनताको सहभागिता बढाउने
- मानिसहरूको लागि स्वास्थ्य र स्वास्थ्य कार्यक्रमहरूमा नयाँ सूचना र प्रविधिमा पहुँच बढाउने

रणनिती

- सामुदायिक, जिल्ला र क्षेत्रीय स्तर NHIEC गतिविधिहरूमा रेकर्डिङ र रिपोर्टिङ प्रणालीलाई बलियो बनाउँने ।
- IEC सामग्री र सन्देशहरूको उचित व्यवस्थापन र प्रसारको लागि केन्द्रीय स्तरमा राष्ट्रिय Clearing House स्थापना गर्ने।

- राष्ट्रिय, क्षेत्रीय, जिल्ला र सामुदायिक स्तरमा IEC कार्यक्रमलाई प्रभावकारी तरिका कार्यान्वयन गर्ने।
- निजी र सरकारी वितरण प्रणालीहरू प्रयोग गरेर सेवा आउटलेटहरूमा IEC सामग्रीहरूको पर्याप्त आपूर्ति सुनिश्चित गर्ने।
- स्थानीय आवश्यकता र श्रोताको आधारमा स्वास्थ्य सम्बन्धी समान, सही, उपयुक्त र पर्याप्त सन्देशहरूको उत्पादन र प्रसारको विकास गर्ने।
- श्रोताहरूलाई विभाजन गर्ने र अनुसन्धानको आधारमा विशिष्ट दर्शक समूहका लागि विशेष सन्देशहरू विकास गर्ने।

तालिका ३८: स्वास्थ्य शिक्षा, सूचना तथा सञ्चार सम्बन्धी विवरण

सि. नं.	संचार माध्यमको नाम	ठेगाना	प्रकार	सुचना सन्देशको विषयबस्तु
१	पेशागत महासंघ नेपाल जिल्ला समिति नवलपरासी	नवलपरासी	भित्ते पात्रो	सरसफाई सम्बन्धी
२	नन्दन मिडिया हाउस प्रा लि	रामग्राम	online पत्रिका	धुम्रपान तथा सुर्तिजन्य पदार्थ सेवन विरुद्ध
३	परासी पत्र	रामग्राम	साप्ताहिक पत्रिका	बार्षिक पत्रिका शुल्क बापत
४	कर्मचारी मिलन केन्द्र	नवलपरासी	भित्ते पात्रो	स्वास्थ्य सन्देश
५	नेपाल निजामति कर्मचारी संगठन	नवलपरासी	भित्ते पात्रो	स्वास्थ्य सन्देश
६	सामुदायिक रेडियो परासी	रामग्राम	रेडियो	स्वास्थ्य सन्देश
७	नेपाल निजामति कर्मचारी युनियन	नवलपरासी	भित्ते पात्रो	स्वास्थ्य सन्देश
८	गाउँले दर्पण मेडिया प्रा लि	बर्दघाट	online पत्रिका	नसर्ने रोग सम्बन्धी सचेतना सन्देश
९	जनआस्था मिडिया प्रा लि	रामग्राम	online पत्रिका	औलो रोग सम्बन्धी
१०	नेपाली चेली मेडिया एण्ड रिसर्च सेन्टर	रामग्राम	online पत्रिका	सन्तुलित भोजन (पोषण सम्बन्धी)
११	परासी पत्र	रामग्राम	साप्ताहिक पत्रिका	डेङ्गु रोग सम्बन्धी
१२	जनआस्था मिडिया प्रा लि	रामग्राम	online पत्रिका	नसर्ने रोग सम्बन्धी, औलोरोग सम्बन्धी र स्तनपान सम्बन्धी
९	लुम्बिनी केन्द्र मिडिया प्रा लि	रुपन्देही	online पत्रिका	क्षयरोग सम्बन्धी
१०	बुटवल टाईम्स	रुपन्देही	साप्ताहिक पत्रिका	क्षयरोग सम्बन्धी

सि. नं.	संचार माध्यमको नाम	ठेगाना	प्रकार	सुचना सन्देशको विषयबस्तु
१२	मेचीकाली मिडिक	रुपन्देही	दैनिक पत्रिका	बार्षिक पत्रिका शुल्क
१३	गुल्मी पूर्कोट म्यालपोखरी रुपन्देही सेवा समाज	रुपन्देही	भित्ते पात्रो	पोषण सम्बन्धी
१४	लुम्बिनी एडभरटाईजिङ एजेन्सी	रुपन्देही	दैनिक पत्रिका	बार्षिक पत्रिका शुल्क
१५	बुटवल पब्लिकेशन प्रा लि	रुपन्देही	क्यालेन्डर	स्वास्थ्य सन्देश
१६	नेपाल जनस्वास्थ्य संघ	लुम्बिनी प्रदेश	क्यालेन्डर	स्वास्थ्य सन्देश
१७	राष्ट्रिय स्वास्थ्यकर्मी महासंघ	रुपन्देही	क्यालेन्डर	स्वास्थ्य सन्देश
१८	अनुदिप पब्लिकेशन प्रालि	रुपन्देही	online पत्रिका	स्वास्थ्य सन्देश
१९	राष्ट्रिय स्वास्थ्यकर्मी महासंघ	लुम्बिनी प्रदेश	क्यालेन्डर	स्वास्थ्य सन्देश
२०	सबल नेपाल मिडिया प्रा लि	रुपन्देही	online पत्रिका	HPV खोप र डेंगुरोग सम्बन्धी
२१	एग्रो लुम्बिनी मिडिया प्रा लि	रुपन्देही	पाक्षिक पत्रिका	नसर्ने रोग सम्बन्धी
२२	च्यानल रासी दर्पण प्रा लि	दाङ	टी भी	स्वास्थ्य सन्देश उत्पादन र प्रशारण
२७	कर्मचारी अनलाईन	कपिलवस्तु	online पत्रिका	स्वास्थ्य सन्देश
३१	रुपन्देही मिडिया नेटवर्क प्रा.लि	रुपन्देही	online पत्रिका	स्वास्थ्य सन्देश
३२	रुपन्देही खबर	रुपन्देही	online पत्रिका	नसर्ने रोग सम्बन्धी
३३	लुम्बिनी एडभरटाईजिङ एजेन्सी	रुपन्देही	दैनिक पत्रिका	डेङ्गुरोग सम्बन्धी
३४	विश्व नेपाली मिडिया एण्ड नेटवर्क प्रा लि	रुपन्देही	online पत्रिका	नसर्ने रोग सम्बन्धी
३५	नेपाल निजामती कर्मचारी युनियन प्रदेश कार्यसमिति	लुम्बिनी प्रदेश	क्यालेन्डर	स्वास्थ्य सन्देश

खण्ड ८: स्थानीय तहबाट गरिएका नविनतम उत्कृष्ट कार्यहरु

बर्दघाट नगरपालिकामा

- बर्थिङ्ग सेन्टरमा प्रसूति भएका सुत्केरीहरूलाई पोषण खर्च वापत रु. ५०००।— उपलब्ध
- चिसापानी अस्पतालमा थाइराईड जाँच र डिजिटल X-Ray सेवा सुचारू
- १७ वटै स्वास्थ्य संस्थालाई किशोरकिशोरी मैत्री स्वास्थ्य संस्था घोषणा
- क्षयरोग मुक्त नेपाल अभियान कार्यक्रम सुचारू
- बालमैत्री नगर घोषणा सम्बन्धि विविध कार्यक्रम संचालन (वडा नं ५ र ८ घोषणा)
- सुत्केरी तथा कुरूवाको लागि नि:शुल्क खाना बसनको व्यवस्थापन

सुनवल नगरपालिकामा

- आयुर्बेद तथा फिजियोथेरापी सेवा संचालन
- मोती बिन्दुको निशुल्क अपरेशन सेवा
- गर्भ शिक्षा कार्यक्रम संचालन
- मासिक रुपमा वडामा थप तौलका लागि स्वास्थ्यकर्मिलाई परिचालन
- १२ वटा स्वास्थ्य संस्था किशोर किशोरी मैत्री स्वास्थ्य संस्था घोषणा गरिएको
- वडा कार्यालयबाट विविध कार्यक्रम: सुत्केरीको लागि झुल बितरण (बडा नं ७), १००० दिनका आमाहरु लाई झुल बितरण (वडा नं ९), तौल लिन आउने बच्चाका अभिभाबक लाई अण्डा बितरण (वडा नं ११), सुत्केरी पोषण झोला बितरण (वडा न १२) तथा २ बर्ष मुनिका बच्चालाई अण्डा बितरण (वडा न १३) ।

रामग्राम नगरपालिकामा

- घरदैलोमै भिडियो एक्सरे कार्यक्रम अन्तर्गत साप्ताहिक रूपमा वडा भित्रको ग्रामिण भेगमा पर्ने ८ वटा स्थानमा गर्भवती महिलाहरूलाई नि:शुल्क अल्ट्रासाउण्ड सेवा उपलब्ध गराईएको
- प्रसुति केन्द्रहरूमा ल्याउने लैजाने कार्यको लागि गर्भवती महिलाहरूको लागि नि:शुल्क एम्बुलेन्स सेवा दिइएको
- बिदाई हुने म.सा.स्वा.स्वं.से.लाई प्रदेश र संघ बाहेक रामग्राम नगरपालिकाबाट थप ५० हजार प्रोत्साहन ब्यवस्था गरिएको
- अमरौट स्वा चौ मा ६ देखि ५९ महिना सम्मका बालबालिकाहरुको लागि Healthy Baby Competition Program सञ्चालन गरिएको

- रामग्राम १४ अन्तर्गतका प्रत्येक टोलमा ३५ बर्ष भन्दा माथिका नागरिकहरुको sugar ,HB% ,Blood pressure जाँच निशुल्क शिबिर संचालन गरी नसर्ने रोगहरुको पहिचान गरिएको
- कुष्ठरोग प्रभावितहरूलाई विभिन्न परियोजना संग सहकार्य गरि समुहमा आबद्ध गराई जिबिको पार्जनमा जोड दिएको
- रामग्राम भित्रका विपन्न वर्गका नागरिकलाई निःशुल्क आँखा अपरेशन तथा उपचार सेवा ।

पाल्हीनन्दन गाउँपालिकामा

- गर्भावती तथा सुत्केरीहरुलाई पौष्टिक आहार झोला वितरण
- एच.आइ.भि सक्रमीतहरुलाई पोषण र सरसफाई सुधार कार्यक्रम
- महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरुलाई थप प्रोत्साहन (मासिक रु १५००) ।

सरावल गाउँपालिकामा

- स्वास्थ्य आमा समुहमा गर्भवतीहरुलाई चौमासिक रुपमा जीवन सुरक्षा बारे स्वास्थ्य शिक्षा
- नयाँ भर्ना भएका बिद्यार्थीहरुको प्रारम्भिक स्वास्थ्य जांच (दृस्टी ,श्रवण ,रक्त अल्पता ,BMI)
- सुनौलो हजार दिनको परिवारका सासु बुहारी बीच स्वास्थ्य र पोषण बारे अन्तरक्रिया
- कुष्ठ रोग पता लगाउन ७ वटै वडाहरुमा कुष्ठरोग खोज पड्ताल र पालिकामा चर्मरोग शिविर
- पोर्टेबल एक्सरे मेसिनबाट क्षयरोगको स्क्रिनिंग

प्रतापपुर गाउँपालिकामा

- प्रत्येक टोलमा मासिक रुपले ५ बर्ष मुनिका बालबालिकाहरुको वृद्धि अनुगमन गरेको
- गुठी प्रसौनी स्वास्थ्य चौकीमा ल्याब सेवा स्थापना गरि संचालनमा आएको जम्मा ५ ल्याब संचालन भएको
- प्रत्येक बर्थिंग सेन्टरहरुमा ल्याब सेवा संचालनमा रहेको र anc package निशुल्क गरिएको (सुरक्षित मातृत्वको बजेट २५०० बाट व्यवस्थापन हुने गरि)
- गुनासो सुनुवाई प्रणाली सुद्रिनिकरण गर्न गुनासो सुनुवाई समिति गठन गरि आएको गुनासोहरुको समितिबाट समाधान गर्ने प्रक्रिया सुरु गरिएको
- प्रतापपुर गाउँपालिका पूर्ण संस्थागत सुत्केरी पालिका घोषणा भएको ।

सुस्ता गाउँपालिकामा

- सवै वडामा भि.आइ.ए. (आङ खस्ने तथा फिस्टुलाको) स्क्रिनिङ शिविर संचालन गरिएको।

खण्ड ९: नवलपरासी (ब.सु.प.) जिल्लामा स्वास्थ्य क्षेत्रमा क्रियाशिल विकास साझेदार संघसंस्थाहरु

S.N.	Organization Name	Major Focus Program	Working Areas	Contact Person	Contact Number	Email Address
1	Indreni Social Development Forum	NTDs and MNH	District (All Palika)	Pushpa Raj Acharya	9857080298	indrenisdf@gmail.com
2	The Leprosy Mission Nepal	Leprosy	Bardaghat, Ramgram, Palhinandan, & Pratappur	Suman Gyawali	9857048213	sprouts@tlmnepal.org
3	Birat Nepal Medical Trust (BNMT-Nepal)	Tuberculosis	Nawalparasi West District (All Palikas)	Rajan Regmi Aastha Sharma	9842068268 9847018040	Rajan.regmi@bnmt.org.np
4	BES Nepal	Nutrition	Nawalparasi West District (All Palikas)	Shalikram Pokharel	9857045468	Shalikpokharel.bes@gmail.com
5	Green Tara Nepal	RMNC, ASRH	Nawalparasi West District (All Palikas)	Kopila Shrestha	9857080841	kopila.stha@gmail.com
6	Astha Samuha_	HIV/AIDS	Nawalparasi West District (All Palikas)	Chet Narayan Bhandari	9857080474	asthasamuha.pwid.npw@gmail.com
7	Sunwal Community Development Center	Disability Inclusion and Rehabilitation	Palhinandan / Pratapur RM	Shyam Sundar Dhungana	9842118007	Shyam.dhungana448@gmail.com
8	Lumbini Plus	HIV/Treatment, Care and Support	All Palikas of Nawalparasi-West	Laxman Prasad Adhikari	9845099701	lumbiniplus@gmail.com

S.N.	Organization Name	Major Focus Program	Working Areas	Contact Person	Contact Number	Email Address
9	Nagarjun Development Community	HIV/ AIDS	All Palikas of Nawalparasi-West	Nishee Yadav	9814352470	ndc.org@gmail.com
10	Society for Integrated Allied Nepal (SIAN)	Nutrition and WASH	Susta 1, 4 Pratappur 5,6 Sarawal 3,4 Palhinandan 3,5	Dinesh Sharma	9869055355	
11	Empower Nepal	HIV/ AIDS	All Palikas of Nawalparasi-West	Puspa Tamang	9845300306	empowernepal2021@gmail.com
12	SAHABHAGI	HIV/AIDS	Whole District	Sunita Khanal	9849293599	
13	Family Planning Association of Nepal	Family Planning, Safe Motherhood	Whole District	Yamnath Paudel	9857035005	

अनुसूची १: नवलपरासी (ब. सु. प.) जिल्लाको लक्षित जनसंख्या (आ.व. २०८१/८२)

	Nawalparasi West	Bardaghat	Sunawal	Ramgram	Palhinandan	Pratapapur	Susta
Total population	395855	80539	76514	65399	38673	42903	50393
Adolescent Population Aged 10-19 Years	74088	14778	14040	11568	7588	7974	9715
Adolescent Population Aged 10-19 Years Female	36040	7184	6794	5600	3703	3907	4734
Estimated no. of women with a direct obstetric complication	943	174	162	159	107	104	124
Female population aged 15-49 years	117204	24477	23270	18675	11257	12597	14421
Married Female population aged 15-49 years	89673	18891	17995	14278	8482	9633	10918
Pop (0-23 Month)	12772	2507	2340	2050	1340	1406	1649
Pop (12-59 Month)	24115	4752	4460	3865	2487	2662	3102
Pop (6-11 months)	2679	526	490	431	282	293	346
Pop (6-23 months)	9490	1863	1737	1522	995	1045	1228
Population 12 - 23 months	6231	1221	1142	1000	653	688	804
Population aged 6-59 months	27347	5389	5051	4384	2828	3017	3519
Population of 0-14 yrs	101707	20169	19118	15905	10437	11180	13187
Population under 1 year	6460	1268	1183	1037	680	710	833
Population under 5 years ARI/ CDD/ Nutrition	30772	6063	5680	4931	3185	3396	3961
Total expected live birth	6574	1292	1205	1055	693	719	848
Total expected pregnancies	7815	1536	1435	1255	823	854	1008

अनुसूची २ : खोप केन्द्रको विविरण

बर्दघाट नगरपालिकाको जम्मा खोपकेन्द्र संख्या २५ खोप सेसन संख्या २७

क्र. सं.	वडा नं.	खोप केन्द्रको नाम	खोप केन्द्रको ठेगाना (टोल)	खोप केन्द्र सञ्चालन गर्ने स्वास्थ्य संस्थाको	खोप केन्द्रको प्रकार	खोप केन्द्र संचालन हुने गते/बार	खोप सेवा प्रदाय स्वास्थ्यकर्मीको नाम	सम्पर्क नम्बर	खोप केन्द्र भवनको अवस्था
१	१	आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र १	पिपलडाँडा	सरकारी	संस्थागत	हरेक महिना १७ गते	अमृता पाण्डे	९८४७१५३३३४	संस्थामै
२	२	चिसापानी अस्पताल	चिसापानी		संस्थागत	हरेक महिना १६ गते	पबित्रा उपाध्याय	९८६७२९१०६७	संस्थामै
३	२	सामुदायिक स्वा. इ. सुखौरा	सुखौरा		संस्थागत	हरेक महिना १६ गते	अरुणा राना	९८६७१६५२२५	संस्थामै
४	२	पटुके खोप केन्द्र	पटुके/ बाँसखोला		बाह्य	हरेक महिना १७ गते	अरुणा राना	९८६७१६५२२५	आफ्नै भवन
५	२	आम्बास खोप केन्द्र	आम्बास		बाह्य	हरेक महिना १८ गते	अरुणा राना	९८६७१६५२२५	ट्रष्टमा
६	३	आधारभुत स्वा. से. के. ३	लगुनाहा		संस्थागत	हरेक महिना १५ गते	गंगा घिमिरे	९८४७५१५२६१	संस्थामै
७	४	आधारभुत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र ४	बर्दघाट		संस्थागत	महिनाको १४ १५ र २८ गते	लक्ष्मी बस्याल	९८६७२८७५८७	संस्थामै
८	५	माकर स्वास्थ्य चौकी	पालडाँडा		संस्थागत	हरेक महिनाको १६ गते	भिमा वि क	९८४७४१७४२१	संस्थामै
९	६	आधारभुत स्वा. से. के. ६	बेताहानी		संस्थागत	हरेक महिनाको १८ गते	रञ्जना कुमरी शाह	९७६२८००५४०	संस्थामै
१०	७	आधारभुत स्वा. से. के. ७	जिमिरेभार		संस्थागत	हरेक महिनाको १९ गते	गायत्री पोखरेल	९८४६६३५५४९	संस्थामै
११	८	आधारभुत स्वा. से. के. ८	सुर्यपुरा		संस्थागत	हरेक महिनाको १५ गते	सन्ध्या शर्मा	९८४७०१७२१९	संस्थामै
१२	९	पंचनगर स्वास्थ्य चौकी	भुताहा		संस्थागत	हरेक महिनाको १९ गते	संगिता ज्ञवाली पौडेल	९८४७०५९५४३	संस्थामै
१३	१०	आधारभुत स्वा. से. के. १०	अलाहवल		संस्थागत	हरेक महिनाको १८ गते	नम्रता भुसाल	९८६९७८९६८६	संस्थामै
१४	११	आधारभुत स्वा.से. के. ११	भगजोवनी		संस्थागत	हरेक महिनाको १६ गते	हरिमाया चौधरी	९८०४४३६३४२	संस्थामै

क्रं. सं.	वडा नं.	खोप केन्द्रको नाम	खोप केन्द्रको ठेगाना (टोल)	खोप केन्द्र सञ्चालन गर्ने स्वास्थ्य संस्थाको	खोप केन्द्रको प्रकार	खोप केन्द्र संचालन हुने गते/बार	खोप सेवा प्रदाय स्वास्थ्यकर्मीको नाम	सम्पर्क नम्बर	खोप केन्द्र भवनको अवस्था
१५	१२	आधारभुत स्वा. से. के. १२	भटौलिया		संस्थागत	हरेक महिनाको १६ गते	कल्पना घर्ती	९८६७१२५८५५	संस्थामै
१६	१२	सहिद स्मृति अस्पताल	चौपत्ता		बाह्य	हरेक महिनाको १७ गते	कल्पना घर्ती	९८६७१२५८५५	अस्पतालमा
१७	१३	जहदा स्वास्थ्य चौकी	धनेवा		संस्थागत	हरेक महिनाको १५ गते	मन्जु चौधरी	९८४५५६०१३३	संस्थामै
१८	१३	मझौनी खोप भवन	मझौनी		बाह्य	हरेक महिनाको १६ गते	सन्ध्या कार्की	९८०५४०१५३५	आफ्नै भवन
१९	१४	धर्मवस्ती खोप भवन	धर्मवस्ती		बाह्य	हरेक महिनाको १६ गते	ईन्द्र कुमारी बुचा	९८१७४२०८८९	सामुदायिक भवन
२०	१४	पवित्रबस्ती खोप भवन	पवित्र बस्ती		बाह्य	हरेक महिनाको १७ गते	ईन्द्र कुमारी बुचा	९८१७४२०८८९	आफ्नै भवन
२१	१४	दाउनन्नेदेवी स्वास्थ्य चौकी	गंगाबस्ती		संस्थागत	हरेक महिनाको १८ गते	राधिका कुमारी गुरौ	९८०७४२६०५५	संस्थामै
२२	१५	पोटाहा खोप भवन	पोटाहा		बाह्य	हरेक महिनाको १६ गते	रेश्मा चौधरी	९८६७५५५६६१	सामुदायिक भवन
२३	१५	आधारभुत स्वा. से. के. १५	पृथ्वीबस्ती		संस्थागत	हरेक महिनाको १७ गते	निर्मला कुवर	९८४७१९७२१६	संस्थामै
२४	१६	सिद्धनगर खोप भवन	सिद्धनगर		बाह्य	हरेक महिनाको १५ गते	अमृता वि क	९८६०११८७७९	आफ्नै भवन
२५	१६	आधारभुत स्वा. से. के. १६	सुर्यनगर		संस्थागत	हरेक महिनाको १६ गते	तारामती गुरौ	९८१६४९७७७३	संस्थामै
सुनवल नगरपालिकाको जम्मा खोपकेन्द्र संख्या १८ खोप सेसन संख्या २१									
१	१	शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	बजार लाइन	सरकारी	संस्थागत	हरेक बिहिबार मंसिरदेखि	गोमा कवंर	९८४९९००६२०	संस्थामै
२	२	आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र २	खुट्टहट		संस्थागत	हरेक महिनाको १६गते	तेजकुमारी चालिसे	९८४७६८०९२२	संस्थामै
३	५	आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र ५	बनकट्टी		संस्थागत	हरेक महिनाको १६गते	मालती शाही	९८१७४५१०५२	संस्थामै
४	७	ज्यामिरे खोप केन्द्र	ज्यामिरे		बाह्य	हरेक महिनाको १६गते	योगमाया तामाङ	९८६८२१२५८०	सामुदायिक भवन
५	७	आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र ७	तर्गौली		संस्थागत	हरेक महिनाको १७ गते	योगमाया तामाङ	९८६८२१२५८०	संस्थामै
६	८	मिलनचोक खोपकेन्द्र	मिलनचोक		बाह्य	हरेक महिनाको १५ गते	सविता ज्ञवाली	९८४३१४७४५७	सामुदायिक भवन
७	८	सुनवल स्वास्थ्य चौकी	सिरानटोल		संस्थागत	हरेक महिनाको १६गते	सविता ज्ञवाली	९८४३१४७४५७	संस्थामै
८	९	स्वाठी स्वास्थ्य चौकी	स्वाठी		संस्थागत	हरेक महिनाको १५ गते	अनुराधा भण्डारी	९८६९७८९६६५	संस्थामै

क्र. सं.	वडा नं.	खोप केन्द्रको नाम	खोप केन्द्रको ठेगाना (टोल)	खोप केन्द्र सञ्चालन गर्ने स्वास्थ्य संस्थाको	खोप केन्द्रको प्रकार	खोप केन्द्र संचालन हुने गते/बार	खोप सेवा प्रदाय स्वास्थ्यकर्मीको नाम	सम्पर्क नम्बर	खोप केन्द्र भवनको अवस्था
९	९	बनकट्टी मुस्लिमटोल दुर्गामन्दिर	दुर्गाटोल		बाह्य	हरेक महिनाको १६गते	अनुराधा भण्डारी	९८६९७८९६६५	सामुदायिक भवन
१०	११	आधारभुत स्वा. केन्द्र ११	प्रगती पथ		संस्थागत	हरेक महिनाको १५ गते	लीला पाठक	९८४८१६७२८१	संस्थामै
११	११	मिश्रौली खोपकेन्द्र	मिश्रौली टोल		बाह्य	हरेक महिनाको १६गते	लीला पाठक	९८४८१६७२८१	खोप केन्द्र भवन
१२	१२	प्रतापपुर खोपकेन्द्र	प्रतापपुर		बाह्य	हरेक महिनाको १५ गते	सुमित्रा दर्जी	९८५७०४०९७३	स्व.से.को घर
१३	१२	रामनगर स्वास्थ्य चौकी	भुमही		संस्थागत	हरेक महिनाको १६गते	सुमित्रा दर्जी	९८५७०४०९७४	संस्थामै
१४	१३	बडेरा खोपकेन्द्र	बडेरा		बाह्य	हरेक महिनाको १५ गते	सिर्जना विश्वकर्मा	९८४२८४२६९८	खो. के.को भवन
१५	१३	आधारभुत स्वा. केन्द्र १३	विचैयापुर		संस्थागत	हरेक महिनाको १६गते	सिर्जना विश्वकर्मा	९८४२८४२६९८	संस्थामै
रामग्राम नगरपालिकाको जम्मा खोपकेन्द्र संख्या ३२ खोप सेसन संख्या ३५									
१	५	पृथ्वीचन्द्र एमसिएच	परासी	सरकारी	संस्थागत	हसामा हरेक सोमबार	ज्योती गुप्ता	९८४११०८०५४	संस्थामै
२	४	आधारभुत स्वा के ४	बैरिहवा		संस्थागत	हरेक महिना १५ गते	शिला प्रजापती	९८२१४८०७१३	आ. स्वा के
३	९	आधारभुत स्वा के ९	जोकवर		संस्थागत	हरेक महिना १६ गते			आ. स्वा के
४	८	शहरी स्वास्थ्य केन्द्र ८	चम्कीपुर		संस्थागत	हरेक महिना १७ गते	हेमन्त पटेल	९८०४४०२३६०	शहरी स्वा के
५	७	उनवछ स्वास्थ्य चौकी	उजैनी		संस्थागत	हरेक महिना १८ गते			संस्थामै
६	१०	नदवा खोप केन्द्र	नदवा		बाह्य	हरेक महिना १५ गते	सुर्यप्रकाश कोहार	९८६७२२७४०८	खोप केन्द्र भवन
७	६	आधारभुत स्वा के ६	पोखरापाली		संस्थागत	हरेक महिना १६ गते	नेन्सी अग्रहरी	९८२५४३०१४६	आ. स्वा के
८	१०	मंझरिया स्वास्थ्य चौकी	मन्झरिया		संस्थागत	हरेक महिना १७ गते	सुर्यप्रकाश कोहार	९८६७२२७४०८	संस्थामै
९	११	आधारभुत स्वा के 11	रानीपाकड		संस्थागत	हरेक महिना १५ गते	सावित्रा पराजुली	९८४७०६४४३०	आ. स्वा के
१०	१३	शहरी स्वास्थ्य केन्द्र १३	पाडाटिकर		संस्थागत	हरेक महिना १६ गते			आ. स्वा के
११	१	आधारभुत स्वा के 1	सण्डा		संस्थागत	हरेक महिना १७ गते	सजना भण्डारी	९८४७०७८६६८	आ. स्वा के

क्र. सं.	वडा नं.	खोप केन्द्रको नाम	खोप केन्द्रको ठेगाना (टोल)	खोप केन्द्र सञ्चालन गर्ने स्वास्थ्य संस्थाको	खोप केन्द्रको प्रकार	खोप केन्द्र संचालन हुने गते/बार	खोप सेवा प्रदाय स्वास्थ्यकर्मीको नाम	सम्पर्क नम्बर	खोप केन्द्र भवनको अवस्था
१२	१२	जमुवाड स्वास्थ्य चौकी	जमुवाड		संस्थागत	हरेक महिना १८ गते			संस्थामै
१३	१४	ऐचावल खोप केन्द्र	ऐचावल		बाह्य	हरेक महिना १५ गते	सुनिता कुमाल	९८६९४५७७२१	मन्दिरको भवन
१४	१४	पर्सावल खोप केन्द्र	पर्सावल		बाह्य	हरेक महिना १६ गते			स्थानियको घरमा
१५	१४	अमरौट स्वास्थ्य चौकी	डैनहवा		संस्थागत	हरेक महिना १८ गते	गुमा थापा	९८४७५१११५६	संस्थामै
१६	१४	अमरौट खोप केन्द्र	अमरौट		बाह्य	हरेक महिना १७ गते			रेडक्रसको भवन
१७	१५	घिनाहा खोप केन्द्र	घिनाहा		बाह्य	हरेक महिना ५ गते	सुनिल चौधरी	९८६९४७७७५१	खोपकेन्द्र भवन
१८	१५	आधारभुत स्वा के १५	सुक्रौली		संस्थागत	हरेक महिना ६ गते			आ. स्वा के
१९	१५	ननई खोप केन्द्र	ननई		बाह्य	हरेक महिना ७ गते	रम्भा चौधरी	९८१५४०६५३१	खोपकेन्द्र भवन
२०	१५	सुक्रौली स्वास्थ्य चौकी	जमुनिया		संस्थागत	हरेक महिना ८ गते			संस्थामै
२१	१६	अमहवा खोप केन्द्र	अमहवा		बाह्य	हरेक महिना ५ गते	टिकाराम पोखरेल	९८५७०१३९८३	विद्यालयमा
२२	१६	तोनवा खोप केन्द्र	तोनवा		बाह्य	हरेक महिना ६ गते			स्थानियको घरमा
२३	१६	हकुई स्वास्थ्य चौकी	हकुई		संस्थागत	हरेक महिना ७ गते	आशा जोशी	९८४७३२६६९०	संस्थामै
२४	१६	हकुई स्वास्थ्य चौकी	हकुई		संस्थागत	हरेक महिना ८ गते			संस्थामै
२५	१७	पटखौली खोप केन्द्र	पटखौली		बाह्य	हरेक महिना ५ गते	पार्वती चौधरी	९८६९४७७९३७	रेडक्रसको भवन
२६	१७	देवगाँव स्वास्थ्य चौकी	देवगाव		संस्थागत	हरेक महिना ६ गते			संस्थामै
२७	१७	बरारी खोप केन्द्र	बरारी		बाह्य	हरेक महिना ७ गते	बन्दना चौधरी	९८६५२४३९५४	खोपकेन्द्र भवन
२८	१७	पिपरहिया खोप केन्द्र	पिपरहिया		बाह्य	हरेक महिना ८ गते			खोपकेन्द्र भवन
२९	१८	बडगो खोप केन्द्र	बडगो		बाह्य	हरेक महिना ५ गते	अक्षयकुमार पासी	९८४७०८११६९	स्व.से.को घर
३०	१८	पण्डितपुर खोप केन्द्र	पण्डितपुर		बाह्य	हरेक महिना ६ गते			मन्दिरको भवन
३१	१८	धरमपुर खोप केन्द्र	धरमपुर		बाह्य	हरेक महिना ७ गते	प्रिती गुरुङ	९८५७०४६१६७	सामुदायिक भ.

क्र. सं.	वडा नं.	खोप केन्द्रको नाम	खोप केन्द्रको ठेगाना (टोल)	खोप केन्द्र सञ्चालन गर्ने स्वास्थ्य संस्थाको	खोप केन्द्रको प्रकार	खोप केन्द्र संचालन हुने गते/बार	खोप सेवा प्रदाय स्वास्थ्यकर्मीको नाम	सम्पर्क नम्बर	खोप केन्द्र भवनको अवस्था
३२	१८	अमरवन स्वास्थ्य चौकी	बन्जरिया		संस्थागत	हरेक महिना ८ गते			संस्थामै
पाल्हीनन्दन गाउँपालिकाको जम्मा खोपकेन्द्र संख्या २६ खोप सेसन संख्या २९									
१	१	शंकरपुर खोप केन्द्र	शंकरपुर	सरकारी	बाह्य	हरेक महिना ६ गते	खुवलाल धोवी	९८३७२९१४७४	खोप केन्द्र भवन
२	१	छोटकीसुनरी खोप केन्द्र	छोटकीसुनारी		बाह्य	हरेक महिना ५ गते			स.से.को घरमा
३	१	बडकीसुनरी खोप केन्द्र	बडकीसुनारी		बाह्य	हरेक महिना ७ गते	चम्पादेवी पाण्डे	९८०५४३३६००	स्व.से.को घर
४	१	स्वास्थ्य चौकी रमपुरवा	रमपुरवा		संस्थागत	हरेक महिना ८ गते			स्वास्थ्य संस्थामा
५	२	सुगौली खोप केन्द्र	सुगौली		बाह्य	हरेक महिना ५ गते	चन्दादेवी कर्ण	९८१६४२९८८५	खोप केन्द्र भवन
६	२	अमानीगंज खोप केन्द्र	अमानीगंज		बाह्य	हरेक महिना ६ गते			समाजसेवीको घरमा
७	२	मुडेरा खोप केन्द्र	मुडेरा		बाह्य	हरेक महिना ७ गते	किशुन कोहार	९८०४४९५६४२	खोप केन्द्र भवन
८	२	स्वास्थ्य चौकी हरपुर	हरपुर		संस्थागत	हरेक महिना ८ गते			स्वास्थ्य संस्थामा
९	३	बेलासपुर १ खोप केन्द्र	बेलासपुर		बाह्य	हरेक महिना ५ गते	चन्झा वली	९८४७०६५२५४	स्वास्थ्य संस्थामा
१०	३	बेलासपुर + बिजयपुर २	बिजयपुर		बाह्य	हरेक महिना ६ गते			
११	३	पर्सिया खोप केन्द्र	पर्सिया		बाह्य	हरेक महिना ७ गते	गायत्रीदेवी गुसा	९८४७०६५२५५	
१२	३	स्वास्थ्य चौकी कुश्मा	कुश्मा		संस्थागत	हरेक महिना ८ गते			
१३	४	बरमपुरवा धर्मशाला	बरमपुरवा		बाह्य	हरेक महिना ५ गते	विष्णु प्रसाद पाण्डे	९८४७२६७८५७	सरकारी भवनमा
१४	४	वैरवा धर्मशाला	वैरवा		बाह्य	हरेक महिना ६ गते			खोप केन्द्र भवन
१५	४	पाल्ही खोप केन्द्र	पाल्ही		बाह्य	हरेक महिना ७ गते	लक्ष्मी अधिकारी	९८४८७२९९५९	पाल्ही आ. औ. भवनमा
१६	४	पाल्ही अस्पताल भवन	लोरौली		संस्थागत	हरेक हप्ता बिहीबार			स्वास्थ्य संस्थामा
१७	५	विष्णुपुरा खोप केन्द्र	विष्णुपुरा		बाह्य	हरेक महिना ५ गते	मुन्ना नापित	९८६७१०००९५	मन्दिरमा

क्र. सं.	वडा नं.	खोप केन्द्रको नाम	खोप केन्द्रको ठेगाना (टोल)	खोप केन्द्र सञ्चालन गर्ने स्वास्थ्य संस्थाको	खोप केन्द्रको प्रकार	खोप केन्द्र संचालन हुने गते/बार	खोप सेवा प्रदाय स्वास्थ्यकर्मीको नाम	सम्पर्क नम्बर	खोप केन्द्र भवनको अवस्था
१८	५	चमनटोला खोप केन्द्र	चमानटोला		बाह्य	हरेक महिना ६ गते			स्वयसेविकाको घरमा
१९	५	गेरमा खोप केन्द्र	गेरमा		बाह्य	हरेक महिना ७ गते	सृष्टि गुप्ता	९८४७४९९१५५	खोप केन्द्रको भवन
२०	५	शिसवा खोप केन्द्र	शिसवा		बाह्य	हरेक महिना ८ गते			स्वयसेविकाको घरमा
२१	५	स्वास्थ्य चौकी गेरमी	गेरमी		संस्थागत	हरेक महिना ९ गते			स्वास्थ्य संस्थामा
२२	६	लगडीपाकड खोप केन्द्र	लगडीपाकड		बाह्य	हरेक महिना ५ गते	सिकेन्द्र साहानी	९८६७०२२७१५	खोप केन्द्र भवन
२३	६	राजाबारी खोप केन्द्र	राजाबारी		बाह्य	हरेक महिना ६ गते			खोप केन्द्र भवन
२४	६	पडरी खोप केन्द्र	पडरी		बाह्य	हरेक महिना ७ गते	नन्दकला शर्मा	९८६७४५४१५५	स्वयसेविकाको घरमा
२५	६	स्वास्थ्य चौकी सनई	सनई		संस्थागत	हरेक महिना ८ गते			स्वास्थ्य संस्थामा
२६	६	रगरगंज खोप केन्द्र	रगरगंज		बाह्य	हरेक महिना ९ गते			स्वयसेविकाको घरमा
सरावल गाउँपालिकाको जम्मा खोपकेन्द्र संख्या २६ खोप सेसन संख्या २६									
१	१	तिलकपुर स्वास्थ्य चौकी	तिलकपुर	सरकारी	संस्थागत	हरेक महिना १५ गते	पार्वती कण्डेल	९८४७१९९७५७	संस्थामै
२	१	सालबास खोप केन्द्र	सालबास		बाह्य	हरेक महिना १६ गते			सामुदायिक भवन
३	१	बासा खोप केन्द्र	बासा		बाह्य	हरेक महिना १७ गते	ज्योति खनाल	९८४७०१७८९४	सामुदायिक भवन
४	२	दंगिया खोप केन्द्र	दंगिया		बाह्य	हरेक महिना १५ गते	शान्ती पुरी	९८४०९५९७७९	खोप केन्द्र भवन
५	२	मगरमुढहा खोप केन्द्र	मगरमुढा		बाह्य	हरेक महिना १६ गते			खोप केन्द्र भवन
६	२	अत्रहट्टी खोप केन्द्र	अत्रहट्टी		बाह्य	हरेक महिना १७ गते	अनिता कुमारी चौधरी	९८४८७२३४१४	खोप केन्द्र भवन
७	२	मनरी स्वास्थ्य चौकी	मनरी		संस्थागत	हरेक महिना १८ गते			संस्थामै
८	३	पटनी खोप केन्द्र	पटनी		बाह्य	हरेक महिना १५ गते	देवराज चौधरी	९८१९४०८६५५	खोप केन्द्र भवन
९	३	महुवा खोप केन्द्र	महुवा		बाह्य	हरेक महिना १६ गते			खोप केन्द्र भवन
१०	३	स्वास्थ्य चौकी सरावल	सरावल		संस्थागत	हरेक महिना १७ गते	अजिवु नेसा	९८६७५९७५१०	संस्थामै

क्र. सं.	वडा नं.	खोप केन्द्रको नाम	खोप केन्द्रको ठेगाना (टोल)	खोप केन्द्र सञ्चालन गर्ने स्वास्थ्य संस्थाको	खोप केन्द्रको प्रकार	खोप केन्द्र संचालन हुने गते/बार	खोप सेवा प्रदाय स्वास्थ्यकर्मीको नाम	सम्पर्क नम्बर	खोप केन्द्र भवनको अवस्था
११	३	गोईनी खोप केन्द्र	गोईनी		बाह्य	हरेक महिना १८ गते			खोप केन्द्र भवन
१२	४	बडसार खोप केन्द्र	बडसार		बाह्य	हरेक महिना १५ गते	सुमन कुमारी यादव	९८२२२२२१३५	सामुदायिक भवन
१३	४	ललितपुर खोप केन्द्र	ललितपुर		बाह्य	हरेक महिना १६ गते			सामुदायिक भवन
१४	४	मंगलापुर सा. स्वा ईकाइ	मंगलापुर		संस्थागत	हरेक महिना १७ गते	विन्दमाया चौधरी	९८४७२९८१६६	स्वास्थ्य संस्थामा
१५	४	गोबरहिया खोप केन्द्र	गोबरहिया		बाह्य	हरेक महिना १८ गते			सामुदायिक भवन
१६	५	फुलवरिया खोप केन्द्र	पफुलबरिया		बाह्य	हरेक महिना १५ गते	रामबेलास अहिर	९८६९४७७७२१	सामुदायिक भवन
१७	५	धनगडवा खोप केन्द्र	धनगडवा		बाह्य	हरेक महिना १६ गते			खोप केन्द्र भवन
१८	५	स्वा. चौकी बडहरादु बौलिया	दुबौलिया		संस्थागत	हरेक महिना १७ गते	आस्मा चौधरी	९८०४४९२४००	स्वास्थ्य संस्थामा
१९	६	मधवलिया खोप केन्द्र	मधवलिया		बाह्य	हरेक महिना १५ गते	मनिता कुमारी सिंह	९८०६९९३०६०	सामुदायिक भवन
२०	६	स्वा. चौकी रामपुर खडौना	खडौना		संस्थागत	हरेक महिना १६ गते			स्वास्थ्य संस्थामा
२१	६	कुर्थावल खोप केन्द्र	कुर्थावल		बाह्य	हरेक महिना १७ गते	अनुजा राई	९८६२१३९६३८	सामुदायिक भवन
२२	६	गडौरी खोप केन्द्र	गडौरी		बाह्य	हरेक महिना १८ गते			सामुदायिक भवन
२३	७	गणेशपुर खोप केन्द्र	गणेशपुर		बाह्य	हरेक महिना १५ गते	सन्जोग कु.हरिजन	९८४७२८८८१५	स्थानियको घरमा
२४	७	भन्सारटोल खोप केन्द्र	भन्सार टोल		बाह्य	हरेक महिना १६ गते			स्थानियको घरमा
२५	७	मोजरहिया खोप केन्द्र	मोजरहिया		बाह्य	हरेक महिना १७ गते	मंजुला चौधरी	९७६६३१३५०१	स्थानियको घरमा
२६	७	स्वास्थ्य चौकी भुजहवा	भुजहवा		संस्थागत	हरेक महिना १८ गते			स्वास्थ्य संस्थामा
प्रतापपुर गाउँपालिकाको जम्मा खोपकेन्द्र संख्या ३२ खोप सेसन संख्या ३२									
१	१	जगन्नाथपुर प्रा. स्वा के	सेमरी	सरकारी	संस्थागत	हरेक महिना १५ गते	प्रमिला वि क	९८१५४१२२७२	संस्थामै
२	२	जमुनिया खोप केन्द्र	जमुनिया		बाह्य	हरेक महिना १६ गते			सामुदायिक भवन
३	२	सोनबर्षा खोप केन्द्र	सोनबर्सा		बाह्य	हरेक महिना १७ गते	सन्तोषी नेपाली	९८६७२३६०४३	स्वयमसेविकाको घर

क्र. सं.	वडा नं.	खोप केन्द्रको नाम	खोप केन्द्रको ठेगाना (टोल)	खोप केन्द्र सञ्चालन गर्ने स्वास्थ्य संस्थाको	खोप केन्द्रको प्रकार	खोप केन्द्र संचालन हुने गते/बार	खोप सेवा प्रदाय स्वास्थ्यकर्मीको नाम	सम्पर्क नम्बर	खोप केन्द्र भवनको अवस्था
४	२	गोपिगंज खोप केन्द्र	गोपिगंज		बाह्य	हरेक महिना १८ गते			आफ्नै भवन
५	२	सिसहनिया खोप केन्द्र	सिसहनिया		बाह्य	हरेक महिना १९ गते			आमा समूहको भवन
६	३	बरगदवा खोप केन्द्र	बरगदवा		बाह्य	हरेक महिना १५ गते	रचना थापा	९८६७२२३४९९	सामुदायिक भवन
७	३	गिदहवा खोप केन्द्र	गिदहवा		बाह्य	हरेक महिना १६ गते			सामुदायिक भवन
८	३	स्वास्थ्य चौकी सोमनी	सोमनी		संस्थागत	हरेक महिना १८ गते	मंगलादेवी चौधरी	९८४७२७३४४८	संस्थामै
९	४	पचफेडा खोप केन्द्र	पचफेडा		बाह्य	हरेक महिना १५ गते	सरस्वती न्यौपाने	९८४०९५०१९४	धर्मशाला
१०	४	हर्सपुरा खोप केन्द्र	हर्सपुरा		बाह्य	हरेक महिना १६ गते			आमा समूहको आध्यक्षको घर
११	४	बर्दघाटे खोप केन्द्र	बर्दघाटे		बाह्य	हरेक महिना १७ गते	माया यादव	९८४७२४०१९१	खोप केन्द्र भवन
१२	४	दरखासे खोप केन्द्र	दरखासे		बाह्य	हरेक महिना १८ गते			खोप केन्द्र भवन
१३	४	स्वास्थ्य चौकी ठुलोखैरटवा	खैरटवा		संस्थागत	हरेक महिना १९ गते			संस्थामै
१४	५	बैदौली पुल खोप केन्द्र	बैदौली पुल		बाह्य	हरेक महिना १५ गते	नैना पुरी	९८१५३५४५७०	सामुदायिक भवन
१५	५	श्रीरामपुर खोप केन्द्र	श्रीरामपुर		बाह्य	हरेक महिना १६ गते			स्वयमसेविकाको घर
१६	५	धमौली खोप केन्द्र	धमौली		बाह्य	हरेक महिना १८ गते	बिरेन्द्र कुमार चौधरी	९८४७५५८९९९	स्वयमसेविकाको घर
१७	५	स्वास्थ्य चौकी बैदौली	बैदौली		संस्थागत	हरेक महिना १९ गते			संस्थामै
१८	८	फट्की खोप केन्द्र	फट्की		बाह्य	हरेक महिना १५ गते	श्रीषा सिंह थापा	९८६९२०२८९२	सामुदायिक स्कुल कोठामा
१९	८	बद्रीघाट खोप केन्द्र	बद्रीघाट		बाह्य	हरेक महिना १६ गते	सुरजलाल गुप्ता	९८६७२२६६९	स्वयमसेविकाको घर
२०	८	पिपरपाती खोप केन्द्र	पिपरपाती		संस्थागत	हरेक महिना १७ गते			संस्थामै
२१	६	हरपुर खोपकेन्द्र	हरपुर		बाह्य	हरेक महिना १५ गते	बुद्धिराम चौधरी	९८४००४२४४०	आमा समुहको अध्यक्षको घर

क्र. सं.	वडा नं.	खोप केन्द्रको		खोप केन्द्र सञ्चालन गर्ने स्वास्थ्य संस्थाको	खोप केन्द्रको प्रकार	खोप केन्द्र संचालन हुने	खोप सेवा प्रदाय स्वास्थ्यकर्मीको नाम	सम्पर्क नम्बर	खोप केन्द्र भवनको अवस्था
		नाम	ठेगाना (टोल)			गते/बार			
२२	६	बैरिया खोपकेन्द्र	बैरिया		बाह्य	हरेक महिना १६ गते			आफ्नै भवन
२३	६	कठहवा खोपकेन्द्र	कठहवा		बाह्य	हरेक महिना १७ गते	शिवानी पाठक	९८२१५१४०४२	स्वयमसेविकाको घर
२४	६	स्वास्थ्य चौकी गुठीप्रसौनी	पर्सौनी		संस्थागत	हरेक महिना १८ गते			संस्थामै
२५	७	गोबरहिया खोप केन्द्र	गोबरहिया		बाह्य	हरेक महिना १५ गते	श्वेता चौधरी	९८६३८७२५९०	आफ्नै भवन
२६	७	मेघही खोप केन्द्र	मेघही		बाह्य	हरेक महिना १६ गते			आफ्नै भवन
२७	७	झुलनीपुर खोप केन्द्र	झुलनीपुर		बाह्य	हरेक महिना १७ गते	दिव्यान्जली कोईरी	९८४२९३५९४५	आफ्नै भवन
२८	७	स्वास्थ्य चौकी गुठीसुर्यपुरा	सुर्यपुरा		संस्थागत	हरेक महिना १८ गते			संस्थामै
२९	८	खैरहनी खोप केन्द्र	प्रतापपुर		बाह्य	हरेक महिना १५ गते	खुश्बु यादव	९८२५४०२४०३	धर्मशाला
३०	८	प्रतापपुर खोप केन्द्र	प्रतापपुर		बाह्य	हरेक महिना १६ गते			स्वयमसेविकाको घर
३१	८	अठीलही खोप केन्द्र	अठीलही		बाह्य	हरेक महिना १७ गते	लोकमाया चौधरी	९८४७०९५६०५	स्वयमसेविकाको घर
३२	८	स्वा. चौकी भवन प्रतापपुर	बेलाटारी		संस्थागत	हरेक महिना १८ गते			संस्थामै
सुस्ता गाउँपालिकाको जम्मा खोपकेन्द्र संख्या २० खोप सेसन संख्या २०									
१	१	बरुवा खोप केन्द्र	बरुवा	सरकारी	बाह्य	हरेक महिना १५ गते	राधा कुमारी गुरौ	९८४७१४११२७	आमा समूहको भवन
२	१	वडाकार्यालय खोप केन्द्र	रुपौलिया		बाह्य	हरेक महिना १६ गते			वडाकार्यालयको सभाहल
३	१	बालपुरी महिला भवन	बनदेवी		बाह्य	हरेक महिना १७ गते	राम किशोर शर्मा	९८६४५४२८५३	कृष्णमन्दिरमा
४	१	स्वा. चौकी भवन रुपौलिया	छिवनी		संस्थागत	हरेक महिना १८ गते			स्वास्थ्य संस्थामै
५	२	फेचुवा पुल खोप केन्द्र	फेनहरा		बाह्य	हरेक महिना १५ गते	कमला आचार्य	९८४७२२०२३५	स्वयमसेविकाको घरमा
६	२	महलवारी खोप केन्द्र	महलवारी		बाह्य	हरेक महिना १६ गते			खोप केन्द्र भवनमा
७	२	गुदरिया महिला भवन	गुदरिया		बाह्य	हरेक महिना १७ गते	सलिकुन निसा	९८२५४२५२९५	सामुदायिक भवनमा

क्र. सं.	वडा नं.	खोप केन्द्रको		खोप केन्द्र सञ्चालन गर्ने स्वास्थ्य संस्थाको	खोप केन्द्रको प्रकार	खोप केन्द्र संचालन हुने	खोप सेवा प्रदाय स्वास्थ्यकर्मीको नाम	सम्पर्क नम्बर	खोप केन्द्र भवनको अवस्था
		नाम	ठेगाना (टोल)			गते/बार			
८	२	स्वास्थ्य चौकी भवन कुडिया	कुडिया		संस्थागत	हरेक महिना १८ गते			स्वास्थ्य संस्थामै
९	३	शेखुवाना खोप केन्द्र	शेखुवाना		बाह्य	हरेक महिना १५ गते	गणेश कोईरी	९८४४७०२१५४	खोप केन्द्र भवनमा
१०	३	पत्थरकला खोप केन्द्र	पत्थरकला		बाह्य	हरेक महिना १६ गते			खोप केन्द्र भवनमा
११	३	श्रीनगर आधारभुत स्वा. के	रेता		संस्थागत	हरेक महिना १७ गते	गुलक्सा खातुन	९७४२९९३०४४	स्वास्थ्य संस्थामै
१२	४	विर्ता खोप केन्द्र	विर्ता		बाह्य	हरेक महिना १५ गते	कृष्णा डुम्रे	९८४८५५६०१३	मन्दिरमा
१३	४	दुर्गा मन्दिर खोप केन्द्र	दुर्गा टोल		बाह्य	हरेक महिना १६ गते			मन्दिरमा
१४	४	गोकुलनगर खोप केन्द्र	गोकुलनगर		बाह्य	हरेक महिना १७ गते	प्रेम कुमारी चौधरी	९८६७४२६००१	सामुदायिक भवनमा
१५	४	स्वास्थ्य चौकी भवन नर्सही	नर्सही		संस्थागत	हरेक महिना १८ गते			स्वास्थ्य संस्थामै
१६	१२	नथई नगर खोप केन्द्र	नथईनगर		बाह्य	हरेक महिना १५ गते	विन्दु थापा	९८४३५१८३२०	स्वयमसेविकाको घरमा
१७	१३	महलवारी खोप केन्द्र	पतरका		बाह्य	हरेक महिना १६ गते			स्वयमसेविकाको घरमा
१८	१३	रतनगंज खोप केन्द्र	रतनगंज		बाह्य	हरेक महिना १७ गते	पुर्णानन्द पाल	९८४१६४२३३७	सामुदायिक भवनमा
१९	१४	स्वास्थ्य चौकी पक्लीहवा	बेलवानी		संस्थागत	हरेक महिना १८ गते			स्वास्थ्य संस्थामै
२०	१४	सुस्ता सा. स्वा ईकाइ	सुस्तापारी		संस्थागत	हरेक महिना १७ गते	अशोक चौधरी	९८६७१७८३१६	स्वास्थ्य संस्थामै

अनुसूची ३: नवलपरासी (ब.सु.प) जिल्लाको जिल्ला समन्वय समितिका पदाधिकारीहरुको नामावली

सि.नं.	समितिका पदाधिकारीको नाम थर	पद	सम्पर्क नं.
१	भगौती यादव	प्रमुख	९८५७०४५६७८
२	रामदयाल तेली	उप प्रमुख	९८६७४२८६४३
३	धनिराम चौधरी	सदस्य	९८४७५५८९५२
४	मकबुल मिया	सदस्य	९८२६४४१०८६
५	यम बहादुर दर्लामी मगर	सदस्य	९८४४७८८३१०
६	ईन्दिरा रोक्का	सदस्य	९८४७२५६८२०
७	शारदा परियार	सदस्य	९८४७१३४२५६
८	शोभा चौधरी	सदस्य	९८१५४८३८९०
९	लवाङ्गदी देवी हरिजन	सदस्य	९८२१५१८५५६

अनुसूची ४: नवलपरासी (ब.सु.प) जिल्लाका स्थानीय तहका प्रमुख/अध्यक्ष, उपप्रमुख/उपाध्यक्ष र वडाध्यक्षहरुको नामावली

पालिका	नाम थर	पद	वडा	मोबाईल नं.
बर्दघाट नगरपालिका	शम्भु लाल श्रेष्ठ	प्रमुख		९८५७०८१४००
	रुद्र प्रकाश उपाध्याय	उप प्रमुख		९८५७०८१४०१
	सन्दीप सापकोटा	वडा अध्यक्ष	१	९८५७०८०००६
	गणेश बहादुर क्षेत्री	वडा अध्यक्ष	२	९८५७०८१८७१
	प्रकाश चन्द्र अधिकारी	वडा अध्यक्ष	३	९८५७०८०५१०
	वेधविना तिवारी	वडा अध्यक्ष	४	९८५७०८००३९
	विमला गुरुङ्ग	वडा अध्यक्ष	५	९८६८१३९६१४
	रोहित थारु	वडा अध्यक्ष	६	९८५७०८१२०१
	ध्रुर्व थारु	वडा अध्यक्ष	७	९८४७२७३७६९
	कविराज आचार्य	वडा अध्यक्ष	८	९८५७०८१०००
	चन्द्रकान्त चापागाई	वडा अध्यक्ष	९	९८५७०२८३५०
	राजु मिश्र	वडा अध्यक्ष	१०	९८५७०८०८५५
	फणेन्द्र चौधरी	वडा अध्यक्ष	११	९८६४४०५१०२

पालिका	नाम थर	पद	वडा	मोबाईल नं.
	उमाशंकर चौधरी	वडा अध्यक्ष	१२	९८५७०८२२०६
	नर बहादुर चौधरी	वडा अध्यक्ष	१३	९८४७०६८२२७
	सन्त बहादुर गाहा	वडा अध्यक्ष	१४	९८४७४६१९७८
	रुद्र बहादुर आले	वडा अध्यक्ष	१५	९८५७०८०३८८
	भिम काजी गुरुङ्ग	वडा अध्यक्ष	१६	९८५७०८२८८९
सुनवल नगरपालिका	बिमला अर्याल	प्रमुख		९८४७३२६२२३
	सुर्यप्रसाद दुबे	उप प्रमुख		९८५७०२५९०१
	मन वहादुर थापा	वडा अध्यक्ष	१	९८४०२८९८९९
	राजेन्द्र यादव	वडा अध्यक्ष	२	९८४७०६४८४८
	पबिन गुरुङ	वडा अध्यक्ष	३	९८४७०५८५४६
	बालकृष्ण पंगेनी	वडा अध्यक्ष	४	९८४४७०७००५
	नेत्रलाल शर्मा तिबारी	वडा अध्यक्ष	५	९८६७२५२३१०
	हिमलाल शर्मा	वडा अध्यक्ष	६	९८४७३२६०७९
	नारायण प्रसाद आचार्य	वडा अध्यक्ष	७	९८५७०२९१८०
	देउ बहादुर गुरुङ	वडा अध्यक्ष	८	९८५७०४६०३७
	बिरवल चौधरी	वडा अध्यक्ष	९	९८६७१२८०६९
	देिलबहादुर थापा	वडा अध्यक्ष	१०	९८६७०४४७४५
	कमल प्रसाद चुवाई	वडा अध्यक्ष	११	९८४७२९११४०
	चुरामणी पौडेल	वडा अध्यक्ष	१२	९८५७०४५५०७
	कृष्ण प्रसाद पौडेल वगाले	वडा अध्यक्ष	१३	९८४७२८७४८१
रामग्राम नगरपालिका	धनपत यादव	प्रमुख		९८५७०४५४२५
	संझना चौधरी	उप प्रमुख		९८४७०८१६४३
	रुद्र प्रकाश उपाध्याय	वडा अध्यक्ष	१	९८४७०४२२७७
	निरज रौनियार	वडा अध्यक्ष	२	९८०२६०२६७२
	उज्जवल न्यौपाने	वडा अध्यक्ष	३	९८४९३८८१८१
	मदन यादव	वडा अध्यक्ष	४	९८५७०४५४२३
	राम वृक्ष अहिर	वडा अध्यक्ष	५	९८४७०४२०३१
	विद्या सागर त्रिपाठी	वडा अध्यक्ष	६	९८५७०४५२५८
	रबिन्द्र यादव	वडा अध्यक्ष	७	९८१७४९६११५

पालिका	नाम थर	पद	वडा	मोबाईल नं.
	महेन्द्र प्रसाद नाउ (ठाकुर)	वडा अध्यक्ष	८	९८४७३२६८२८
	भोज नारायण यादव	वडा अध्यक्ष	९	९८५७०४६६४०
	सुरेश यादव	वडा अध्यक्ष	१०	९८४७१३६३०९
	धनि राम यादव	वडा अध्यक्ष	११	९८४७२९८४९८
	लोक बहादुर चौधरी	वडा अध्यक्ष	१२	९८०६९५५४२५
	असनारायण प्रसाद चौधरी	वडा अध्यक्ष	१३	९८४७०८१९१०
	ओम प्रकाश यादव	वडा अध्यक्ष	१४	९८५७०४६७६३
	धनपत यादव	वडा अध्यक्ष	१५	९८५७०४६२८८
	बिजय कुमार यादव	वडा अध्यक्ष	१६	९८२१४११६०१
	कन्है प्रसाद कोईरी	वडा अध्यक्ष	१७	९८४७०४१९५७
	गोपाल डिस्वा मगर	वडा अध्यक्ष	१८	९८०७४०१२३३
पाल्हिनन्दन गाउँपालिका	बैजु प्रसाद गुप्ता	अध्यक्ष		९८५७०२४२९६
	फातुमा खातुन अन्सारी	उपाध्यक्ष		९८०७४३१८८०
	चुलाही प्रसाद यादव	वडा अध्यक्ष	१	९८५७०४६८९१
	जगदिस प्रसाद गुप्ता	वडा अध्यक्ष	२	९८०६९३६०४२
	गोधन प्रसाद हरिजन	वडा अध्यक्ष	३	९८५७०४६८९३
	रविन्द्र सहानी	वडा अध्यक्ष	४	९८५७०४६५९६
	दयाशंकर त्रिपाठी	वडा अध्यक्ष	५	९८२१९८२०९५
	कृष्णचन्द्र यादव	वडा अध्यक्ष	६	९८४७०४२०६७
सरावल गाउँपालिका	सुखाडी प्रसाद चौधरी	अध्यक्ष		९८५७०४६१८६
	बासमति चमार	उपाध्यक्ष		९८५७०४६१८५
	बिष्णु प्रसाद भट्टराई	वडा अध्यक्ष	१	९८५७०४५४३३
	शम्भु प्रसाद चौधरी	वडा अध्यक्ष	२	९८५७०४५०३०
	फिरंगी चौधरी	वडा अध्यक्ष	३	९८११९७९६९३
	सुरेश प्रसाद यादव	वडा अध्यक्ष	४	९८४७०७९१७४
	लक्ष्मण प्रसाद चौधरी	वडा अध्यक्ष	५	९८६७३०१३४४
	छोटेलाल गुप्ता	वडा अध्यक्ष	६	९७४८७००८७९
	हेयात खाँ धुनिया	वडा अध्यक्ष	७	९८६४५८१७८६
	उमेश चन्द्र यादव	अध्यक्ष		९८५७०२४४२८

पालिका	नाम थर	पद	वडा	मोबाईल नं.
प्रतापपुर गाउँपालिका	मानकुमारी चौधरी	उपाध्यक्ष		९८५७०४७४२९
	महेन्द्र बहादुर चौधरी	वडा अध्यक्ष	१	९८५७०८०२७९
	राम नरेश अहिर यादव	वडा अध्यक्ष	२	९८४७०५११८४
	ऋषि देव दास पटेल	वडा अध्यक्ष	३	९८६७३९८९६१
	जन्त्री प्रसाद बरई	वडा अध्यक्ष	४	९८५७०१३७३७
	रमेश कानु बनिया	वडा अध्यक्ष	५	९८६०६८०६२०
	केशव प्रसाद अधिकारी	वडा अध्यक्ष	६	९७४२४८८८००
	हरेन्द्र यादव	वडा अध्यक्ष	७	९८५७०२९९५८
	सन्तोष राजभर	वडा अध्यक्ष	८	९८६७९१०३११
	जय किशुन चौधरी	वडा अध्यक्ष	९	९८४७०७३७९०
सुस्ता गाउँपालिका	टेकनारायण उपाध्या	अध्यक्ष		९८५७०८०१६०
	गीता चौधरी	उपाध्यक्ष		९८५७०८२३११
	अशोक चौधरी	वडा अध्यक्ष	१	९८४७१५२५१९
	कृष्ण लाल मुखिया	वडा अध्यक्ष	२	९८५७०८२३०२
	हुरिलाल दुषाद	वडा अध्यक्ष	३	९८४७२९७९१३
	निल वहादुर गुरुङ	वडा अध्यक्ष	४	९८४७१६४१३१
	प्रभुनाथ अहिर	वडा अध्यक्ष	५	९८५७०४६०७४

अनुसूची ५: स्थानीय तहका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत तथा स्वास्थ्य शाखामा कार्यरत कर्मचारीको नामावली

पालिका	नाम थर	पद	मोबाईल नं.	ईमेल ठेगाना
बर्दघाट नगरपालिका	बाबुराम पौडेल	प्र.प्र. अधिकृत	९८५७६४३१११	
	इश्वरी प्रसाद न्यौपाने	वरिष्ठ ज.स्वा. अ.	९८४७०८०९६५	isworineupane1971@gmail.com
	कृष्णहरि पौडेल	स्वास्थ्य अधिकृत	९८५७०८०१२५	krishnaharipoudel2034@gmail.com
	सीता शर्मा	स्वास्थ्य अधिकृत	९८४७०८८०४६	s9847088046@gmail.com
	रिकमान श्रेष्ठ	ज.स्वास्थ्य निरिक्षक	९८४५६७१३२०	rikmanshrestha11@gmail.com
	रिता काफ्ले	पोषण सहजकर्ता	९८४४७७६९७९	reeta.kafle.12@gmail.com
सुनवल न.पा.	शेषकान्त पौडेल	प्र.प्र. अधिकृत	९८५७६३८१११	
	कृष्ण प्रसाद न्यौपाने	ज.स्वा.अ. आठौं	९८५७०३८३४१	neupanekrishna98412gmail.com
	चरामणी नेपाल	स्वास्थ्य अधिकृत	९८५७०४५५८१	cmnepal7@gmail.com
	डिल्लीराज पराजुली	स्वास्थ्य अधिकृत	९८६७१६०८४९	
रामग्राम न.पा.	भुपेन्द्र पाण्डे	प्र.प्र. अधिकृत	९८५७६२८१११	
	रामनरेश राय	ब.ज.स्वा. अधिकृत	९८४७०३६२७९	rayramnaresh805@gmail.com
	अनिल खड्का	सि.अ.हे.व.अ. सातौं	९८४७०२७९४५	khadkaanil508@gmail.com
	सुरज हरिजन	ज.स्वा.नि.	९८५७०७०२४३	gautamsuraj678@gmail.com
पाल्हिनन्दन गा.पा.	दिनेश कु. गौड (कहार)	प्र.प्र. अधिकृत	९८५७०४६०३६	
	हरिशंकर गुप्ता	जनस्वास्थ्य अधिकृत	९८४७०५३१७३	hs8559983@gmail.com
	रेणु यादव	पब्लिक हेल्थ नर्स	९८१६३४५०७३	yrenu8567@gmail.com
	राजेश कुमार कुर्मी	बहु क्षे.पो. सहजकर्ता	९८०८४०३९८७	rajeshkurmi977@gmail.com
सरावल गा.पा.	श्रीप्रसाद गौतम	प्र.प्र. अधिकृत	९८५७०४६२६६	
	ओम नारायण देवकोटा	स्वास्थ्य अधिकृत	९८४७५४५८१०	devkotaom@gmail.com
	भिम भण्डारी	बहु क्षे.पो. सहजकर्ता	९८११४५५६६२	bhimbhandari163@gmail.com
प्रतापपुर गा.पा.	अनिता बि.क.थारु	प्र.प्र. अधिकृत	९८५७०६७५९३	
	मन्तोष कुमार मुराउ	ज.स्वा. नि.	९८४३४२०९०१	pratappurhealthsection@gmail.com
सुस्ता गा.पा.	हुमलाल भुसाल	प्र.प्र. अधिकृत	९८५७०८२३२०	
	केशरी देवी भट्टराई	जनस्वास्थ्य अधिकृत	९८५७८२२१८५	kdbhattarai26@gmail.com
	निर्मला कुशवाहा	स्वास्थ्य अधिकृत	९८६६८५१६६६	anm.nirmalakushwaha@gmail.com

अनुसूची ६: जिल्ला स्थित स्वास्थ्य संस्थाका संस्था प्रमुखहरुको विवरण

स्थानीय तह	स्वास्थ्य संस्थाको नाम	ठेगाना	संस्था प्रमुखको नाम थर	पद	मोबाईल नं.	ईमेल ठेगाना
बर्दघाट नगरपालिका	आ.स्वा.से.के. १	बर्दघाट-१	नारायाणी गाहा चन्द	सि.अ.हे.व.	९८४७५०४७१५	Chandnarayani219@gmail.com
	चिसापानी अ.	बर्दघाट-२	रमेशचन्द्र न्यौपाने	ज.स्वा.अ.	९८४७०२८५०९	rneupane509@gmail.com
	सा.स्वा.ई.सुखौरा	बर्दघाट-२	त्रिलोकी ठाकुर	अ.हे.व.	९७६७०४९४६४	Trilokthakur2330@gmail.com
	आ.स्वा.से.के. ३	बर्दघाट-३	गंगा कुमारी घिमिरे	अ.हे.व.	९८४७१९७२१६	Gangaghimire5250@gmail.com
	आ.स्वा.से.के. ४	बर्दघाट-४	सुदिपा शर्मा	ज.स्वा.नि.	९८४७०८१०६५	Sudeepasharma9@gmail.com
	माकर स्वा. चौकी	बर्दघाट-५	विश्वनाथ आचार्य	सि.अ.हे.व.अ.	९८४७०९९०४६	Acharyabishwa08@gmail.com
	आ.स्वा.से.के. ६	बर्दघाट-६	रन्जना कुमारी साह	हे.अ.	९७६२८००५४०	Ranjanasah982740@gmail.com
	आ.स्वा.से.के. ७	बर्दघाट-७	गायत्री पोखरेल	अ.हे.व.	९८४६६३५५४९	sirzupdl@gmail.com
	आ.स्वा.से.के. ८	बर्दघाट-८	ज्ञान प्रसाद न्यौपाने	सि.अ.हे.व.	९८४६७५८५९८	Neupanedibash7@gmail.com
	पंचनगर स्वा. चौ.	बर्दघाट-९	बाबुराम तिमिल्सिना	स्वा.अ.	९८४७०३९५८३	br.timilsina39@gmail.com
	आ.स्वा.से.के. १०	बर्दघाट-१०	राधा भणडारी	सि.अ.हे.व.	९८५७०४६१०९	radhapandey037@gmail.com
	आ.स्वा.से.के. ११	बर्दघाट-११	रोमलाल सुनार	सि.अ.हे.व.	९८४७१५८५६१	romlalsunar607@gmail.com
	आ.स्वा.से.के. १२	बर्दघाट-१२	शिक्षा शाही	सि.अ.न.मी.नि.	९८४७४२९९३६	shahishiksha43@gmail.com
	जहदा स्वा. चौकी	बर्दघाट-१३	मुक्तिराम बस्याल	स्वा.अ.	९८५७०६१६८१	basyalmukti42364@gmail.com
	दाउन्नेदेवी स्वा. चौकी	बर्दघाट-१४	पुष्पा शर्मा	सि.अ.हे.व.अ.	९८४६३१३६६२	pushpasharma1998np@gmail.com
	आ.स्वा.से.के. १५	बर्दघाट-१५	गीता अर्याल	सि.अ.हे.व.अ.	९८५७०८०२९५	basichealthcentre50@gmail.com
	आ.स्वा.से.के. १६	बर्दघाट-१६	अमृता वि.क.	सि.अ.न.मी.नि.	९८६०११८७७९	bkamrita64@gmail.com

स्थानीय तह	स्वास्थ्य संस्थाको नाम	ठेगाना	संस्था प्रमुखको नाम थर	पद	मोबाईल नं.	ईमेल ठेगाना
सुनवल नगरपालिका	शहरी स्वा. सेवा केन्द्र	सुनवल १	यमकला न्यौपाने	सि.अ.न.मी.नि.	९८४८०५३५६८	yamkalaneupane33@gmail.com
	आ. स्वा. से. के. २	सुनवल २	पदम ब. सिंजाली	ज स्वा नि	९८५६३०४१४३	magarsingjalipadam@gmail.com
	आ. स्वा. से. के. ३	सुनवल ३	तारा रेग्मी	अ.हे.व	९८४५८६५८१५	Tararegmi15@gmail
	आ. स्वा. से. के. ४	सुनवल ४	भोजेन्द्र पौडेल	सि.अ.हे.व.	९८४१८८१४१५	bhojendrapaudel@gmail.com
	आ. स्वा. से. के. ५	सुनवल ५	प्रमिला भुषाल	ज.स्वा.नि.	९८४७५९४१२७	paru.bhusal156@gmail.com
	आ. स्वा. से. के. ६	सुनवल ६	सपना शर्मा	अ.न.मी	९८६७७५२८९५	1995sapana@gmail.com
	आ. स्वा. से. के. ७	सुनवल ७	भरत कण्डेल	ज.स्वा.नि	९८६७३८६२२२	kandel.vrat@gmail.com
	सुनवल हे पो	सुनवल ८	अर्जुन कुमाल	ज.स्वा.अ	९८२१५८९७२२	Arjunkumal150@gmail.com
	स्वाठि हे पो	सुनवल ९	कमला गौतम	स्वा.अ.	९८४७०४८९७७	Kamalagautam1@gmail.com
	आ. स्वा. से. के. १०	सुनवल १०	भगबती बस्याल	सि.अ.हे.ब	९८४७५२१०२९	Bhasyalbhagwati38@gmail.com
	आ. स्वा.से.के. ११	सुनवल ११	रिता थापा	सि.अ.हे.व.	९८४६३०६४३०	Magarrita284@gmail.co
	रामनगर हे पो	सुनवल १२	मान बहादुर बि क	सि.अ.हे.व.	९८४७०४३१५१	Manbdrbk450@gmail.com
	आ. स्वा. से. के. १३	सुनवल १३	निर्मला पहराई	सि.अ.न.मि.	९८४४७९०७७६	Magarnilu58@gmail.com
रामग्राम नगरपालिका	आ. स्वा. से. के. १	रामग्राम १	गंगा भट्टराई	सि.अ.न.मी.	९८६७२०२१६३	Bhcramgram01@gmail.com
	आ. स्वा. से. के. २	रामग्राम २	फुलादेवी कोहार	सि.अ.न.मी.	९८४७१२७१४५	bhschatbazar@gmail.com
	आ. स्वा. से. के. ४	रामग्राम ४	दुर्गा गुप्ता	सि.अ.हे.व.	९८१२९७१०९५	Adharbhutswasthyasewa4@gmail.co m
	आ. स्वा. से. के. ६	रामग्राम ६	मन्जु यादव	अ.हे.व.	९८४७०७८६६८	bhscramgarmpokharapali@gmail.co m
	उनवछ स्वास्थ्य चौकी	रामग्राम ७	दयाराम नापित	सि.अ.हे.व.अ.	९८४७०७९५८८	unwachahealth.post@gmail.com

स्थानीय तह	स्वास्थ्य संस्थाको नाम	ठेगाना	संस्था प्रमुखको नाम थर	पद	मोबाईल नं.	ईमेल ठेगाना
	श.स्वा. सेवा केन्द्र ८	रामग्राम ८	रूपा चौधरी	सि.अ.हे.व	९८४७१२६२००	Saharikhendra79@gmail.com
	आ. स्वा. से. के. ९	रामग्राम ९	रहिसुन निशा	हे.अ.	९८१७५४५०४६	Basichealthjokwar9@gmail.com
	मंझरिया स्वास्थ्य चौकी	रामग्राम१०	राज कुमार श्रेष्ठ	सि.अ.हे.व.अ.	९८४७२९९५४१	manjhariyahp@gmail.com
	आ. स्वा. से. के. ११	रामग्राम११	कमला सुनारी मगर	ज.स्वा.नि.	९८४३३२७७२१	Ranipakadbasichealth11@gmail.com
	जमुवाड स्वास्थ्य चौकी	रामग्राम १२	रमेश कुमार पहारी	ज.स्वा.नि.	९८४७०६४३२६	Jamuwadhealthpost01@gmail.com
	शहरी स्वा. से.के. १३	रामग्राम १३	भागिरथी पाण्डे	अ.हे.व.	९८४७११७४९५	Bhimapandey25@gmail.com
	अम्रौट स्वास्थ्य चौकी	रामग्राम १४	उर्मिला यादव	ज.स्वा.नि.	९८४४७४३१७०	Urmilayadav43170@gmail.com
	आधारभूत स्वा.से.के.१५	रामग्राम १५	दिपेश चौधरी	सि.अ.हे.व.	९८१९४७५५७४	aadharbhutsukrauli@gmail.com
	सुक्रौली स्वास्थ्य चौकी	रामग्राम १६	बलराम सापकोटा	सि.अ.हे.व.अ.	९८४७०४४१५०	Sukraulihp3232@gmail.com
	हकुई स्वास्थ्य चौकी	रामग्राम १६	नियाज अहमद खाँ	सि.अ.हे.व.अ.	९८४७०२२७०५	Kniyaj23@gmail.com
	देवगाँउ स्वास्थ्य चौकी	रामग्राम १७	रतन कु. लाल दास	ज.स्वा.नि.	९८४१५५८४८८	devgaunhp@gmail.com
	अमरवन स्वास्थ्य चौकी	रामग्राम १८	विश्वनाथ चौधरी	सि.अ.हे.व.	९८४७०८११६९	Healthamarban113@gmail.com
पाल्हिनन्दन गाउँपालिका	रमपुरवा स्वास्थ्य चौकी	पाल्हिनन्दन-१	सुर्यनारायण चौधरी	स्वा.अ.	९८४७२१४६०३	surya7t7@gmail.com
	हरपुर स्वास्थ्य चौकी	पाल्हिनन्दन-२	त्रिभुवन पटेल	स्वा.अ.	९८५७०४६२७१	harpurhp2@gmail.com
	कुश्मा स्वास्थ्य चौकी	पाल्हिनन्दन-३	महेश्वर गुप्त	ज.स्वा.नि	९८५७०४५५०२	kushmahp3@gmail.com
	पाल्हीनन्दन आ. अ.	पाल्हिनन्दन-४	बृजेश कुमार यादव	ज.स्वा.नि	९८४६९६४६०४	palhinandanhopital@gmail.com
	गेरमी स्वास्थ्य चौकी	पाल्हिनन्दन-५	राजेश गुप्ता	ज.स्वा.नि	९८६७४१७७६०	germiph5@gmail.com
	सनइ स्वास्थ्य चौकी	पाल्हिनन्दन-६	धर्मीजित दास	ज.स्वा.नि	९८६७७१०३४५	dharmjeetkumarpatel@gmail.com
सरावल गा.पा.	तिलकपुर स्वास्थ्यचौकी	सरावल-१	अशोक कु. पाण्डेय	सि.अ.हे.व.अ.	९८४७०५५४६१	ap3938752@gmail.com
	मनरी स्वास्थ्यचौकी	सरावल-२	निलकण्ठ भण्डारी	सि.अ.हे.व.अ.	९८४७०५०४६९	nilkamalbhandari2037@gmail.com

स्थानीय तह	स्वास्थ्य संस्थाको नाम	ठेगाना	संस्था प्रमुखको नाम थर	पद	मोबाईल नं.	ईमेल ठेगाना
	सरावल स्वास्थ्यचौकी	सरावल-३	सुमन पन्त	ज.स्वा.अ.	९८५७०६४२३४	rjpant26@gmail.com
	मंगलापुर सा. स्वा.ईकाई	सरावल-४	अदालत चौधरी	ज.स्वा.नि.	९८६९५८६८१२	abhaytharu1595@gmail.com
	बडहरा दुबौलिया स्वा.चौ.	सरावल-५	विजय चौधरी कुर्मी	ज.स्वा.नि.	९८४७२१०७३७	sathivijay05@gmail.com
	रामपुरखडौना स्वा.चौकी	सरावल-६	रामशरण धोबी	सि.अ.हे.व.अ.	९८१४४४४९०९	dhobiramsharan909@gmail.com
	भुजहवा स्वास्थ्यचौकी	सरावल-७	रुप नारायण यादव	ज.स्वा.नि.	९८४७०८१०४२	rn470713@gmail.com
प्रतापपुर गाउँपालिका	भिठा आ स्वा. सेवा के.	प्रतापपुर-१	राजेश उपाध्याय	सि.अ.हे.व.	९८६७७९९०५३	rajeshwagle575@gmail.com
	जगरनाथपुर आ. अ.	प्रतापपुर-२	इन्द्र प्र. लामिछाने	स्वा.अ.	९८५७०८०४०५	jagannathpurbasich@gmail.com
	सोमनी स्वास्थ्य चौकी	प्रतापपुर-३	ऋषि देव चौधरी	स्वा.अ.	९८४७०४१०९१	chaudharyrishidev@gmail.com
	ठुलो खैरटवा स्वा.चौकी	प्रतापपुर-४	बैजनाथ शर्मा	सि.अ.हे.व.	९८४७४८२९५६	sharmabaijnath074@gmail.com
	बैदौली स्वास्थ्य चौकी	प्रतापपुर-५	बिनोद कु.कोहार	ज.स्वा.नि.	९८४५८१०५०१	bkbinodkumar2121@gmail.com
	गुठि प्रसौनी स्वा. चौकी	प्रतापपुर-६	मनोज गिरी	अ.हे.व.	९८५७०५९९९२	manoj.giri08003@gmail.com
	गुठिसूर्यपुरा स्वा.चौकी	प्रतापपुर-७	कौशल कु. यादव	सि.अ.हे.व.	९८६०७१९५५७	kaushaly016@gmail.com
	पिपरपाती आ. स्वा.से.के.	प्रतापपुर-८	निराजन तिवारी	हे.अ.	९८६४२३२५२०	nirajant27@gmail.com
	प्रतापपुर स्वास्थ्य चौकी	प्रतापपुर-९	संजय कुमार शर्मा	सि.अ.हे.व.	९८४७२६६६६२	sharmasanjay4422@gmail.com
सुस्ता गाउँपालिका	रुपौलिया स्वास्थ्य चौकी	सुस्ता -१	गणेश प्रसाद काफ्ले	सि.अ.हे.व.अ,	९८५७०१३७६४	ganeshkafle4278@gmail.com
	कुडिया स्वास्थ्य चौकी	सुुस्ता -२	संन्तोष पौडेल	सि.अ.हे.व.अ.	९८५७०८०५४२	paudelsantosh188@gmail.com
	आ स्वा से के श्रीनगर	सुस्ताा -३	गणेेश कोइरी	हे.अ.	९८४४७०२१५४	gkoiri25@gmail.com
	नर्सही स्वास्थ्य चौकी	सुस्ता -४	विकाश याादव	सि.अ.हे.व	९८६५१०१८६५	bikashyadhav490@gmail.com
	पक्लिहवा स्वास्थ्य चौकी	सुस्ता -५	धर्मेन्द्र कानु	ज.स्वा.नि	९८४४७१३७४६	dharmendarkanu818@gmail.com
	सामुदायिक स्वा इ	सुस्ता -५	अशोक चौधरी	अ.हे.व	९८६७१७८३१६	ashokkumar14321111@gmail.com

अनुसूचि ७: नवलपरासी (ब.सु.प.) जिल्लामा सञ्चालनमा रहेका एम्बुलेन्सको सम्पर्क विवरण

पालिका	संचालित संस्थाको नाम	एम्बुलेन्सको गाडी नं.	चालकको नाम थर	चालकको सम्पर्क नं.
बर्दघाट नगरपालिका	चिसापानी अस्पताल	लु १ झ ४१९	शिशिर गौतम	९८४७२७४५१५
	सहिद स्मृति सामुदायिक अस्पताल	लु २ च २००९	दिर्घमान चौधरी	९८६७०१९९९९
	सहिद स्मृति सामुदायिक अस्पताल	लु १ च ५७५१	धन ब. के.सी.	९८५७०८०७२५
	उद्योग वाणिज्य संघ, बर्दघाट	लु १ झ ४१६	अनिल कु. चौधरी	९८६४५५९७२२
	बुद्धमंगल रेडक्रस उपशाखा, भटौलिया	लु १ झ ४१७	मनोज यादव	९८६४५५९७२३
	नेपाल संयुक्त भुपु शैनिक, भुताहा	लु ३ च ७०२१	सुरेश लामिछाने	९७४९७९५३३३
	नेपाल रेडक्रस उपशाखा, भुताहा	लु १ च ७५८७	सोम खड्का	९८५७०८०६५६
	नव युवा क्लब, सुर्यनगर	लु १ झ ४१८	बुद्धि लामा	९८६४५५९७२४
	भुपु सैनिक, पालडाँडा	लु १ च ३९९८	नारायण के.सी.	९८६८२४४३०४
	उदय युवा क्लब	लु २ च ८६१७	मोहन सिंह राना	९८६७१९३१५६
सुनवल नगरपालिका	शहरी स्वास्थ्य सेवा केन्द्र १	BAA 0957	महेश तामाङ	९८६७०००७०१
	सुनवल स्वास्थ्य चौकि	BAA 0959	दल वहादुर तामाङ	९८४७४०७०९२
	स्वाठी स्वास्थ्य चौकि	BAA 0958	सुजन गुरुङ	९८५७०२९७८१
	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी सुनवल उपशाखा	लु १ च ४२४०	पुरुषोत्तम ढकाल	९८४७५३५९०१
रामग्राम नगरपालिका	अमरवन स्वास्थ्य चौकी	लु १ ब ७१५	कुलदिप यादव	९८१७५८९२४६
	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी जिल्ला शाखा	बा १ झ ७१६	अमरदीप गुप्ता	९८५७०८०७०२
	ने. रेडक्रस सोसाइटी हकुई उपशाखा	लु २ च ४०२	सुनिल ढाडी	९८६७३९८८५५
	पृथ्वीचन्द्र अस्पताल	लु १ झ ७५१	सन्तोष कु. साहानी	९८१५४०३१४८
पाल्हिनन्दन गाउँपालिका	पाल्हीनन्दन आधारभुत अस्पताल	BAA 0945	राजु सुनार	९८६७८५६८८०
	सनइ स्वास्थ्य चौकी	BAA 0946	सुरेन्द सहानी	९८०४४५४३४९
सरवाल गाउँपालिका	सरावल गाउँपालिका	BAA 0998	धन बहादुर चौधरी	९८५७०४७९५०
प्रतापपुर गाउँपालिका	प्रतापपुर स्वास्थ्य चौकी	लु १ झ ८००	सुरेन्द्र प्रसाद चौधरी	९७४९७९५२००
	गुठि सूर्यपुरा स्वास्थ्य चौकी	लु १ झ ७९९	नाथु चमार (हरिजन)	९७४९७९४८०२
सुस्ता गाउँपालिका	कुडिया स्वास्थ्य चौकी	लु १ झ ७२१	थर नारायण पञ्जियार	९८५७०४६७१३
	कुडिया स्वास्थ्य चौकी	ना अ प फ २१७	खीर नारायण चौधरी	९८४७०७१६२३

अनुसूची ८: जिल्लास्थित स्वास्थ्य क्षेत्रसँग सम्बन्धित निकायहरुको सम्पर्क विवरण

सि.नं.	निकाय	सम्पर्क नं.	ईमेल ठेगाना
१	पृथ्वी चन्द्र अस्पताल	०७८ ५२०१८८	pchnawalparasi@gmail.com
२	नवलपरासी आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र	९८५७०४८०११	dahcnawal@gmail.com
३	ने. रेडक्रस सोसाईटी जिल्ला शाखा नवलपरासी	०७८ ५२०१२५	nrcsnawalparasi@gmail.com
४	जिल्ला रक्तसँचार सेवा केन्द्र (ब्लड बैंक)	०७८ ५२०५२७	
५	स्वा. विमा बोर्ड, जिल्ला शाखा नवलपरासी (ब.सु.प)	०७८ ५९०३९९	nawalparasipa@hib.gov.np
६	डा. विनोद निता कंडेल आँखा अस्पताल	०७८ ५२०१४६	dbnkeh@lei.org.np

अनुसूची ९: केही महत्वपुर्ण ईमेल ठेगानाहरु

सि.नं.	निकाय	ईमेल ठेगाना
१	मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालय, लुम्बिनी प्रदेश	info.ocmcm@lumbini.gov.np
२	स्वास्थ्य मन्त्रालय, लुम्बिनी प्रदेश, लुम्बिनी प्रदेश	mohp.lumbini@gmail.com
३	स्वास्थ्य निर्देशनालय, लुम्बिनी प्रदेश	hd@lumbini.gov.np
४	प्रदेश स्वास्थ्य आपुर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, लुम्बिनी प्रदेश	Info.phlmc@lumbini.gov.np
५	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, लुम्बिनी प्रदेश	htc@lumbini.gov.np
६	जिल्ला समन्वय समिति नवलपरासी (ब.सु.प)	dccnawalparasi2073@gmail.com
७	जिल्ला प्रशासन कार्यालय नवलपरासी (ब.सु.प)	daonawalparasi@gmail.com
८	जिल्ला प्रहरी कार्यालय नवलपरासी (ब.सु.प)	dponpkarya@gmail.com
९	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई नवलपरासी (ब.सु.प)	edcu.npwest@gmail.com
१०	व्यवस्थापन महाशाखा (स्वास्थ्य सेवा विभाग), काठमाण्डौ	info@hmis.gov.np
११	परिवार कल्याण महाशाखा (स्वास्थ्य सेवा विभाग), काठमाण्डौ	info@fwd.gov.np

अनुसूची १० : स्वास्थ्य कार्यालय नवलपरासी (ब.सु.प) मा कार्यरत कर्मचारीहरुको विवरण (प्रतिवेदन तयारी गर्दाको अवस्थामा)

S.N.	Name	Post	Contact number	Email address
१	अंगद बहादुर शाही	ब. जनस्वास्थ्य अधिकृत	९८५७०४७८३१	shahiangad526@gmail.com
२	भेषराज शर्मा	खो. सु.अ	९८५७०३७५२३	bsharma2024@gmail.com
३	कल्पना पौडेल	प.हे.न. अ	९८५७०६०६४०	kpaudelkp@gmail.com
४	प्रशन्न मान महर्जन	ज स्वा अ	९८६३१७३६९१	prashannamanmaharjan@gmail.com
५	मोहम्मद वजिर आलाम	अधिकृत (लेखा)	९८४७८३९९०९	alam.wajir2011@gmail.com
६	देवकी नन्दन आचार्य	ल्या टे नि	९८४७८५४६००	devakinandanacharya@gmail.com
७	प्रेम चन्द्र जि. सी	अधिकृत (प्रशासन)	९८४३२०८६६२	gcprem646@gmail.com
८	यवदेव न्यौपाने	अधिकृत (तथ्यांक)	९८४९३०४०८१	neupaneydv@gmail.com
९	निरज राना	प.नि. सु. नि	९८४५८२३६२७	niraj.rana726@gmail.com
१०	देविलाल पौडेल	ब. मलेरिया ईन्पेक्टर	९८४७१५२१३२	dr.devit39@gmail.com
११	सुनिल कुमार यादव	कोल्ड चेन असिस्टेन्ट	९८१९८८३१६२	sunilyadav45@gmail.com
१३	मथुरा यादव	का स	९८४७०६४५२८	
१४	गुडिया थारु	का स	९८१७५३०३५६	
१५	शत्रुधन यादव	ह स चा	९८२९१९१७१४	

आ.व. २०८१/८२ मा सम्पन्न कार्यक्रमका केहि झलकहरु

पूर्ण खोप सुनिश्चितता तथा दिगोपना जिल्ला घोषणा कार्यक्रम

नसर्ने रोगको स्क्रिनिङ कार्यक्रम

HPV खोपको शुभारम्भ कार्यक्रम

95

विद्यालयमा किशोरीहरुको रक्तअल्पता परिक्षण

अस्पतालमा जटिल प्रसुति सेवाको प्रेषण प्रणालीको सुदृढिकरण सम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रम

सिकेलसेल तथा थालसेमिया रोगको स्क्रिनिङ कार्यक्रम

पूर्ण संस्थागत प्रसुतियुक्त पालिका घोषणा तथा दिगोपना सुनिश्चितता कार्यक्रमको RCM गर्दै

खानेपानी गुणस्तर परिक्षण

स्वास्थ्य संस्थाको न्युनतम सेवा मापदण्ड (HPMSS) सम्बन्धी उत्कृष्ट स्वास्थ्य संस्थाको पारस्परिक अवलोकन भ्रमण कार्यक्रम

औलो सम्बन्धी सचेतनामुलक कार्यक्रम 101

*** समाप्त ***

*** धन्यवाद ***